

Täysistunto

Keskiviikko 21.10.2015 klo 14.00—19.34

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.34.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.00—16.59) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (16.59—19.34).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 20.10.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Timo Harakka Pia Viitasen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 26/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 47; poissa 55 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 48; poissa 53 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

3. Välikysymys hallituksen päätösten vaikutuksista eläkkeensaajiin

Välikysymys VK 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt annetaan vastaus Outi Alanko-Kahiluodon ym. välikysymykseen hallituksen päätösten vaikutuksista eläkkeensaajiin.

Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Outi Alanko-Kahiluoto. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Valtioneuvoston vastaus: ministeri Mäntylä.

Keskustelu

14.04 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Välikysymyksellä kiinnitetään huomiota erittäin tärkeään aiheeseen: eläkeläisten toimeentuloon ja erityisesti pienituloisten eläkeläisten asemaan. Hallitus suhtautuu asiaan erittäin vakavasti. Tehtävämme on ratkaista, kuinka varmistetaan eläkkeiden ja toimeentulon riittävyys jatkossa sekä taataan tasavertaiset ja oikeudenmukaiset mahdollisuudet turvattuun ikääntymiseen — myös tulevaisuuden Suomessa. Jokaisen hallituksen on sopeuduttava vallitsevaan taloustilanteeseen. Ei varmasti ole kenellekään yllätys, että tämän hallituksen on tehtävä myös kipeitä päätöksiä. Hallitus on sitoutunut kestävyysvajeen kattamiseen sekä säästöjen että rakenteellisten uudistusten avulla. Tavoitteena on, että velkaantumisen suhteessa bruttokansantuotteeseen taittuu vaalikauden loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Omat vanhempani ovat kahdeksankymppin molemmin puolin. He ovat eläneet aikakauden, jonka kuluessa Suomi on käynyt kaksi raskasta sotaa, maksanut sotakorvaukset, siirtynyt maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teolliseen yhteiskuntaan ja nähnyt palveluelinkeinojen nousevan kukoistukseen. Nyt tämä sukupolvi kohtaa jälleen uuden murroksen. Heidän sukupolvensa on valanut hyvinvointiyhteiskuntamme perustan. He elivät myös työikäisinä 90-luvun laman, joka heijastui kovalla voimalla moneen perheeseen. Töitä he ovat tehneet aina lujasti ja nurkumatta — aivan kuten tänä päivänä moni tekisi, jos töitä olisi. Haluan kiittää tätä sukupolvea. Itse kuulun sukupolveen, joka onkin ollut monin tavoin etuoikeutettu. Entä sitten omat lapseni? Nyt kasvavat nuoremme ja nuoret aikuiset eivät ole tulevaisuuden suhteen lainkaan yhtä luottavaisia kuin oma sukupolveni on voinut olla. Millaiset hyvinvoinnin rakenteet haluamme heille antaa? Tästä politiikan teossa on osaltaan kyse. Tämä hallitus haluaa tehdä vastuullista politiikkaa ja varmistaa, että rahat riittävät tulevaisuudessakin. Haluamme palauttaa nuorille uskon tulevaisuuteen ja siihen, että vuosikymmenien myötä luotu hyvinvointi kestää ja että työnteko on se, jolla myös vanhuuden turva saavutetaan.

Meidän on huolehdittava siitä, että kaikenikäisille riittää töitä ja työuria, joiden kautta luomme mahdollisuudet myös ansaita eläkettä. Hallituksen tavoitteena onkin nostaa Suomen talous kestävästi kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle. Julkisten palvelujen ja sosi-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

aaliturvan rahoitus on turvattava. Näin meillä voi olla myös jatkossa vahvat perusrakenteet, jotka turvaavat elämän edellytykset silloinkin, kun elämä ei mene kuten toivoisi tai kun tapahtuu jotain yllättävää. Ihmisen elämänkaari ei ole koskaan kaikille sama. Jos emme tee nyt näitä välttämättömiä uudistuksia, joihin kuuluu myös vaikeita leikkauksia, ne ovat moninkertaisesti pahempina meillä edessä. Emme voi jatkaa loputonta velkakierrettä ja jättää sellaista taakkaa seuraavien sukupolvien maksettavaksi. Sitä mahdollisuutta ei yksinkertaisesti vastuullisilla poliitikoilla ole. Ei, vaikka päätökset olisivat kuinka vaikeita.

Arvoisa puhemies! Perusturvan mahdollistama tulotaso on Suomessa länsieurooppalaisista keskitasoa. Pienituloisimmat eläkkeensaajat saavat takuueläkettä. Hallitus parantaa heidän tilannettaan siten, että takuueläke nousee noin 20 euroa kuukaudessa. Lisäksi yleisradioveroon tulevan muutoksen myötä veron ulkopuolelle jäävät kaikki pelkkää takuueläkettä tai kansaneläkettä saavat.

On huomioitava, että kaikki eläkkeensaajat eivät ole myöskään vanhuuseläkeläisiä. On tärkeää panostaa myös siihen, että kukaan ei ennenaikaisesti joutuisi eläkkeelle työkyvyn alentumisen tai menettämisen takia. Tähän vastaamme esimerkiksi kuntoutuslainsäädännön kokonaisuudistuksella. Suuri merkitys on myös hallituksen kärkihankkeella, jossa edistetään osatyökykyisten työllistymistä. Hallituksen tavoitteena on vahvistaa ihmisten itsenäistä selviytymistä, lisätä oman elämän valintojen mahdollisuuksia ja vähentää riippuvuutta erilaisista tulonsiirroista. Tähän pyritään esimerkiksi parantamalla vammaisten yrittäjien toimintamahdollisuuksia sekä poistamalla työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulon kannustinloukkuja. Hallituksen kärkihankkeiden sisällä on näiden toimien lisäksi useita painotuksia hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltaiseen edistämiseen sekä eriarvoisuuden vähentämiseen. Käynnistämme kansallisen mielenterveyttä edistävän ja yksinäisyyden ehkäisyyn tähtäävän ohjelman. Teemme selvityksen myös yksin elävien asemasta yhteiskunnassa. Nämä kaikki koskettavat myös eläkkeensaajia.

Tässä keskustelussa on syytä nostaa esiin myös se, että erityisesti eläkeläisnaisilla on merkittävä köyhyysriski. Tätä on tasa-arvopolitiikassa vuosien varrella käsitelty turhankin vähän. Naisten eläkkeet ovat miesten eläkkeitä pienempiä. Tämä on seurausta monesta työuran aikaisesta tekijästä: palkkaeroista, työuran katkoksista, urakehityksestä, perhevapailta olost. Tähän kaikkeen pitää vaikuttaa jo työssäoloaikana jakamalla perhevapaita tasaisemmin, edistämällä palkkatasa-arvoa ja lieventämällä työmarkkinoiden eriytymistä. Ennalta ehkäisevään työhön sukupuolittunutta köyhyyttä vastaan haastankin paitsi itseni oman hallinnonalani kautta myös muut keskeiset toimijat ja vaikuttajat, mukaan lukien kaikki eduskuntapuolueet.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eläkkeensaajien asumistuen yhdistämisestä yleiseen asumistukeen on tulossa eduskunnan käsiteltäväksi. Asumistukien yhdistämisen yhtenä tavoitteena on selkeyttää sosiaaliturvan määräytymisperusteita ja asumistukijärjestelmien kokonaisuutta. Asumistukien yhdistämisellä saatetaan kaikki pienituloiset oikeudenmukaisesti yhdenvertaiseen asemaan asumistuen suhteen.

Muutoksen myötä noin kolmanneksella suhteellisen edullisissa asunnoissa asuvista tuki nousee. Näin ollen myös kaikkein pienituloisimmat eläkkeensaajat hyötyvät muutoksesta eniten. Eläkkeensaajien siirtäminen yleisen asumistuen piiriin pienentää tukea noin 70 prosentilla tuen saajista. Muutoksen vaikutus yksittäistapauksissa riippuu pääasiassa eläkkeensaajan tuloista, asumismenoista sekä kuntaryhmästä, jossa asunto sijaitsee.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Hallitus suojaa lain voimaantullessa asumistukea saavia eläkeläisiä kohtuuttomilta tilanteilta siirtymäsäännösten ja niin sanotun suojaosuuden avulla. Tuensaajalla on vähintään kuuden kuukauden siirtymäaika, jonka tarkoitus on helpottaa sopeutumista uuteen tuen tasoon. Suojaosuuden ansiosta asumistuen taso voi pudota siirtymäajan jälkeenkin korkeintaan 60 euroa kuukaudessa henkilöä kohden. Suojaosuutta on tarkoitus maksaa enintään 10 vuoden ajan tai siihen saakka, kunnes yleisen asumistuen taso saavuttaa suojatun tuen tason. Haluan myös huomauttaa, että vielä tukiakin tärkeämpää on tavoite, että asumisen kustannukset olisivat ihmisille kohtuullisia.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna toteutuva kansaneläkeindeksin aleneminen perustuu suoraan voimassa olevaan lakiin. Taustalla ei siis ole erillistä lainmuutosta tai muuta päätöstä. Indeksiin vaikuttavat muun muassa elintarvikkeiden ja polttoaineiden hinnat, jotka ovat laskeneet. Käytännössä lasku vaikuttaa siten, että kansaneläkeindeksiin sidotut etuudet putoavat korkeintaan muutaman euron kuukaudessa. Hallitus on kuitenkin päättänyt toteuttaa erikseen takuueläkkeen sekä toimeentulotuen perusosan määrien korotukset, mikä johdosta näiden etuuksien määrä ei laske, vaikka indeksi laskee.

Vaikka sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksut nousevat, korotukset eivät kuitenkaan koske pitkäaikaisen laitoshoidon, palveluasumisen ja säännöllisesti kotiin annettavien palvelujen maksuja. Kohtuuttoman korkeaksi nousevien kustannusten estämiseksi on laissa määritetty maksukatto, joka turvaa paljon palveluja käyttävien aseman.

Arvoisa puhemies! Ikääntyneet eivät ole yhtenäinen joukko. Tuen tai hoivan tarpeetkaan eivät ole samanlaisia. Ikääntyviä ei tule nähdä vain passiivisina vastaanottajina eri toimenpiteille. Heissä on yhä enemmän aktiivisia toimijoita, jotka kokevat elävänsä monin tavoin jopa elämänsä parhaita aikaa. Haluamme turvata kaikille arvokkaan ja yksilölliset tarpeet huomioivan vanhuuden.

Iäkkäiden hoidon painopisteenä on jo pitkään ollut laitoshoidosta luopuminen ja kotiin annettavien palvelujen laajentaminen. Kuntien toimintavapauden lisääminen parantaa kuntien mahdollisuuksia kehittää uusia palvelumuotoja kotona asumisen mahdollistamiseksi. Ikääntyneiden asumisolojen parantamiseksi teemme myös tiiviisti ministeriöiden rajat ylittävää yhteistyötä. Uusia palvelumuotoja on kehitettävä myös kotiin annettavien palvelujen ja pitkäaikaisen laitoshoidon väliin. Henkilöstön on oltava käytettävissä aiempaa joustavammin asiakkaiden tarpeiden mukaan. Näin turvataan myös se, että vanhukselle on mahdollisuus antaa aitoa läsnäoloa.

Hallitus panostaa vahvasti omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen sekä iäkkäiden kotona asumisen tukemiseen. Tavoitteena ovat nykyistä yhdenvertaisemmat palvelut. Iäkkäille tarjottavien palvelujen järjestelmää uudistetaan luomalla heidän tarpeitaan vastaavat, oikea-aikaiset ja saumattomat palvelut. Tähän hallitus on varannut yhteensä 30 miljoonaa euroa. Omaishoitajien ja perhehoitajien jaksamista sekä kotiin annettavien palvelujen kehittämistä tuetaan myös merkittävillä pysyvillä määrärahalisäyksillä: vuodesta 2019 alkaen ne ovat vuosittain noin sata miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö on yhdessä Suomen Kuntaliiton kanssa antanut vuonna 2013 laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Laatusuositusta muutetaan siten, että tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa henkilöstön ehdoton vähimmäismäärä olisi 0,4–0,5 hoitotyöntekijää asukasta kohden nykyisen 0,5:n vähimmäistason sijaan. Muutos ei kuitenkaan koske terveyskeskusten vuodeosastoja. Lisäksi mahdollistetaan henkilöstön laskeminen henkilöstömitoitukseen aiempaa monipuolisemmin. Vanhuspalvelulain toimeenpanoa on myös seu-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

rattu järjestelmällisesti. Tässäkin olisi syytä nähdä kokonaisuus ja iäkkäiden henkilöiden yksilölliset tarpeet. Niihin vastaaminen laadukkaasti, inhimillisellä otteella ja arvokasta vanhuutta kunnioittaen on paljon muutakin kuin seiniä tai desimaaleja.

Arvoisa puhemies! Sairaanhoitokorvauksiin tehtyjä säästöjä on edellisen hallituksen tavoin jatkettava valtiontalouden tasapainottamiseksi. Vuoden alusta voimaan tulevilla lääkekorvausten muutoksilla lisätään potilaiden omavastuita. Samanaikaisesti kuitenkin alennetaan eräiden lääkkeiden hintoja ja sitä kautta lääkettä tarvitseville aiheutuvia lääkeshoidon kustannuksia. Lääkekustannusten vuotuiseen omavastuukattoon ei tehdä muutoksia.

Arvoisa puhemies! Laajoja, monia etuuksia koskevia säästöpäätöksiä tehtäessä on lähes väistämätöntä, että joidenkin kotitalouksien menetykset nousevat suuremmiksi kuin toisten. Niissä tapauksissa, joissa toimeentulon nähdään vaarantuvan, asiakasmaksuja voidaan kohtuullistaa. (Antti Lindtman: Kuka maksaa?) Kaikkein vaikeimmissa tilanteissa viimesijainen toimeentulotuki takaa riittävän toimeentulon. (Vasemmalta: Sosiaaliluukulle!)

Koska perustoimeentulotuen maksatus on tarkoitus siirtää Kelan hoidettavaksi, vuosien keskustelun jälkeen ihmiset saavat vihdoinkin eri etuudet niin sanotusti yhden luukun periaatteella. Tämä mahdollistaa jatkossa sen, että ihmisten on mahdollista yhdenmukaisin perustein saada kaikki ne sosiaaliturvan ja -tuen eri muodot, joihin he ovat oikeutettuja. Hallitus tekee myös perusteellisen selvityksen koko sosiaaliturvajärjestelmästä ja on sitoutunut sen uudistamiseen ja selkeyttämiseen. Tiedetään, että moni eri tukiin oikeutettu jää vaille niitä johtuen sekavasta ja päällekkäisestä lainsäädännöstä.

Kansaneläkelaitos on tutkinut hallituksen päätösten vaikutuksia eläkkeensaajiin. Selvityksen voi kiteyttää niin, että asumistukien yhdistämisellä on yksittäisistä päätöksistä suurin taloudellinen vaikutus eläkkeensaajiin. Muiden etuuksien tai indeksin muutosten vaikutukset ovat vähäisempiä.

Yksittäisten säästöpäätösten kohdentumisvaikutukset on arvioitu kattavasti. Arviot on tehty parhaalla käytettävissä olevalla aineistolla. Yksittäisten muutosten sisältö on monelta osin täsmentynyt vasta äskettäin. Osittain tämä johtuu siitä, että hallitus on etsinyt ratkaisuja, joilla muutosten kielteiset vaikutukset pystyttäisiin pitämään mahdollisimman pieninä. Hallitus myös seuraa aktiivisesti eri toimenpiteiden vaikutuksia, jotta päätökset eivät kohdistuisi mihinkään ryhmään kohtuuttomalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksella on nyt halu ja kyky katsoa kauas eteenpäin. Elämme monella tavalla murrosvaihetta. Lähivuodet näyttävät, onnistuuko hallitus kunnianhimoisessa tavoitteessaan lopettaa maamme velkaantuminen, saada välttämättömät uudistukset oikealle tielle ja helpottaa uusien työpaikkojen syntyä ja ihmisten työllistymistä. Vain sen kautta, että meillä on uskoa tulevaisuuteen ja halua ja kykyä pitää toisistamme huolta, myös niukempina aikoina vähäisemmilläkin resursseilla, pärjäämme muuttuvan maailman haasteissa. Vain sitä kautta meillä voi olla jotain jaettavaa myös jatkossa. Tämä vaatii tinkimistä jostain, mutta samalla mahdollistaa sen, että voimme säilyttää hyvinvointiyhteiskunnan perusteet. Niihin perusteisiin kuuluu, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevia tuetaan. Sitä lähtökohtaa tämäkään hallitus ei ole murtamassa. Me emme ole jättämässä ketään yksin. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Olisi ollut helppoa lähteä syyttelyn tielle edellisiä hallituksia kohtaan, tuomita ja kaivaa esiin kaikki ne toimet ja päätökset, joita on ennen tämän hallituksen aikaa tehty, kysyä, miksi te teitte jotain tai jätitte tekemättä jotain... (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, pyydän tiivistämään, aika alkaa olla lopussa.

...kertoa, mitä vaikutuksia niillä päätöksillä tai päättämättä jättämisillä on ollut siihen todellisuuteen, jossa tämä hallitus nyt osaltaan toimii. En itse usko sellaiseen politiikanteokoon. Jokainen hallitus ja hallituspuolue on toiminut ja toimii parhaansa mukaan niissä talouden ja yhteiskunnan olosuhteissa, jotka kulloinkin vallitsevat. Jokainen poliitikko tietää varsin hyvin, että joutuu vuorollaan tekemään päätöksiä, (Puhemies koputtaa) jotka sattuvat johonkuhun tässä maassa. Jokaisella tässä salissa istuvalla on ollut hyvin tiedossa, että edessä on äärimmäisen vaikea aika, jossa ei ole kuin (Puhemies koputtaa) niukkuutta tarjolla. Jotta tulevaisuudessa meillä on tarjolla muutakin, on katsottava eteenpäin. Jokainen sukupolvi pyrkii jättämään perinnöksi paremman tulevaisuuden ja yhteiskunnan. Paras perintö, jonka me voimme jättää, on kaikin tavoin turvallinen yhteiskunta, johon myös seuraavat sukupolvet voivat ja uskaltavat kiinnittyä ja luottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhemiesneuvosto on tehnyt täysin selväksi myös valtioneuvoston jäsenille, että valtioneuvoston jäsenten puheenvuoron enimmäismitta on 15 minuuttia. Tämä nyt tämän kerran tulkoon tässä vielä sanotuksi, ja tämän jälkeen pidetään tästä kyllä tiukasti kiinni.

Nyt edustaja Alanko-Kahiluoto, enintään sama mitta kuin äsken ministerillä eli 16 minuuttia.

14.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Meillä on hallitus, joka ei välitä tehdä kunnollisia selvityksiä päätöstensä seurauksista. Laskelmien tilaaminen jää oppositio-
tion tehtäväksi.

Pyysin eduskunnan tietopalvelua selvittämään, miten hallituksen toimet vaikuttavat eläkkeensaajien toimeentuloon. Sain laskelman eilen, ja se on hyytävää luettavaa: hallitus työntää kymmeniätuhansia pienituloisia köyhyysrajan alapuolelle. (Susanna Huovinen: Näin käy!) Suuri osa näistä on takuueläkkeen varassa eläviä 65 vuotta täyttäneitä naisia, joista ministeri Mäntylä äsken sanoi olevansa huolissaan.

Asumistuen leikkaukset ja eläkkeiden indeksijäädytykset pudottavat 27 000 uutta jo valmiiksi kädestä suuhun elävää vanhusta köyhyysrajan alapuolelle. Näin eduskunnan tietopalvelun laskelma osoittaa. Missä on ministeri Mäntylän huoli ikääntyneistä pienituloisista naisista? Missä se näkyy? Ei missään. Eikä laskelmassa ole vielä voitu huomioda hallituksen uhkaamia lääke- ja matkakorvausten heikentämisistä. Ne tulevat edelleen kasvattamaan köyhien eläkeläisten määrää. Nyt tehdyssä laskelmassa ovat vasta mukana 65 vuotta täyttäneet eläkkeensaajat, joten jo nyt tehtyjen esitysten vuoksi köyhyyteen putoavien eläkkeensaajien määrä nousee pitkälti yli 30 000 ihmisellä.

Eläkkeensaajien asumistuen leikkaus ei koske vain ikääntyneitä, vaan myös suurta joukkoa työikäisiä työkyvyttömyyseläkkeellä olevia: vammaisia, pitkäaikaissairaita ja nuorena mielenterveyssyistä eläkkeelle jääneitä, jotka jo nyt elävät kädestä suuhun ja joista köyhyystutkijat ovat pitkään olleet huolissaan.

Perusoikeistolainen hallitus on tehnyt julman arvovalinnan: se leikkaa eniten niiltä, joilla on valmiiksi vähiten.

Olen pettynyt ja surullinen. Tämä on Sipilän, Soinin ja Stubbin hallitukselta vastuutonta ja kylmää politiikkaa.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Arvoisa pääministeri, on aika puhua köyhyydestä. On tullut aika puhua ikääntyneistä, vuosikymmeniä tämän maan rakentamiseksi työskennelleistä ihmisistä. On tullut aika puhua nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle jääneistä ja syntymästään saakka vammaisista ihmisistä. On aika puhua pitkäaikaissairaista, jotka hallitus pakottaa valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä. On tullut aika puhua siitä, miten hallitus kohtelee kaikkein heikoimmasa asemassa olevia, sillä hallitus on tehnyt arvovalinnan, jota oppositio ei voi hyväksyä.

Sipilän hallitus kasvattaa köyhyydessä elävien vanhusten, sairaiden ja vammaisten määrää täysin piittaamatta seurauksista ja inhimillisistä kärsimyksistä. Siksi vihreät, vasemmistoliitto, sosialidemokraatit ja kristillisdemokraatit ovat jättäneet hallituksen vastattavaksi välikysymyksen eläkkeensaajien aseman kurjistamisesta. Pääministeri Sipilän hallitus rakentaa Suomesta yhteiskuntaa, jossa kovimmat iskut kohdistuvat heikko-osaisiin. Oppositio ei tätä hyväksy.

Suomessa on noin puolitoista miljoonaa eläkkeensaajaa. Se on yli neljännes suomalaisista. Valtaosa heistä on jo nyt pienituloisia. Neljännes eläkeläisistä saa alle tuhannen euron eläkettä. 180 000 saa niin pientä eläkettä, että he tarvitsevat pärjätäkseen myös asumistukea.

Eläkkeensaajat ovat keskeinen, aktiivinen ja vaikuttava osa yhteiskuntaamme. Silti he ovat monilla tavoin myös heikko-osaisimpia. Ikä ja työkyvyttömyys lisäävät sairastamista. Toimintakyky on voinut alentua ja elämänpiiri kaventua. Useimmat eläkeläiset eivät pysty tekemään päivääkään töitä kohentaakseen tulotasoaan. He tarvitsevat yhteiskunnan tukea ja apua.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän hallitus on tehnyt lukuisia päätöksiä, jotka yksi toisensa perään heikentävät eläkeläisten asemaa. Hallitus haluaa leikata eläkkeensaajien toimeentulosta. Hallitus on päättänyt yhdistää eläkkeensaajien asumistuen yleiseen asumistukeen. Tässä ei ole kyse asuntopolitiikasta, eikä tässä ole kyse köyhyyspolitiikasta. Kyse on siitä, että hallitus on paikkaavinaan valtiontaloutta leikkaamalla apua tarvitsevilta, yhteiskunnan vähäosaisilta. Tarkoitus on säästää köyhimpien kustannuksella 90 miljoonaa euroa vuodessa seurauksia miettimättä. Liki satatuhatta eläkkeensaajaa menettää 60 euroa kuussa. 60 euroa kuukaudessa — se on suuri summa pienituloisen kukkarossa. Se on vuodessa yhden kuukauden takuueläkkeen verran rahaa. On sydämetöntä, julmaa leikata ihmisiltä, jotka jo nyt elävät kädestä suuhun.

Pienituloisimmista kotitalouksista noin 70 prosentilla toimeentulo heikkenee. Noin 3 prosenttia tuensaajista menettää tuen kokonaan. Eniten menettävät suurta vuokraa maksavat pienituloiset eläkeläiset.

Vaikka hallitus väittää loiventaneensa asumistuen leikkausta ja leikkaavansa tuensaajilta korkeintaan 60 euroa kuussa, suojaosa on pelkkää sumutusta. Tosiasiassa suojaosa on väliaikainen ja vain leikkauksen toimeenpanoa hidastetaan. Uusille asumistuen hakijoille 60 euron leikkauskatto ei tuo minkäänlaista suojaa eikä lohtua. Sen sijaan hallitus jakaa asumistuen saajat kahden kerroksen väkeen: niihin, jotka saavat heti heikompaa tukea, ja niihin, joiden tuki heikkenee vähitellen. Millä mittarilla tämä on oikeudenmukaista, oikein ja kohtuullista? (Jukka Gustafsson: Ei millään!)

Arvoisa puhemies! Me haluamme antaa ikääntyneillemme mahdollisimman hyvän elämän ja parasta hoitoa. Me haluamme antaa työkyvyttömyyseläkkeelle jääneelle edellytykset hyvään elämään ja kuntoutumiseen.

60 euron suojaosa lyö poskelle näitä tavoitteita. Se pätee nimittäin vain niin kauan, kun eläkkeensaaja asuu nykyisessä asunnossaan. Heikkokuntainen vanhus ei voi muuttaa tuet-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

tuun palveluasumiseen, koska toimeentulo pienenee, eikä masennuksen takia työkyvyttömyyseläkkeelle joutunut nuori voi muuttaa yhteen ystävänsä kanssa, koska tuet leikkautuvat. Onko tämä inhimillistä? Ei ole.

Eläkeläisen asumistuki on yksilökohtainen. Sitä on mahdollista saada, vaikka samassa taloudessa asuisi ihmisiä, joiden tulot ovat kohtuulliset. Tämä mahdollistaa sen, että päivätyössä käyvä aikuinen voi hoitaa iäkästä vanhempaa tai vammaista lasta kotona. Hallituksen esitys heikentää myös omaishoidon mahdollisuuksia. Pienituloisissa perheissä omaishoitajaksi ryhtymistä joudutaan jatkossa miettimään nykyistäkin tarkemmin ja tasulaskimen kanssa.

Arvoisa puhemies! Pienituloiset sairastavat muita enemmän. Siksi lääkekorvauksilla on heille suuri merkitys. Lääke- ja terveystalouden kustannukset nielevät pienituloisilta suuremman osan tuloista kuin muilta. Kun hallitus leikkaa lääkekorvauksia ja matkakorvauksia, päätökset kertautuvat pienituloisten kohdalla. Sama isku tulee kahta kautta molemmille poskille.

Hallitus aikoo myös korottaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja yhteensä 150 miljoonalla. Erityisesti korotukset kohdistetaan pitkäaikaiseen laitoshoidon, kotona annettaviin palveluihin sekä palveluasumiseen — juuri niihin palveluihin, joita eläkkeensaajat muita enemmän tarvitsevat.

Pääministeri Sipilän hallitus lupasi viime keväänä, että pienituloisten verotusta kevennetään. Ensi vuodelle esitetty kunnallisveron perusvähennyksen korotus on kuitenkin minimaalinen eikä vaikuta juuri lainkaan eläkeläisten verotukseen. Hallitus siis petti lupauksensa.

Pääministeri Sipilän hallitus ei vain leikkaa eläkkeensaajien toimeentuloa, se heikentää myös heidän palveluitaan. Peruspalvelujen valtionosuusindeksiin jäädyttäminen heikentää palveluita suoraan. Vanhuspalvelujen henkilöstömitoituksia pienennetään. Tulevaisuudessa ikääntyneemme hoitaa pienempi joukko hoitajia vähemmällä koulutuksella.

Kuitenkin jo nyt vanhustenhuollon kentältä kuuluu huolestuttavia uutisia. Tuoreen väitöskirjatutkimuksen mukaan vanhuspalveluissa ei ole aikaa kohdata ikääntynyttä, ei aikaa tehdä mitään muuta kuin pakolliset hoitotoimet. Taustalla on kiire ja liian vähäinen henkilömäärä, jo nyt. Miten vanhuksiamme kohdellaan, jos hoitajamäärät entisestään pienenevät. (Eduskunnasta: Huonosti!)

Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit aitiiossa, toivottavasti kuuntelette. Tässä leikataan kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, juuri niiltä, joista köyhyystutkijat ovat olleet pitkään huolestuneita. Mutta missä ovat hallituksen arviot päätösten yhteisvaikutuksista, missä ovat laskelmat siitä, etteivät päätökset vie miltään ihmisryhmältä liikaa, varmistus siitä, ettei ketään jätetä heitteille? Ei missään, ei yhtään missään.

Mutta, hyvä hallitus, voitte olla varmoja, että tämä ei jää tähän. Vihreä eduskuntaryhmä ja oppositio tulevat seuraamaan, laskemaan ja selvittämään esityksienne vaikutuksia tästä eteenpäinkin. Me emme anna teidän unohtaa, että viette eniten juuri heiltä, joista köyhyystutkijat ovat pitkään olleet huolissaan. On hienoa, että pääministeri kuunteli kätilöitä. Nyt toivomme, että kuuntelette pienituloisia eläkkeensaajia etukäteen ja muutatte esityksiänne. Kuunnelkaa myös köyhyystutkijoita ja pyytäkää laskelmat välttääksenne syventämistä köyhyyttä, kasvattamasta tuloeroja ja sukupuolten välistä eriarvoisuutta.

Arvoisa puhemies! Edellä sanotun perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus heikentää toimillaan kohtuuttomasti eläkkeensaajien tilannetta. Asumistuen leikkausten, lääke- ja matkakorvausten leikkausten, asiakasmaksu-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

jen korotuksen ja hoitajamitoituksen heikennyksen luomien kohtuuttomien yhteisvaikutusten ja eläkkeensaajien epäoikeudenmukaisen verokohtelun vuoksi eduskunta toteaa, että hallitus ei enää nauti eduskunnan luottamusta." — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin, enintään 5 minuuttia.

14.34 Sirkka-Liisa Anttila kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on laitettava kuntoon. Meidän päättäjien tehtävänä on hakea ratkaisuja yhteisiin ongelmiin. Pelottelemalla tai asettamalla suomalaisia keskenään vastakkain emme siinä tule onnistumaan. Ensin on saatava ihmisille työtä ja velkaantuminen loppumaan. Joudumme nyt kerta kaikkiaan elämään suu säkkiä myöten. Tasapainossa oleva talous turvaa ikäihmisille tärkeät peruspalvelut ja pitää huolta yhteiskuntamme heikommista myös tulevaisuudessa. Tähän Sipilän hallituksen politiikka tähtää.

Päätökset kohdistuvat tavalla tai toisella kaikkiin suomalaisiin. Tätä keskusta tähdensi jo ennen eduskuntavaaleja sanomalla, että vaalikaudesta ei tule helppo, mutta tästäkin selvitään. Useissa muissa Euroopan maissa on jouduttu ja joudutaan tekemään vielä paljon kipeämpiä päätöksiä. Moni suomalainen on ymmärrettävästi huolissaan omasta ja läheistensä pärjäämisestä, mutta tekemättä emme voi kuitenkaan jättää. Lasku lapsillemme ja lastenlapsillemme on kestävä, jos tämä velkaantuminen jatkuu. Tasapainossa oleva talous on myös nykyisten ja tulevien eläkeläisten todellinen turva.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinajärjestöt neuvottelevat parhaillaan Suomen kilpailukykyä parantamisesta. Sopimalla voidaan saada kaikkien suomalaisten kannalta tasapuolisin lopputulos. Kilpailukykyä parantaminen on edellytys uusille työpaikoille. Nyt jos koskaan työmarkkinajärjestöt ovatkin poikkeuksellisen paljon vartijoina.

Suomea on uudistettava. Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksella turvataan koko maassa esimerkiksi eläkeläisille erittäin tärkeät ja lähipalveluina toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut. Lääkäriin on tulevaisuudessa päästävä nopeammin, ja ihmisten pompottelun on loputtava. Hyvän hoidon lisäksi jokaiselle on taattava inhimillinen hoiva. Painopistettä palveluissa siirretään laitoshoidon sijasta yhä enemmän kotihoitoon ja tuetaan oikea-aikaisesti ihmisten omatoimisuutta ja heidän hyvinvointiaan.

Vihdoin keskustan esityksen mukaisesti parannetaan myös omaishoitoa ja perhehoitoa. Pienituloisempien eläkeläisten takuueläke luotiin aikanaan keskustan aloitteesta. Nyt takuueläkettä korotetaan. Lisäksi noin 300 000 suomalaista vapautetaan kokonaan Yle-verosta. Heistä noin 120 000 on pienituloisimpia, pelkkää takuu- tai kansaneläkettä saavia. Ja suuri osa heistä on naisia.

Arvoisa puhemies! Varsinkin hankalina aikoina päätökset on tehtävä mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Sipilän hallitus ei korota arvonlisäveroa, koska se kohdistuisi kipeimmin pienituloisimpiin ihmisiin. Edellisen vaalikauden hallitukset sen sijaan SDP:n johdolla korottivat arvonlisäveroa ja muita tasaveroja. Lisäksi ne leikkasivat eläkeläisten ja muiden suomalaisten palveluista viemällä kunnilta valtionosuusrahat. Kuten jo totesin, Sipilän hallitus puolestaan panostaa palveluihin. Politiikka on siis muuttunut.

Viime kuukausina minulle ja muille keskustan kansanedustajille on tullut erittäin paljon yhteydenottoja eläkeläisten asumistuesta. Nämä leikkaukset tekevät kipeää, sen minä myönnän avoimesti. Asumistuki ei siis nyt poistu, vaan se muuttaa muotoaan, kun eläkeläiset siirtyvät tulevaisuudessa yleisen asumistuen piiriin. Nyt asumistukea saaville eläke-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

läisille luodaan uudistuksessa suojaosa. Näin varmistetaan, että pienituloisten eläkeläisten — ja heistä varsinkaan pienituloisimpien naisten — tilanne ei olennaisesti heikkene.

Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 1,5 miljoonaa eläkeläistä. Itse olin viimeksi maanantaina tapaamassa eläkeläisiä Jokioisissa. Rohkenen niidenkin keskustelujen perusteella sanoa, että he ymmärtävät Suomen ongelmien vakavuuden monia meitä tässä salissa olevia paremmin. He odottavat muiden suomalaisten tavoin meiltä päättäjiltä nyt ratkaisuja. He ovat itse valmiita myös hankaliin päätöksiin, kunhan ne tehdään oikeudenmukaisesti. He ovat myöskin valmiita ja haluavat jättää Suomen paremmassa kunnossa lapsilleen ja lastenlapsilleen. Nyt he odottavat meiltä päättäjiltä yhteistyötä ja yhteisen edun laittamista oman edun edelle.

Nämä odotukset ovat oikeutettuja. Tämän päivän eläkeläissukupolvi on vuosien aikana rakentanut omalla kovalla työllään sen hyvinvoinnin, josta olemme saaneet pitkään nauttia. Vaikka Suomen tilanne on vakava ja kansantaloutemme on supistunut useilla miljardeilla euroilla, emme saa tässäkin tilanteessa unohtaa isänmaamme rakentajia. Meidän velvollisuutemme on nyt turvata rakentajasukupolvelle, eläkeläisille, kohtuullinen toimeentulo myös tulevaisuudessa. (Puhemies koputtaa) Tähän keskusta sitoutuu.

14.39 Kaj Turunen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat kansalaiset! Tämä välikysymys ja Eläkkeensaajien Keskusliiton järjestämä mielenilmaus toissa viikolla osuvat tärkeään asiaan. On oikeus ja kohtuus, että koko ikänsä tämän yhteiskunnan eteen töitä tehneet voivat luottaa siihen, että heistä huolehditaan eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Yhteiskunnan tulee huolehtia kansalaisistaan.

Arvoisa puhemies! Vuonna 1995 sosialidemokraattinen Lipposen hallitus teki eläkeläisille karhunpalveluksen säätämällä taitetusta indeksistä. Tätä päätöstä oli mukana tekemässä laaja joukko nykyisiä oppositiopuolueita. Taitettu indeksi on leikannut työeläkkeitä ja eläkeläisten ostovoimaa useana vuonna, eikä yksikään hallitus halunnut muuttaa taitettua indeksiä 90-luvun laman jälkeisenä nousukautena eläkeläisten asemaa parantaakseen. Nyt olemme valitettavasti taas tilanteessa, jossa talous on lamassa eivätkä resurssit riitä epäkohtien korjaamiseen. Ei sovi myöskään unohtaa, että sosialidemokraattinen Lipposen ensimmäinen hallitus teki leikkauksia kansaneläkkeen pohjaosaan ja Lipposen toinen hallitus leikkasi sen kokonaan pois. Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus kuritti eniten opettajien, terveydenhuollon henkilöstön ja siivoojien eläkkeitä. Yleisestä harhaluulosta poiketen SDP:n, vasemmistoliiton ja vihreiden politiikka ei ole ollut eläkeläismyönteistä. (Välihuutoja) Takuueläkekin saatiin vasta sitten, kun nämä kyseiset puolueet olivat oppositiossa vuonna 2011. Takuueläke tuli voimaan maaliskuussa 2011 hallituksen esityksellä 50/2010, koski takuueläkettä, ja siihen SDP ja vasemmistoliitto jättivät vastalauseen. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme ensi kertaa hallituksessa, eikä yksi puolue pysty kerralla oikaisemaan kaikkia vääryyksiä, mitä on vuosien varrella tehty. (Välihuutoja) Tilannetta vaikeuttaa se, että viime vuosien toimintakyvyttömät hallitukset laiminlöivät maamme taloudellisen tilan hoitoa, minkä seurauksena Suomi vajosi entistä syvemmälle taloudelliseen kurimukseen. Vaikka nykyhallitus pyrkii järeinkin toimin muuttamaan kurssia, muutokset tulevat olemaan siitä huolimatta hitaita. Tavoitteenamme on tiukan talouspolitiikan turvin pelastaa hyvinvointiyhteiskuntamme ja saattaa maamme talous sellaiseen kuntoon, että voimme tulevaisuudessakin huolehtia koko kansan hyvinvoinnista. Lisärasitetta talouteen tuo kuitenkin aiempien hallitusten harjoittama löysä maa-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

hanmuuttopolitiikka sekä muiden Euroopan maiden tapa kylmänviileästi rikkoa kansainvälisiä sopimuksia. Kun Euroopan sisäraajat ovat vuotaneet kuin seula ja osa maista — Ruotsia myöten — on jopa ohjannut pakolaisia Suomeen, on selvää, että Suomen kustannukset pakolaiskriisistä kasvavat. Tilanteessa, jossa kansalaisten etuuksista joudutaan leikkaamaan ja samaan aikaan otetaan lisää velkaa maahan tulevien turvapaikanhakijoiden kustannusten kattamiseksi, tässä ei monen kansalaisen mielestä oikeus toteudu. Tilanne on tältä osin kestävä. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! Onko oikein, että suomalainen yhteiskunta natisee liittokistaan siksi, että aiemmat hallitukset ovat laiminlyöneet maan talouden hoitoa, harjoittaneet liian löperöä maahanmuuttopolitiikkaa tai että muut EU-maat rikkovat yhdessä solmittuja sopimuksia? Ei tietenkään ole oikein, ja siksi perussuomalaiset tekevät hartiavoimin töitä hallituksessa. Käännämme jokaisen käännettävissä olevan kiven, jotta kansalaistemme hyvinvointi voidaan turvata.

Arvoisa puhemies! Olemme hallituksessa pyrkineet puolustamaan vähäosaisimpien kansalaistemme etuja. (Välihuutoja) Tässä taloudellisessa ja maailmanpoliittisessa tilanteessa liikkumavara on erittäin pieni, mutta jotain hyvää on kuitenkin saatu aikaan. Takuueläkkeeseen on tulossa 23 euron korotus tulevan vuoden alussa, ja Yle-vero poistetaan alle 10 300 euroa vuodessa ansaitsevilta. Lisäksi on asumistukien yhtenäistäminen: taloudellista rasitusta lievennetään 6 kuukauden siirtymäajalla ja rajoittamalla tuen lasku enintään 60 euroon kuukaudessa. Tämä hallitus ei myöskään leikkaa kuntien valtionosuuksia, kuten edelliset hallitukset.

Me perussuomalaiset yritämme parhaamme mukaan tehdä töitä oikeudenmukaisemman yhteiskunnan eteen, jotta tavallisilla ihmisillä olisi hyvä olla ja elää. Ketään ei jätetä oman onnensa nojaan. Kaikista huolehditaan, myös eläkeläisistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Sarkomaa. (Välihuutoja — Hälinää — Puhemies koputtaa) — Terävä välihuuto on paikallaan, mutta koko ajan puhujan kanssa rinnan sieltä puhuminen ei ole paikallaan.

14.45 Sari Sarkomaa kok (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Yhteiskunnan inhimillisyys ja sivistys mitataan sillä, miten kohtelemme ikääntyviä, tämän hyvinvointi-Suomen rakentaneita ja hoivan tarpeessa olevia ihmisiä. Turvallinen arki, toimivat palvelut sekä ihmisarvoisen elämän takaava toimeentulo ovat jokaisen suomalaisen oikeus. Ei kokoomus eikä hallitus ole tinkimässä näistä arvoista.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä tekee työtä sen eteen, että jokaiselle ihmiselle turvataan hyvä ja arvokas elämä. Tiukka taloudellinen tilanne on se vaikeitakin päätöksiä vaativa todellisuus, jonka puitteissa tämän työn on onnistuttava.

Vanhustenhuollossa hoitajana työtä tehneenä ovat monet ikäihmisten ja hoivan tarpeessa olevien arjen haasteet tulleet tutuiksi. Avun ja palveluiden puutteiden ratkaisemiseen tarvitaan lisävauhtia, ja siksi hallituksen kärkihankkeena on ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja omaishoidon vahvistaminen. Nykyisen, usein sirpaleisen kotihoidon sijaan rakennetaan ehyt ihmisen tarpeista lähtevä kokonaisuus ja samalla luodaan uusia yhteisöllisen asumisen muotoja. Laitoshoidolle ja vastentahtoiselle kotona asumiselle on saatava oikeasti saavutettavissa olevia vaihtoehtoja.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa puhuja, pieni keskeytys: teidän mikrofoninne on tippunut pois. [Kanslia-avustaja kävi asentamassa puhujan mikrofonin uudelleen.]

Kunnioitettu puhemies! Jatkan nyt uudistetuin mikrofonein ja totean todellakin, että omais- ja perhehoidon toimintamallia kehitetään tukemaan jaksamista ja hyvinvointia. Esi-merkiksi työssäkäynnin ja omaishoidon yhteensovittamista helpotetaan. Hyvinvoinnin kärkihankkeisiin panostetaan yhteensä 130 miljoonaa euroa. Lisäksi panostamme omaishoitoon vuositasolla 75 miljoonaa euroa.

Arvokasta mutta usein hyvin vaativaa työtä tekevien omaishoitajien kanssa keskustellessa korostuu se, että vapaapäivillä on jaksamiselle iso merkitys ja etenkin sillä, että tietää, että läheinen on hyvässä hoidossa, kun itse on ansaitulla vapaalla.

Vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ikäihmisten ja vammaisten palveluissa, varsinkin silloin, kun apua tuodaan kodin kynnyksen yli, on tärkeää, ja se lisää turvallisuuden tunnetta. Kokoomus pitää välttämättömänä, että hallitusohjelman palvelusetelikokeilussa luodaan ripeästi eläkeläisten palveluja parantavia käytäntöjä. Kansanterveyden edistämisen ja terveyserojen kitkemisen kärkihankkeella tuodaan terveyttä ja toimintakykyä edistävää tukea arkeen. Jokaisella on oltava mahdollisuus liikuntaan ja ulkoiluun iästä tai esimerkiksi muistisairaudesta riippumatta. Kokoomus haluaa rakentaa monen sukupolven Suomea, jossa ketään ei jätetä yksin. Tässä myös vapaaehtoistyöllä ja meillä kaikilla lähimmäisinä on tehtävää.

Arvoisa puhemies! Eläkkeensaajien siirtyessä yleisen asumistuen piiriin osalla tuki laskee ja osalla nousee. Kolmanneksella vuokralla asuvista tuki nousee. Etenkin omavastuun poistuminen parantaa kaikkein pienituloisimpien asemaa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä piti aivan välttämättömänä loiventaa muutoksesta johtuva tuen aleneminen korkeintaan 60 euroon. Hallituksen on myös huolehdittava siitä, ettei yhtenäinen asumistukijärjestelmä lyö korville vammaispolitiikan tavoitetta osallisuudesta ja itsenäisestä asumisesta.

Hallituksen linja verotuksessa on selvä: yhdenkään pienituloisen eläkeläisen verotus ei nouse — ei yhdenkään. Ainoa veroratkaisu, joka nostaa eläkeläisten verotusta, on solidaarisuusveron alarajan lasku. Se nostaa verotusta ainoastaan hyvin toimeentulevilla. Takuueläkkeen noin 20 euron korotus auttaa myös osaltaan pienituloisimpia eläkkeensaajia. Lisäksi Yle-verosta vapautuu 120 000 eläkeläistä. Mahdollisesti tulevan miljardin euron veronalennuksen on kohdennettava oikeudenmukaisesti palkansaajiin ja eläkeläisiin.

Toisin kuin oppositio kysymyksessään väittää, asiakasmaksujen korotukset eivät koske pitkäaikaisen laitoshoidon, palveluasumisen eivätkä kotiin annettavien palveluiden maksuja. Asiakasmaksujen ja lääkekulujen katot suojaavat heitä, joille terveyskulut kasaantuvat. Tulevaisuudessa on oltava tavoitteena se, että lääke- ja hoitomenoille olisi yksi yhtenäisempi katto.

Kun teemme uudistuksia ja tasapainotamme taloutta, on saatavilla oltava arviot toimenpiteiden kokonaisvaikutuksista. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ehdottaa, että keskeisiä väestöryhmiä, kuten eläkeläisiä, vammaisia ja myös lapsiperheitä, koskeva vaikutusten kokonaisarviointi sisällytettäisiin jatkossa valtion talousarvion yleisperusteluihin. (Puhemies koputtaa) Myös sukupuolivaikutusten arviointi on perusteltua, varsinkin kun tiedämme, että eläkkeensaajista naisilla on miehiä suurempi köyhyysriski.

Ihan lopuksi, puhemies, totean, että viisasta (Puhemies koputtaa) olisi myös aientaa ajankohtaa, jolloin oppositio esittää eduskunnassa vaihtoehtonsa. Tämä kirkastaisi sitä to-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

siasiaa, että helppoja vaihtoehtoja ei ole olemassa ja että myös vaikeita ratkaisuja on tehtävä, niin että kaikki kantavat osuutensa. Näin me voimme turvata (Puhemies koputtaa) hyvinvointiyhteiskunnan kestävä perustan.

14.51 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkkeellä olevat ihmiset vaikuttavat kaikkialla yhteiskunnassamme. Emme tulisi toimeen ilman isovanhempien lastenhoitoapua tai eläkeläisten talkootyötä. Eläkeläiset auttavat naapureitaan, osallistuvat ystävätoimintaan ja pyörittävät monenlaista vapaaehtoistoimintaa. Ikäihmiset ja eläkeläiset ovat valtava voimavara, ja he ansaitsevat täyden arvostuksemme.

Mutta miten tämä näkyy hallituksen politiikassa? Ei mitenkään. Hallitus kohtelee eläkkeensaajia epäoikeudenmukaisesti ja kohdentaa kohtuuttomat leikkaukset ja kiristykset juuri heidän arkeensa.

Hallitus leikkaa eläkeläisten toimeentulosta ja arjen palveluista monella tavalla. Moni ikäihminen on tullut minulta viime päivinä kysymään, miten tässä pärjää, kun rahat eivät jatkossa riitä edes välttämättömiin menoihin. On epäinhimillistä, että ihmisen pitää valita, ostaako ruokaa vai lääkkeitä. Hallituksen päätöksillä monet pienituloiset eläkeläiset ajetaan pitkäaikaisen toimeentulotuen asiakkaiksi. Eläkeläisköyhyys uhkaa kasvaa ja syvenyä. Suomen taloudellinen tilanne on toki vakava, mutta sitä ei paranneta heikentämällä kaikkein heikoimmassa tilanteessa olevien ihmisten toimeentuloa.

Ehkä tökeröin hallituksen teoista on eläkkeensaajien asumistuen lakkauttaminen, mikä pienentää asumisen tukea jopa kahdella kolmesta tuensaajasta. Erillisissä asumistukijärjestelmissä on voitu huomioida tuensaajaryhmien erityispiirteet. Leikkausta yritetään loiventaa suojaosalla, mutta se jää kosmeettiseksi. Lisäksi uudet tuensaajat joutuvat suoraan yleisen asumistuen piiriin ilman suojaosia. Heidän kohdallaan pahimmillaan yli 200 euron leikkaukset kuukaudessa olisivat heti voimassa. Suojaosasta huolimatta asumistuen tason aleneminen voi pakottaa etsimään halvempaa asuntoa, ja etenkin suurimmissa kaupungeissa mahdollisuudet halpaan asumiseen ovat hyvin rajalliset.

Hyvä pääministeri, hallitus aiheuttaa päätöksillään eläkkeensaajille valtavaa ahdistusta siitä, miten he pärjäävät tulevaisuudessa ja voivatko he enää asua tutussa kodissaan. Hallitus ei säästövimmissään ole huomionnut lainkaan arjen elämän inhimillisiä asioita.

Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo myös heikentää palveluiden laatua ja saatavuutta. Hoitajamitoitusten alentaminen on törkeyden huippu. Miten alhaalla on hallituksen käsitys siitä, millaista on ihmisarvoinen elämä? Hallitus antaa nyt selkeän viestin siitä, että hoito on ollut liian hyvää, voitte hoitaa vähemmän. Ammatillaiset sanovat, että 0,4:n mitoitus tarkoittaa käytännössä syömistä, vessassa käyntiä ja kerran viikossa peseytymistä. Tämäkö on hallituksen mielestä ihmistä kunnioittavaa ja ihmisarvon mukaista kohtelua? Näinkö te, pääministeri Sipilä, osoitate arvostuksenne suomalaisille ikäihmisille?

Ikäihmisten hyvä ja kuntouttava hoito edellyttää kolmea asiaa: oikeaa asennetta, osaa-vaa ja ammattitaitoista henkilökuntaa ja riittäviä resursseja. Nyt hallitus vie resurssit, heikentää pätevyysvaatimuksia ja mitoituksia, ja säästökin on hyvin kyseenalaista, sillä jos kuntouttavaa hoitotyötä ei ole taitoa tai aikaa tehdä, ihmisiltä viedään toimintakyky ja heistä tehdään vuodepotilaita.

Linjauksillaan hallitus vaarantaa koko sosiaali- ja terveysalan tulevaisuuden, sillä ammattilaiset eivät halua tehdä työtä, joka on vastoin heidän ammattietiikkaansa. Samaan aikaan hallitus on ajamassa työpaikoille pakkolakien kautta monenlaisia työolosuhteita heikentäviä kiristysia, joilla myös vaikeutetaan arjen työtä.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus kurittaa eläkkeensaajia leikkaamalla etuuksia ja korvauksia, nostamalla asiakasmaksuja ja heikentämällä palveluita. Mutta tämäkään ei riitä. Lisäksi hallitus aikoo saattaa eläkeläisten verotuksen huonompaan asemaan kuin palkansaajilla niin, että keskimääräistä 1 500 euron kuukausieläkettä saavalle henkilölle jää käteen joka kuukausi 20 euroa vähemmän kuin saman verran palkkatuloo saavalle. Tämä tekee 250 euroa vuodessa. Valtiovarainministeri Stubb sanoi vielä juuri ennen vaaleja, että verojen on oltava reiluja ja että "meidän perusfilosofiamme on se, että eläkkeitä ei voida verottaa kovemmin kuin työtä, eli eläkevero ja työvero samalle viivalle".

Ihmiset kokevat tällaisen kohtelun ja turhat lupaukset epärealistisiksi. Vaikuttaa siltä, että hallitus ei piittaa vähääkään verotuksen oikeudenmukaisuudesta. Ei ole oikein, että hallitus purkaa yhdessä rakennetun hyvinvointiyhteiskunnan (Puhemies koputtaa) ja kaiken kukkuraksi rahastaa eläkeläisten arjen käyttövaroista.

Arvoisa hallitus, ihmiset ansaitsevat ihmisarvoisen kohtelun elämän kaikissa vaiheissa.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit kannattavat hallitukselle esitettyä epäluottamuslausetta.

14.56 Hanna Halmeenpää vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymys hallituksen päätösten vaikutuksista eläkkeensaajiin on jätetty, sillä oikeus ja kohtuus näytävät tässä asiassa hallitukselta unohtuneen. Epäilemme vahvasti, ettei hallitus tiedä, mitä se on tekemässä. Hallitus ei ole selvittänyt, mitä vaikutuksia sen suunnitelmilla on tuhanisiin suomalaisiin eläkkeensaajiin, heidän perheisiinsä, omaishoitajiin sekä ikäihmisiä hoitaviin terveydenhuollon työntekijöihin.

Me vihreät pidämme oikeudenmukaisena, kohtuullisena ja hyvänä sellaista periaatteellisuutta ja päätöksentekoa, jossa vahvemmat puolustavat heikompia, eivät polje heitä alemmas. Köyhyyttä ja yhteiskunnan eriarvoisuutta tulee pyrkiä vähentämään, ei kasvattamaan. Eläkkeensaajia ovat paitsi ikäihmiset myös sairauden tai vammaisuuden vuoksi työkyvyttömät ja osatyökykyiset, joista kaikkein pienituloisimmat joutuvat hallituksen esitysten toteutuessa kovien leikkausten kohteeksi, montaa eri reittiä yhtä aikaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on heikentämässä pienituloisten eläkkeensaajien toimeentuloa suoraan. Kun eläkeläisten asumistuki yhdistetään yleiseen asumistukeen, tuen määrä vähenee pienituloisten tuensaajien kotitalouksissa noin 70 prosentilla. Samassa yhteydessä otetaan käyttöön suojaosa, jonka johdosta asumistuki voi pudota korkeintaan 60 euroa kuukaudessa. Kuusikymppiä kuussa — sen verran tukiuudistuksessa menettää lähes 100 000 eläkeläistä. Kun pienituloinen eläkeläinen saa eläkettä alle 1 000 euroa kuukaudessa, kuten noin neljännes Suomen 1,5 miljoonasta eläkeläisestä saa, tai jos tulot ovat alle 500 euroa kuukaudessa, kuten yli 13 000 eläkkeensaajalla, kuulostaa kymppikin siitä näkökulmasta katsottuna varsin isolta rahalta, arvoisa hallitus. On hyvä huomioida sekin, että uudet asumistukipäätökset tehdään ilman tätä 60 euron suojaosaa. Tämä asettaa ihmiset hyvin eriarvoiseen asemaan. Mitä tästä voimme päätellä? Ainakin sen, että maassa tarvitaan hyvin pian hyvin paljon kohtuuhintaisia asuntoja. Tekeekö hallitus jotain asian eteen? Ei.

Arvoisa puhemies ja hallitus! Eläkkeensaajilla terveyspalvelujen käyttö on runsasta. Kun hallitus leikkaa lääkekorvauksia 50 miljoonaa euroa ja nostaa lääkkeiden omavastuita, heikentää se samalla pienituloisten eläkeläisten mahdollisuutta hoitaa terveyttään. Me kysymme: Onko hallitus arvioinut, mikä hinta lääkkeensä toimeentulovaikeuksien vuoksi käyttämättä jättävien hoidosta kertyy terveydenhuollon menoihin? Auttavatko tällaiset

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

leikkaukset maan taloutta? Pienituloiset eläkkeensaajat käyttävät joka roponsa asumiseen, lääkkeisiin, ruokaan, aivan välttämättömiin elinkustannuksiinsa. Ei näiltä ihmisiltä leikkaaminen maan taloutta pelasta.

Haja-asutusalueilla, siis maaseudulla, sairaanhoitoa tarvitsevat eläkeläiset saanevat hallituksen puolesta jatkossa maksaa itsensä kipeiksi myös hoitoon päästääkseen, sillä matkakulukorvauksia leikataan 25 miljoonaa euroa. Voi tosin olla, ettei kaikkein pienituloisimmilla olisi varaakaan tarvitsemaansa palveluun, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja korotetaan.

Kaikki tämä ajaa kymmeniätuhansia eläkkeensaajia köyhyysrajan alapuolelle, vaikka pienituloisimmat heistä sinnittelevät jo nyt miten parhaiten taitavat. Tämä ei ole oikein. Kovimman kolauksen kokevat minimaalisen pientä kansaneläkettä nauttivat, yleensä siis naiset. Naisten köyhyysriski on miehiin verrattuna huomattavan suuri.

Kaikkein heikoin oikeutus on kuitenkin sillä, että hallitus aikoo alentaa vanhuspalvelujen hoitajamitoitusta entisestään ja esittää, että nykyistä vähempi määrä käsipareja kyllä riittää. Tätä me emme usko. Me uskomme niitä lukuisia asiantuntija-arvioita, joiden mukaan ihmisarvoista, laadukkaan hoidon takaavaa työtä ei ympärivuorokautisessa vanhustenhoidossa ole mahdollista tehdä yhtään nykyistä pienemmillä henkilöstöresursseilla. Vähemmällä väellä ei kyetä arkisia asioita hoitamaan, vaan hoitajien tehtäväksi jää miettiä, mitä jätetään tekemättä. Miten silloin voitaisiin säilyttää vanhuksen omaa aktiivisuutta tukeva kuntouttava ote ja inhimillinen kohtelu?

Arvoisa puhemies! Haluamme välikysymyksellä hallitukselta vastauksia siihen, miten jatkossa voimme pitää huolta pienituloisten eläkkeensaajien toimeentulosta, (Puhemies koputtaa) miten eläkkeensaajiin kohdistuvien päätösten yhteisvaikutusten haitat vältetään ja aikooko hallitus kohtuullistaa näitä kovia päätöksiään. Yhdymme edustaja Alanko-Kahiluodon esittämään epäluottamuslauseeseen. Kohtuudelle olisi nyt kovasti kysyntää.

15.02 Aino-Kaisa Pekonen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyhallitus tekee paljon huonoja leikkauspäätöksiä. Koulutusjärjestelmää romutetaan, työttömiltä, pienituloisilta, naisilta, opiskelijoilta ja lapsiperheiltä leikataan. Silti täytyy sanoa, että hallituksen tapa kohdella eläkeläisiä on kaikkein epäoikeudenmukaisin. Laskelmien mukaan hallituksen leikkausten seurauksena ainakin 27 000 eläkeläistä putoaa köyhyysrajan alapuolelle. Tämä on todella iso joukko. Ratkaistaanko valtiontalouden ongelmia tosiaankin sillä, että yhä useammat ihmiset ajetaan toimeentulotukiluukulle? Monet leikkaukset osuvat yhtä aikaa samaan ihmiseen. Eläkeläisten asumistuen lakkauttaminen, lääke- ja matkakorvausten leikkaaminen, sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksujen korottaminen sekä hoitajien määrän vähentäminen heikentävät entisestään monien eläkeläisten toimeentuloa ja elämänlaatua, kuten välikysymyksessä todetaan.

Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja useimmat silloiset ja nykyiset kansanedustajat lupasivat, että pienituloisilta ei leikata. Pääministeri Sipilä lupasi, että eläkeläisten tukien tasosta ei leikata senttiäkään. Timo Soini lupasi, että alle 1 000 euroa kuussa tienaaavilta ei leikata. Toivon todellakin, että ne kansanedustajat, jotka tällaisia lupauksia antoivat, tuntevat nyt piston sydämessään ja peruvat nämä törkeät päätökset. Hallitus on myös ilmoittanut panostavansa omaishoidon tukeen, jotta esimerkiksi iäkkäämpi eläkeläinen saisi mahdollisuuden asua kotona mahdollisimman pitkään. Valitettavasti eläkeläisten asumistuen lakkauttaminen saattaa heikentää merkittävästi omaishoidon edellytyksiä, kun kotona ei ole enää varaa asua.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen eläkeläisiin kohdistuvista leikkauksista tulee todella paljon palautetta, jonka takana on todellista hätää. Mitä vastata monista sairauksista kärsivälle, noin 750 euroa kuussa saavalle naiselle, joka kirjoittaa: "Elän tällä hetkellä henkisesti raskasta, syrjäytynyttä ja suppeaa elämää. Tunnen, että olen täydellisesti vankilassa, yksin ja hylättyä." Tai mitä vastata nuoresta, työkyvyttömyyseläkkeellä olevasta tyttärestään huolissaan olevalle äidille, joka kysyy: "Miten käy nuoren itsetunnon, kun ei ole varaa harrastaa, matkustaa eikä elää?" Hallitus joutui jo lieventämään alkuperäistä asumistuen leikkaussuunnitelmaansa, kun kävi ilmi, miten kovaa leikkaukset olisivat iskeneet. Kuten palautteesta voi päätellä, nyt kaavailtu 60 euron kuukausileikkaus on monelle pienituloiselle eläkeläiselle iso raha, varsinkin kun sen päälle tulevat vielä muut leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä on useaan otteeseen todennut, että hallituksen on pakko leikata, jotta Suomen talous saadaan nousuun. Tämä on selkeästi ollut hallituksen linja. Sitä pääministeri ei kuitenkaan sano, että kaikkien leikkauspäätösten takana on arvovalinta. Ei ole pakko leikata kaikkein pienituloisimmilta. Tämän ovat todenneet myös asiantuntijat, joita tämä hallitus ei tunnu kuuntelevan. Asiantuntijalausunnoissa todetaan, että hallituksen päättämät säästöt ja leikkaukset kohdistuvat nimenomaan heikoimpiin ryhmiin, joilla ei ole poliittista vaikutusvaltaa. Tilanne näyttää samalta kuin 1990-luvulla. Lisäksi säästöjen yhteisvaikutus on kertaantuvasti vaikea heikoimmassa asemassa olevien kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei todellakaan tunnu tietävän tai välittävän, millaisia yhteisvaikutuksia sen tekemillä leikkauksilla on. Pääministeri Sipiläkin on sanonut, että ensin tehdään uudistukset ja sitten arvioidaan vaikutukset. Pidän tätä järjestystä aivan käsittämättömänä. Voin kuitenkin saamani palautteen perusteella tässä paljastaa, millaiset leikkausten vaikutukset tulevat olemaan monien eläkeläisten elämässä. Ne tulevat olemaan dramaattiset.

Kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon epäluottamuslausetta.

15.07 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade herr talman, arvoisa puhemies! Det är fundamentalt viktigt att få känna trygghet i sin vardag. Det är lika så viktigt att alla människor kan lita på att det finns nätverk som tar hand om en när man blir äldre och krafterna inte mera räcker till.

Ingen ska behöva gå omkring och vara rädd för att den inte har råd att köpa den medicin den behöver. Vi vet alla att först då blir följderna verkligt dyra för samhället, om inte människor har råd att sköta om sin grundläggande hälsa.

Ingen ska heller behöva vara orolig för sitt boende till följd av att staten skär ned på pensionärernas bostadsbidrag. Därför kommer svenska riksdagsgruppen i sin alternativa budget som presenteras i november att kräva att pensionärernas bostadsbidrag hålls intakt och att anslaget ökas med 65 miljoner euro.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole riittävästi huomionnut eläkeläisten etuuksia heikentävien toimenpiteiden kumulatiivisia vaikutuksia. Kyse on monista ikäihmisten arkeen vaikuttavista toimenpiteistä. Lääkkeiden omavastuuta korotetaan, samoin matkakorvausten omavastuuosuutta, samanaikaisesti varsinaisia hoitomaksuja korotetaan sen lisäksi, että asumistukea heikennetään.

Hallitus on sinänsä oikealla tiellä, mitä yhtenäisen asumistukijärjestelmän luomiseen tulee, mutta nyt on valittu aivan liian kova ja tiukka menetelmä. Samalla kun siirrytään yh-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

tenäiseen järjestelmään, olisi vakavissaan pyrittävä löytämään ratkaisuja yhtenäisen omavastuukaton luomiseksi lääkkeille, hoitokuluille ja matkakuluille. Näin voitaisiin välttää se, että pahiten kärsimään joutuisivat kaikkein pienimpiä eläkkeitä saavat, joilla on suuri hoidon tarve. Meidän on syytä yhtenäistää omavastuut. Ruotsissa on järjestelmä, jossa otetaan huomioon ihmisen kokonaistilanne. Hallituksen pitäisi suhtautua tähän ajatukseen vakavasti.

Värderade talman! Det finns omkring 1,5 miljoner pensionärer i vårt land. Det är en stor och i många avseenden aktiv grupp i samhället. Man har räknat ut att 180 000 av dem har mycket små pensioner och är beroende av bostadsbidrag för att klara av sina dagliga utgifter. Regeringens riktlinje är att ingen ska förlora mer än 60 euro i månaden. Värderade regering, för en småinkomsttagare anser vi att det här är alltför mycket.

Svenska riksdagsgruppen blundar inte för en del goda element i regeringens politik. Det är bra med mera pengar för närståendevården. Men här vill vi dock citera Centralförbundet för de gamlas väl och höja ett varningens finger. Satsningarna på hemvård, närståendevård och familjevård kan på sin höjd dämpa kostnadsstegringen, men ger inte de inbesparingar som man kalkylerat med i kommunernas kassa. Vi måste också se till att närståendevården inte blir en kvinnofälla för de äldre kvinnorna. Som en annan enskild åtgärd är höjningen av hushållsavdraget också bra. Genom den bereds möjligheterna för att köpa hem tjänster, vilket också har en önskvärd sysselsättande effekt.

Arvoisa puhemies! Se, miten hyvin huolehdimme vanhuksistamme, mittaa myös yhteiskunnan kehitystasoa ja inhimillisyyttä. Kaikilla ihmisillä on oikeus turvalliseen arkeen. Erityisesti vaikeina aikoina se on entistään tärkeämpää.

Oletteko te, ministeri Mäntylä, täysin tietoinen siitä, että ajamanne toimenpiteet tulevat lisäämään köyhyysrajan alapuolella elävien määrää? On todella hämmästyttävää, että sekä keskusta että perussuomalaiset, jotka ennen vaaleja korostivat heikossa asemassa olevien tilannetta, ovat nyt luovuttaneet myös tässä kohdin. Toki meidän on löydettävä säästötoimia ja toimenpiteitä kasvun luomiseksi, mutta lopulta politiikassa on kyse priorisoinneista.

Sanon vielä kerran: ruotsalainen eduskuntaryhmä olisi priorisoinut toisin. Tämän vuoksi vaadimme hallitusta peruuttamaan päätöksenä eläkeläisten asumistuen leikkaamisesta.

Värderade talman! Slutligen vill jag understryka att bland dem som drabbas av nedskärningen finns inte bara äldre människor, utan också unga som beviljats invalidpension. Till den skaran hör bland annat handikappade och utvecklingsstörda. Så problematiken är mycket bredare än vad man först kunde tro. I en rättsstat som Finland bör det allmänna se till att också deras röst hörs, som inte själva kan tala för sig, och att deras behov också beaktas i beslutsfattandet.

15.13 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tuossa ministeri Mäntylän vastausta, niin tulin jollakin tavalla surulliseksi, sillä hallitus näyttää olevan leikkauksissaan eläkeläisiltä hyvin harkitsevainen, kylmä ja päättäväinen ja tietoinen siitä, mihin nämä toimenpiteet johtavat. Kylmät tuulet puhaltavat nyt.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit tahtovat rakentaa Suomen uutta nousua, mutta emme pienituloisten eläkeläisten kustannuksella. Hallituksen esitys vie heiltä ensin osan leivästä, sitten siivun asumisesta, ja lopulta leikataan osa lääkkeistä. Tämä ei ole oikeuden-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

mukaista, ei reilua, ei millään mittarilla mitattuna, ei tuottavuustavoitteella kuorrutettuna. Se vain ei ole oikein. Kristillisdemokraatit vaativat eläkeläisiin kohdistuvien leikkauksien uudelleenkohdentamista tavalla, joka turvaa eläkeläisille mahdollisuuden vanheta arvokkaasti. Talousarvioesitys johtaa nyt siihen, että monen eläkeläisen askeleet käyvät leipäjonoihin.

Arvoisa puhemies! On sairasta säästää sairaalta. Hallitus tahtoo leikata lääkekorvauksia erittäin ankaralla kädellä, peräti 50 miljoonalla eurolla. Myös sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksut ja matkakulujen omavastuut nousevat. Hallitus leikkaa eläkeläisten asumistuesta, ja samaan aikaan asuntojen hinnat nousevat. Yhtälö on monelle pienituloiselle eläkeläiselle täysin mahdoton. Monella on edessä muutto pois omasta kodista.

Kun kaikki säästötoimenpiteet otetaan huomioon, on hallituksen esittämä takuueläkkeen korotus äkkiä syöty. Sairaana vanhuksen lääkkeitä ja leivästä leikkaaminen johtaa ennen aikaiseen pitkäaikaishoidon alkamiseen, ja se tulee maksamaan monikertaisesti näihin säästöihin verrattuna. Huolestuttavia ovat myös hallituksen aikeet heikentää vanhuspalvelujen henkilöstömitoituksia ja väljentää hoitajien pätevyysvaatimuksia. Mielestämme, arvoisat edustajat, vanhuspalvelujen henkilöstömitoitukset ja hoito on saatava sellaiselle tasolle, millä päättäjät itse haluaisivat vanhuutensa viettää. Sieltä se vanhuus vuosien myötä meillekin tulee eteen, joillekin ennemmin, toisille myöhemmin, mutta tulee kuitenkin. Ihmisarvoinen vanhuus voidaan taata vain riittävällä määrällä hoitavia käsiä.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää vaihtoehtobudjetissaan lääkekorvauksiin kohdistettujen leikkausten peruuttamista ja lääkkeiden maksukaton alentamista, eläkeläisten asumistuen säilyttämistä sekä lisäkorotusta takuueläkkeeseen — ja kaiken tämän ilman lisävelan ottoa, sillä kyllä meillekin on tärkeää, että maan talous laitetaan kuntoon. On kyse priorisoinnista: siitä, mitkä ovat ne arvot, joiden pohjalta päättäjinä toimimme.

Arvoisa puhemies! Valtion merkittävin arvobarometri on sen talousarvio. Siinä me arvotamme kansalaiset sekä palvelut ja niiden välisen suhteen. Jos arvostamme vain vahvaa taloutta, se johtaa käytännön ratkaisussa inhimillisyyden vähenemiseen päätöksenteossa. Niin näyttää nyt käyvän. Tarvitsemme omantunnon ääntä päätöksentekoon.

Arvoisa puhemies! Elämme voimakkaassa talouden taantumassa ja työelämän murroksessa ja tarvitsemme toimintatapojen tehostamista. Tehostaminen ei kuitenkaan saa tapahtua pelkästään talouden arvojen pohjalta, vaan mukaan tulee ottaa inhimillinen näkökulma. Ei hyvinvointi tarkoita vain euroja kassassa. Hyvinvointi tarkoittaa onnellisia, hyvinvoivia ihmisiä. Ei olisi väärin, vaikka valtion talousarvion viimeisen viivan vaatimuksena olisi inhimillisesti kohdeltu kansakunta.

Arvoisa puhemies! Tämä tavoite ei koskaan saa kadota näkyvistämme. Onko ihmisten hoidosta ja hyvinvoinnista huolehdittu niin, että heille on taattu hyvä ja palkitseva elämä — myös silloin, kun he eivät pysty sitä itse vaatimaan ja puoliaan pitämään? Päättäjät voi olla tyytyväinen vasta, kun vastaus on myönteinen.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää välikysymystä perusteltuna ja aiheellisena. Kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon tekemää lausumaehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt seuraa debatti. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää siinä puheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Tämä keskustelu alkaa siten, että ensin ministeri Mäntylä 3 minuuttia ja ministeri Re-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

hula 2 minuuttia joko paikalta tai pöntöstä, ja sen jälkeen mennään edustajapuheenvuoroihin.

15.19 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Kiitän näistä hyvistä ja kriittisistä ryhmäpuheenvuoroista. Niissä oli paljon semmoista sisältöä, jonka kanssa varmasti jokainen vastuullinen poliitikko, on hallituksessa tai oppositiossa, näiden kysymysten ja pohdintojen äärellä joutuu viettämään aika paljon aikaansa, kun on tilanteessa, että tiedostaa sen, mikä on se taloudellinen tilanne ja se liikkumavara, jossa tällä hetkellä tämä hallitus joutuu tekemään sitä työtä.

Ne päätökset eivät ole helppoja. Siellä varmasti jokainen vastuullinen poliitikko, joka on ollut näitä erilaisia säästöpäätöksiä aikanaan tekemässä, joutuu käymään koviakin arvoskusteluja itsensä kanssa, ja näin sen kuuluu ollakin. Mutta silloin kun tehdään hallituspolitiikkaa ja on tavoite, johon pyritään, jonka tässä alkupuheenvuorossani toin esiin, että meillä on yhteiskunnan ja hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet kunnossa, niin valitettavasti se tarkoittaa joskus hyvinkin kipeitä päätöksiä, joihin meidän vain on sopeuduttava.

Näissä eri puheenvuoroissa nostettiin hyviä asioita esiin. Valitettavasti en ehkä tässä aikataulussa ihan kaikkiin ehdi ottaa kantaa, mutta edustaja Laukkanen puheenvuorossaan nosti juuri tämän esiin, että hyvinvointi ja ihmisarvoinen elämä on paljon muutakin kuin euroja. Ja nimenomaan siihenhän tämä hallitus kaikilla näillä erilaisilla toimenpiteillään pyrkii, että meillä on mahdollisuus luoda semmoiset rakenteet ja järjestelmät, jotka nimenomaan omalta osaltaan vahvistavat sen ihmisarvoisen elämän kokemusta. Meillä täytyy olla myöskin semmoinen palvelujärjestelmä ja toimintaympäristö, jossa jokainen ikääntyvä ja vanhus nähdään myöskin yksilönä, että he eivät ole semmoista pelkkää massaa, jolle me ylhäältä päin ohjaamme kaikki toimenpiteet, vaan me arvostamme myös heidän yksilöllisiä kokemuksiaan siitä, mitkä ovat heidän tarpeensa tai minkälaisia toivomuksia heillä on.

No, toinen asia, minkä vielä noston tässä esiin: Kun tässä nostettiin esimerkiksi nämä mielenterveyskuntoutujat, jotka ovat monet työkyvyttömyyseläkeläisiä, niin nimenomaanhan nyt hallitus pyrkii tällä osatyökykyisten kärkihankkeella siihen, että heillä olisi aito mahdollisuus myöskin työllistyä niiltä osin, mitä he itse kokevat mahdollisena. Eli meillä on paljon osatyökykyisiä ihmisiä, joista osa on mielenterveyskuntoutujia. Siellä on paljon muitakin, mutta heille ei ole väyliä työhön. Työn kautta ja osallisena yhteiskunnassa he voivat myöskin yhä enemmän vaikuttaa siihen itseään koskevaan päätöksentekoon ja itseään koskeviin valintoihin, jotka nimenomaan lähtevät sieltä taloudellisesta turvasta, ja sitä vähemmän (Puhemies koputtaa) he tulevaisuudessa tarvitsevat myöskin erilaisia tulonsiirtoja.

15.22 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa herra puhemies! Turvallisuus ja turvallisuudentunne on yksi keskeisimpiä asioita ja edellytys sille, että voi asua kotona: turvallisuudentunne siitä, että tilanteessa, jossa omat voimat eivät riitä tai syntyy joku tilanne elämässä, joka vaatii toisen apua, se apu on saatavilla, turvallisuudentunne siitä, että se elämänhallinta on olemassa, että ruoka on lämmintä ja katto on pään päällä. Turvallisuudentunne muodostuu useista eri asioista — asioista, joihin hallitus muuten ihan oikeasti pyrkii vaikuttamaan niin, että mahdollisimman monen ikääntyvän ihmisen kotona asumisen edellytykset täyttyisivät, ja sitä yritetään tukea.

Täällä kysyttiin, aikooko hallitus kohtuullistaa tekemiään päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Asia yksi: Ryhmäpuheenvuoroissa sanottiin ääneen, että omaishoidon tukijärjestelmä ei olisi jatkossa niin houkutteleva kuin se nyt on. Päinvastoin, niitä harvoja asioita, joihin tämä hallitus panostaa ihan uutta rahaa, tulee olemaan omaishoidon tukijärjestelmän kehittäminen, jotta se olisi nykyistä houkuttelevampi — aidosti se vaihtoehto. Omaishoitajan jaksaminen, sijaispalvelut tai ne palvelut, joita omaishoidon hoidettava tarvitsee tilanteessa, jossa omaishoitaja itse tarvitsee lepoa — tämä on yksi konkreettinen esimerkki, johon panostetaan.

Toisekseen kotona asuminen: Tavoite on kääntää koko kotona asumisen ideologia niin päin, että kotona asuminen on ensisijaista. Ja se turvallisuudentunteen luominen, että palvelut rakennetaan siihen kotona asumisen ympärille, mullistaa, kääntää koko ketjun niin, että se kotona oleminen on se kaikkein tärkein.

Arvoisa herra puhemies! Kohtuullistamiseen vielä: Niissä leikkauksissa, joita on tehty ja ollaan esittämässä, tulee (Puhemies koputtaa) esimerkiksi lääkekatto vastaan. Toisekseen eläkkeensaajan asumistukea on kohtuullistettu siitä, mistä alun perin lähdettiin.

15.24 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa sanoi, että yhteiskunnan sivistystä mitataan siinä, miten se huolehtii vanhuksista. No, sehän tässä juuri huolestuttaaakin. Hallituksen puheenvuorot ovat olleet falskeja ja farisealaisia.

Eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että te lisäätte köyhyyteen, köyhyysrajan alapuolelle putoavien ihmisten määrää kymmenillä tuhansilla. 65 vuotta täyttäneistä ihmisistä 27 000—33 000 putoaa köyhyysrajan alapuolelle, koska te jäädytätte eläkeindeksin ja koska te viette eläkkeensaajilta nykyisen asumistuen. Tämän lisäksi tulevat vielä ihmiset, jotka ovat työikäisiä mutta työkyvyttömyyseläkkeellä. Ja tämän lisäksi tulee vielä lääke- ja matkakorvausten leikkaus, jota ei vielä voitu huomioda, koska siitä ei ole esitystä. Totuus on se, että te tulette lisäämään ainakin noin (Puhemies koputtaa) 50 000:lla köyhyydessä elävien, kaikkein heikko-osaisimpien määrää. Mitä te sanotte tähän tosiasiaan? (Puhemies koputtaa) Unohtakaa nyt korulauseet ja vastatkaa tähän laskelmaan.

15.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kurittaa eläkkeensaajia leikkaamalla etuuksia, nostamalla maksuja ja heikentämällä palveluita. Näillä toimenpiteillä hallitus lisää tietoisesti eläkeläisten köyhyyttä ja heikentää mahdollisuuksia inhimilliseen elämään. Ihmiset ovat oikeutetusti huolissaan ja jopa peloissaan tulevaisuudestaan. Ministeri Rehulan mainitsema turvallisuudentunne on nyt kadonnut.

Mutta tämäkään ei riitä: hallitus repii veroeron palkansaajien ja eläkeläisten välille. Tämä ei ole oikeudenmukaista eikä reilua. Kysynkin: Näinkö hallitus osoittaa arvostavansa suomalaisia eläkkeensaajia? Miten hallitus aikoo korjata eläkeläisten epäreilun verokohtelun?

15.26 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä käytyä keskustelua kuunnellessa tulee mieleen se, että onkohan nyt unohtunut se, mitä on tapahtunut viime vaalikaudella. Se ei yleensä paljoa auta, kun katsotaan taaksepäin, mutta nyt pakko on pikkuisen sitäkin käsitellä sen takia, että aika moni näistä asioista, joita nyt viedään eteenpäin, on ollut jo edellisen hallituksen listalla — otetaan nyt vaikka lääkekorvaukset ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Mutta se, mikä on minusta tärkeintä, on, että me löydämme nyt yhdessä ratkaisuja, joilla me turvaamme sen, ettei näiden ratkaisujen jälkeen, mitä nyt olemme tekemässä, synny sitä, mitä täällä oppositio nyt kuvailee. Eli seurataan tarkkaan, mitkä ovat nämä vaikutukset, ja puututaan siihen, ettei ihmisiä putoa sinne köyhyysrajan alapuolelle.

Ehkä tässä keskustelussa nyt todella on unohtunut se, mistä ministeri Rehula oikein puhui: että nyt siirretään painopistettä sinne kotona tapahtuvaan hoitoon — perhehoitoon, omaishoitoon — mikä on toinen tilanne kuin tällä hetkellä, kun meillä on hyvin laitospainotteinen hoitomuoto.

15.27 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua haluan toistaa omasta puheestani viimeisen lauseen. Se kertoo oikeastaan, mikä on hallituksen tahtotila tässä asiassa. Siteeraan itseäni: "Ketään ei jätetä oman onnensa nojaan. Kaikista huolehditaan, myös eläkeläisistä." Tämä on se hallituksen iso kuva.

Minä ymmärrän, että oppositiossa liioitellaan, kärjistetään asioita, mutta faktoissa täytyy kestää kuitenkin. (Välihuutoja) Tässä edustaja Pekonen omassa puheenvuorossaan sanoi tämmöisen lauseen, että "eläkeläisten asumistuen lakkauttaminen". Eihän hallitus ole lakkauttamassa eläkeläisten asumistukea, (Välihuutoja) se on yhdistämässä eläkeläisten asumistukea. Tämä antaa semmoisen mielikuvan niin kuin eläkeläisiltä poistettaisiin kokonaan asumistukimahdollisuus, ja siitähän ei ole kysymys. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Tämmöistä viestiä ei saa laittaa.

Arvoisa ministeri, kysynkin, että kun nämä asumistukijärjestelmät, niin eläkeläisten kuin yleinenkin, yhdistetään, (Puhemies koputtaa) miten tässä kohdellaan sitten, kun oppositio huutaa nyt, pienituloisten eläkeläisten asemaa. Miten tässä kohdellaan? Kertokaa se nyt, että kaikki ymmärtävät.

15.28 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turuselle voinen todeta, että kyllä, eläkkeensaajan asumistuki lakkautetaan, vaan sen tilalle tulee yleinen asumistuki, joka ei kohtelee eläkeläisiä enää yhtä hyvin kuin tämä alkuperäinen asumistuki.

Mutta, arvoisa ministeri Mäntylä, te kiinnititte puheessanne huomiota siihen, että naiset saavat vähemmän palkkaa ja vähemmän eläkettä kuin miehet. Te sanoitte, että tähän kaikkien pitää vaikuttaa jo työaikana, esimerkiksi jakamalla perhevapaita tasaisemmin. Tähän me voimme lämpimästi vasemmistoliitossa yhtyä. Täytyy kuitenkin tässä ihmetellä, missä ovat teidän aloitteenne näistä tasa-arvoa parantavista kysymyksistä, kun tähän asti kuitenkin teidän toimenpiteenne ovat olleet lähinnä vähentämässä tasa-arvoa.

Te myös sanoitte, että jos näitä uudistuksia ja vaikeita leikkauksia ei tehdä nyt, niin vielä pahempaa on edessä. Mutta, arvoisa ministeri, teidän harjoittamanne politiikka jättää jälkeensä valtavan (Puhemies koputtaa) hyvinvointivelan, mikä on paitsi epäinhimillistä myös lähes mahdotonta maksaa takaisin, vaikka taloutemme kääntyisi nousuun.

15.30 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Meillä on suomalaisessa yhteiskunnassa noin miljoona ihmistä suurin piirtein tuhannen euron tuloilla. Siltä porukalta ei voi, ei saa eikä ole varaa leikata." Näin sanoi Timo Soini tammikuussa, tämän

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

vuoden tammikuussa. Toistan, arvoisa ministeri Mäntylä: "Siltä porukalta ei voi, ei saa eikä ole varaa leikata."

Ja kun te nyt sanotte, että ei tässä ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin ottaa näiltä pienempituloisilta eläkkeensaajilta asumistuki pois, mutta ei tee tiukkaakaan, kun hallitus laittaa 200 miljoonaa autoveron alennukseen, 40 miljoonaa miljoonaperintöjen veronalennukseen tai vaikkapa 100 miljoonaa Maatilatalouden kehittämisrahastoon, niin nämä ovat arvovalintoja. Mitä vastaatte eläkkeensaajille, joiden asumistuen leikkaus ensi vuonna on 18 miljoonaa euroa? Muuttamalla vain pienen osan näitä päätöksiä, jotka (Puhemies koputtaa) olette tehneet, voisitte tämän perua. Mitä vastaatte?

15.31 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olemme nyt monta viikkoa tätä keskustelua kohta kohdalta käyneet eri leikkauksista, huomaan, että tässä on tietty kaava. Jokaisessa leikkauskohdassa oppositio valittaa, että miksi juuri tästä, tai miksi juuri tästä, mikä tällä viikolla on käsitellyssä, varoen tarkkaan koskaan mainitsemasta, mistä sitten sopisi leikata. Ja kun tämä toistuu viikko toisensa jälkeen, (Välihuutoja) alan saada sen huolestuttavan kuvan, että oppositio luo mielikuvaa, ettei mitään tarvitse tehdä, tai jopa lupaa, että he eivät tekisi mitään, ja se on hyvin vaarallinen sanoma Suomen kansalle tilanteessa, jossa olemme seitsemän vuotta eläneet syvässä ja hankalassa taantumassa, josta täytyy löytää tie ulos.

Todellista törkeyttä, kun täällä on törkeydestä tänään puhuttu jo suulaasti, olisi olla toimimatta. Tämä hallitus toimii. Ja kyllä, se voi olla ikävää itse kullekin, koska jokainen jouuu osallistumaan, mutta se on ainoa tie eteenpäin tästä talouskriisistä, jonka tämä hallitus (Puhemies koputtaa) on edellisiltä perinyt.

15.32 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa etsiä ratkaisua siihen, että eläketurva riittää, jotta jokainen suomalainen voisi sairaudesta tai ikääntymisestä huolimatta elää omannäköistä elämää. On rehellisesti sanottava, että vastuullista politiikkaa ei voi tehdä, ellei myöskin tehdä kipeitäkin ratkaisuja. Me emme olisi näin vaikeassa tilanteessa, jos ei olisi käynyt niin, että sosialidemokraattisen valtiovarainministerin johdolla jäivät isot rakenteelliset uudistukset tekemättä ja monta sellaista asiaa, jotka olisivat vaikuttaneet siihen, että oltaisiin paremmassa tilanteessa. Nyt meidän on tehtävä nämä ratkaisut. Mutta me haluamme myös pelastaa palvelut. Ikäihmiset odottavat sitä, että he pääsevät terveyskeskuksiin ajoissa. Tämä hallitus tekee sote-uudistuksen. Kansallinen omaishoidon kehittämisohjelma jäi jotakuinkin pöytälaatikkoon, nyt panostetaan vahva arvovalinta, 95 miljoonaa euroa omais- ja kotihoitoon. Me teemme parhaamme, (Puhemies koputtaa) jotta ikäihmiset voisivat tuntea olonsa turvalliseksi.

15.33 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kyllä nyt leikkaa todellakin eläkeläisten toimeentulosta. Sitä mustaa ei saa valkoiseksi millään puheella. Mutta hallitus myös verottaa jatkossa eläkeläisiä kovemmin kuin tavallisia palkan-saajia, ja hallitus nostaa samaan aikaan terveys- ja palvelumaksuja, mikä myös kohdistuu sairaisiin ja pienituloisiin ihmisiin. Arvoisat ministerit, ministeri Mäntylä erityisesti, voisitteko kertoa minulle, mitä minä kerron, sanon, vastaan niille tonnin kuussa eläkettä saaville naisille, yksineläville eläkkeensaajille, jotka tulevat minulta torilla kysymään kasvotusten, miten he pystyvät jatkossa elämään, kun asumistuki leikkaantuu, kun maksut nou-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

sevat, raha ei tahdo riittää lääkkeisiin, saatikka sitten ruokaan tai säälliseen toimeentuloon? Voisitteko kertoa, mitä minä vastaan heille?

15.34 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella, kun vihreät ja vasemmistopuolueet olivat hallituksessa, kavennettiin tuloeroja ja vähennettiin köyhien määrää. Tämä hallitus on tähän mennessä kaikilla toimillaan ainoastaan kasvattanut tuloeroja ja lisännyt köyhien määrää.

Suurin osa eläkkeensaajista on siinä asemassa, että he eivät pysty tekemään päivääkään työtä. Ministeri Mäntylä, on aivan turha puhua siitä, että te haluatte eläkkeensaajat työelämään ja sitä kautta parantamaan omaa asemaansa. Suurin osa eläkkeensaajista ei siihen pysty. Te puhutte kauniisti siitä, että aiotte parantaa osatyökykyisten mahdollisuuksia tehdä töitä. Samaan aikaan te aiotte leikata sairauspäivärahoja niiltä ihmisiltä, jotka nyt sairaina sinnittelevät vielä työelämässä. Heidät te aiotte ajaa ennenaikaiselle eläkkeelle, aiotte lyhentää heidän työuriaan ja pienentää heidän eläkkeitään. (Puhemies koputtaa) Miten te kehtaatte puhua siitä, että hallitus parantaa osatyökykyisten työnteon mahdollisuuksia?

15.35 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! I vårt goda land borde vi klara av att fatta sådana beslut som känns rättvisa, och nu är det alldeles uppenbart att när det gäller pensionärernas ställning så känns inte de här besluten rättvisa. (Välihuuto) Och därför tycker svenska riksdagsgruppen bland annat — också till ledamot Zyskowitz — vi tycker att regeringen borde ta fram ett förslag på ett tak för medicinersättningar, reseersättningar, vårdkostnader, ett gemensamt tak så att de som har det allra sämst ställt skulle få det lättare.

Arvoisa puhemies! Niin kuin olemme esittäneet aikaisemmin, totean edelleen, että hallituksen olisi syytä kuunnella nyt herkällä korvalla ja miettiä, millä tavalla me voisimme saada aikaiseksi järjestelmän, jossa meillä olisi yksi maksukatto lääkekuluille, vuodeosastokuluille ja matkakuluille. Jos tämä on mahdollista Ruotsissa, niin sen pitäisi olla mahdollista myös Suomessa. Näin tehden voitaisiin myös lieventää niitä vaikutuksia, jotka nyt ovat hallituksen päätöksiensä myötä tulossa (Puhemies koputtaa) kaikista heikoimmassa asemassa oleville eläkeläisille.

15.36 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan todeta, että pidän hyvin erikoisena sitä, että arvoisa pääministerimme ei ole täällä kuuntelemassa tätä välikysymyskeskustelua.

Mitä sitten tulee tähän keskusteluun, niin toivoisin todella, ministeri Mäntylä, kun te totesitte, että hallituksella on halu ja kyky katsoa kauas, että te nyt katsoisitte välillä tähän vähän lähemmäksi ja kuulisitte niiden ihmisten hätähuutoa, jotka nyt ovat todella ongelmissa näiden teidän kestäättömien leikkausten takia, nehan kohdistuvat samoihin ihmisiin nyt monelta suunnalta.

Kun täällä on nyt viitattu sitten myöskin viime kauden asioihin, on pakko sanoa, että viime kaudella tehtiin vanhuspalvelulaki, viime kaudella tehtiin omaishoidon kokonaisvaltainen kehittämisohjelma, viime kaudella tuotiin tähän saliin ensimmäistä kertaa keskusteltavaksi sote-malli, joka nyt jalostuu toivottavasti eteenpäin. Pidän erikoisena sitä, että kokoomus omia pääministereitään täällä mollailee tällaisilla puheenvuoroilla, että ei ole tehty

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

mitään edellisellä kaudella, varsinkin kun te olette itse olleet (Puhemies koputtaa) hallitusvastuussa kaikkein pisimpään.

15.37 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Mäntylä totesi, että meidän pitää puuttua sukupuolittuneeseen köyhyyteen erityisesti köyhien eläkeläisnaisten osalta. Olen täysin samaa mieltä. Mutta kun mietin sitä puheenvuoroa ja vetoomusta, niin ajattelin, että jos ministeri Soini olisi ollut täällä paikalla kuuntelemaan tätä eläkeläiskeskustelua, hän olisi varmaan ajatellut, että olipa farisealaisesti sanottu. Nimittäin jos katsoo niitä toimia, mitä hallitus nyt tekee — asumistuen leikkaaminen, lääkekorvauksien heikentäminen, matkakorvauksien heikentäminen, asiakasmaksujen nostaminen, kaikki nämä — keneen ne kohdistuvat kaikkein voimakkaimmin? Nimenomaan näihin kaikkein pienituloisimpiin naiseläkeläisiin.

Mutta, arvoisa puhemies, kyllä ministeri Mäntylä oli myös rehellinen puheessaan. Hän sanoi, mikä on hallituksen vastaus näille ihmisille. Hän sanoi, että perustoimeentulotuella tämä hoidetaan. Eli hallituksen linja on: eläkeläiset toimeentulotukiluukulle.

15.39 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä yksi näkökulma.

Täällä on puhuttu siitä, että hallituksen päätös muuttaa eläkeläisten asumistuki yleiseksi asumistueksi on oikein ja yhdenvertaisuusperiaatteen mukainen. Tämä ryhmä, jolta nyt leikataan, ei kuitenkaan ole ihan mikään tavallinen ryhmä. Suurin osa heistä on sellaisia ihmisiä, jotka rakensivat tämän maan 50—60-luvulla erittäin pienillä tuloilla, kuten esimerkiksi oma äitini, jolla oli kolme kokopäivätyötä seitsemän päivää viikossa, ja edelleen hän on minimieläkkeellä. Sen takia meillä on eläkeläisten asumistuki, koska se arvostaa näitä eläkeläisiä enemmän kuin jotain muuta asumistuen saajaa.

Arvoisa puhemies! Tämä on kohtuullista. Kristillisdemokraattiseen ajatteluun kuuluu inhimillisyys ja yhteisen hyvän jakaminen niille ihmisille, jotka eivät enää kykene itseään puolustamaan.

15.40 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Säästöjä on mahdollista löytää myös asioista, joitten kohdalla rahaa menee tällä hetkellä Kankkulan kaivoon. Hyvä huono esimerkki on Kelan matkakorvaukset. Nyt monissa paikoissa tehotomasti järjestetty maakuntien taksiralli nielee valtavasti rahaa, jolla ei vielä hoideta ketään. Kela korvasi taksimatkoja 175 miljoonalla eurolla viime vuonna. Säästöjä saadaan helposti esimerkiksi matkoja yhdistämällä. Tällaisia kokeiluja onkin tehty eri puolilla Suomea ja niillä on todella saatu 10 miljoonan säästöt. Ne säästöt eivät ole poissa kenenkään hyvinvoinnista.

Kannustan hallitusta uusien ratkaisujen löytämiseen tässäkin asiassa. Eniten ikäihmiset ja myös yhteiskunta hyötyisivät siitä, että samassa kyydissä on useampi ukki ja mummo ja samalla lääkärireissulla saa käydä vaikka kaupassa, kahvilla tai joissakin harrastuksissa.

15.41 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt kovan arvovalinnan eläkeläisten suhteen ja väittää sitä ainoaksi vaihtoehdoksi. Näin ei ole. Olisi voinut valita autoveron pienemmän vähentämisen tai olisi voinut valita rikkaitten eläkeläisten perintöveron pienentämisen vähemmällä summalla ja korjata nämä asiat oikealle tolalle. Te olette päättäneet sysätä kymmenettuhannet pienituloiset eläkeläiset köyhyyteen

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

ja heikennätte vakavasti keskituloisten eläkkeellä olevien ihmisten toimeentulon edellytyksiä.

Hallituksen toimenpiteet iskevät rajuimmin pienituloisiin, julkisia palveluita käyttäviin ja paljon lääkkeitä käyttäviin eläkeläisiin. Te olette tehneet epäoikeudenmukaisen, kovan arvovalinnan, joka näkyy eläkeläisten arjessa. Kyllä tulee ikävä Santeri Alkion perillisiä keskustapuolueessa. Köyhän asialla ei tunnu tämä hallitus olevan.

15.42 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tästä salista nyt katsotaan niitä puolueita, jotka ovat kurmuuttaneet historiassa eniten eläkeläisiä, niin ne ovat SDP, vasemmistoliitto ja vihreät. Sen voi tarkistaa historiankirjoista. Ja onhan tämä hiukan hellyttävää kuitenkin sen osalta, että myös RKP on kovasti huolissaan eläkeläisten toimeentulosta. Hyvä niin, niin on hallituskin.

Tässä on otettu esille nyt se, mitä Timo Soini on sanonut, ja otettu myöskin tämä eläkeläisten asumistuen leikkaus, annettu ymmärtää, että kaikilta eläkeläisiltä menee tämä 60 euroa. Ei mene kaikilta, sillä 30 prosentilla eläkeläisistä nousee asumistuki. Tätä ei ole kukaan maininnut, eikä ole myöskään maininnut sitä, että takuueläke nousee 23 euroa, Ylevero poistuu 120 000 eläkeläiseltä, ja nämä ovat juuri niitä pienituloisia eläkeläisiä. Ja omaishoitoon panostetaan ensi vuonna 50 miljoonaa ja 75 miljoonaa vuonna 16, siitä eteenpäin. Arvoisa ministeri Rehula, eikö olekin näin?

15.43 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turuselle on nyt tehtävä ensiksi selväksi, että eläkkeensaajan asumistuki on henkilökohtainen ja yleinen asumistuki on perhekohtainen. Te sanoitte, että jotkut menettävät 60 euroa. Siellä on perheitä, jotka menettävät 120 euroa. Se on täysin eri järjestelmä. Tutustukaa tähän ennen kuin sanotte, että eläkkeensaajan asumistukia ei olla lakkauttamassa.

Toinen esimerkki on matkakorvauksista, joista täällä jo puhuttiin. Matkakorvauksessa nykyisellään on 16 euroa omavastuu. Hallitus nostaa sen 25 euroon eli yhden edestakaisen matkan omavastuun 50 euroon. Pienituloiset ihmiset, eläkeläiset, jotka sairastuvat, joutuvat käymään pitkän matkan päässä hakemassa ensinnäkin sen palvelun itselleen, saavat lisää lääkkeitä, kenties ovat sairaalassa. Yhden kuukauden kulut nousevat kohtuuttomiksi, ja te sanotte, että tämä hallitus ei säästä eläkeläisiltä. Miten, ministeri Mäntylä, (Puhemies koputtaa) te voitte tehdä tämän?

15.44 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition ja varsinkin vihreiden, jotka tekivät tämän välikysymyksen ensimmäisinä allekirjoittajina, populismi tulee jo korvistani ulos. Toissa päivänä vihreät haukkuivat koulutussäästöjä, eilen kehitysyhteistyösäästöjä, tänään eläkeläissäästöjä, ja kaiken tämän he korvaisivat, kun heillä muka on se vaihtoehto, sillä, että virkamiesten kilometrikorvauksia leikattaisiin.

Mitä vihreät tekivät itse viime hallituskaudella? Lapsilisiä leikattiin, perusopetuksesta leikattiin, lääkekorvauksista, jotka ovat eläkeläisille tärkeitä, leikattiin, kehitysyhteistyöstä leikattiin, kansaneläke- ja työeläkeindekseistä leikattiin, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen indekseistä leikattiin. Kun nyt sitten vihreät täällä kertovat, että aivan hirveitä arvovalintoja, kauheita, että hallitus pahaa pahuuttaan kaikkea tällaista kauheata tekee, niin kyllä teidän populisminne nyt kukkii tässä salissa. (Välihuutoja)

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

15.45 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voi olla hämmästelystä sitä, kuinka vähän tässä salissa käydään keskustelua eräästä pienituloisiin eläkeläisiin, omaishoitajiin ja terveydenhuollon ammattilaisiin kohdistuvasta leikkauksesta. En ole kuullut hallituspuolueilta vastausta siihen, kuinka te takaatte, että pienennetyllä hoitajamitoituksella arjen työt vanhusten ympärivuorokautisessa hoidossa tulevat tehdyksi vanhuksen arvoa kunnioittaen ja inhimillisesti.

Kuinka selvittää seuraavista tehtävistä pienemmällä hoitajamitoituksella: liikuntarajoitteen vanhuksen avustaminen ylös ja alas vuoteesta monta kertaa päivässä, märän yövaipan kuivitus, mahdollisesti kastuneiden lakanoiden ja makuualustojen vaihto, päivävaatteiden ylle pukeminen, hygienia, ihonhoito, talkitseminen, wc-käynnit, suuhygienia, -paranajo, hiusten kampaaminen, viriketoiminnot, vanhusten ulkoilu, kuten edustaja Sarkomaakin toivoi, yhteydenpito omaisiin, hoitajien keskinäinen raportointi ja niin edelleen? (Puhemies koputtaa) Miten te kuvittelette, että nämä kaikki työt, joita en edes ehdi luetella, tehdään?

15.46 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläkeläisten toimeentulo ei hirveästi tällä väittelyllä parane. On tärkeää kuitenkin käydä tätä keskustelua. On tärkeää käydä tätä keskustelua, koska eläkeläisten toimeentulo on, totta kai, hallituksen, tietysti myös eduskunnan, opposition, kaikkien täällä olevien yhteinen huoli, kuinka siitä selviämme, ja tältä pohjalta tulee toimia.

Herra puhemies! Nostan yhden käytännön kysymyksen esille, kuinka yhteiskunta pystyy voimavaroillaan paremmin aikaansaamaan vanhuksille tuotettuja palveluita esimerkiksi hoivakotiyrittäjyyden muodossa. Tiedän erään tapauksen, jossa aluehallintovirasto eli avi, kun yrittäjänvaihdos on ollut tapahtumassa, on todennut, että eivät nämä tilat nyt kelpaa enää sitten uudelle yrittäjälle. Kyseessä on ollut jonkin huoneen ikään kuin hieman liian pieni mitoitus, joskus joku vessan mitoitus, portaiden ikään kuin pieni kulma on väärä. Eikö olisi, herra puhemies ja arvoisat ministerit, eduksi, että yhteiskunta tässä tapauksessa väljentäisi säädöksiä, jotta ei tarvitsisi tehdä hukkainvestointeja ja yhteiskunnan voimavarat pystyttäisiin käyttämään paremmin eläkeläisten (Puhemies koputtaa) ja vanhuksen hyväksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat Gustafsson ja Huhtasaari ja sen jälkeen ministeri Vehviläinen.

15.48 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Rossin puheenvuoroa, sen alkua erityisesti. Se oli ensimmäinen hallituspuolueitten edustajan asiallinen puheenvuoro. Kiitos siitä.

Tässä keskustelussa ei ole käytetty yhtä sanaa, se on "moraali". Minä koen, että tämä hallituksen päätös leikata kaikkein pienituloisimmilta eläkeläisiltä on moraaliton. Hallituksella on moraalivaje, ja se on minusta merkittävämpi kuin itse asiassa tämä kestävyysvaje, josta myöskin paljon puhutaan. Nämä leikkaukset koskevat todella julmasti pienituloisia.

Minä vetoankin nyt hallituspuolueitten kansanedustajiin: Korjatkaa tämä esitys. Vetoan teidän oikeustajuunne, moraliinne. Jollette te sitä tee, niin teillä on mahdollisuus äänestää sitten joulukuussa sosialidemokraattien esitystä, jolla tämä virhe (Puhemies koputtaa) korjataan ja paikataan.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

15.49 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositiossa on niin helppo olla oikeassa. SDP:tä on nyt hyvä muistuttaa, että Lipposen toisen hallituksen veroasteikkouudistukset suosivat nimenomaan suurta eläkettä saaneita, eli näitä arvovalintoja voimme katsoa ihan historiasta.

Ja kun raha loppuu, niin silloin yleensä alkaa ajattelu. Vuonna 2008 meiltä loppuivat rahat, ei alkanut ajattelu. Seitsemässä vuodessa olemme velkaantuneet 75 prosenttia.

Opposition ryhmäpuheissa tuli esille, että toivottavasti hallituksen jäsenet tuntevat piston sydämessään. Minä tunnen sekä sydämessäni että sielussani tämän piston: erittäin ikävä tilanne Suomessa, erittäin ikävä päätös tämä eläkeläisiltä leikkaaminen. Ja kun oppositio sanoo, että ei tuosta eikä tästä eikä ainakaan siitä, niin varmasti teillä on nyt jossakin tämä rahasäkki. Antakaa se hallitukselle, me laitamme sen varmasti hyvään käyttöön. (Puhemies koputtaa) Ja tässä vaikeassa tilanteessa me silti korotamme takuueläkettä...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän jälkeen on useampi ministerin puheenvuoro pyydetty, ja siitä syystä tähän väliin vielä edustajat Niinistö ja Guzenina, ja sen jälkeen ministeri Vehviläinen.

15.50 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin hallitus on vastuussa. Hallitus tekee päätöksiä, jotka vaikuttavat kaikkien suomalaisten ihmisten tulevaisuuteen. Ne kannattaa tehdä huolella. Viime hallitus kaikista puutteistaan huolimatta arvioi aina tuloero vaikutuksia, Gini-kertoimia, ja kavensi tuloeroja, paransi pienituloisten asemaa, eli edustaja Zyskowicz oli yksiselitteisesti väärässä.

Arvoisa puhemies! Minä ihmettelen, miksi pääministeri Sipilä, valtiovarainministeri Stubb ja ulkoministeri Soini eivät ole täällä. Kaikki kunnia teille ministereille, mutta te ette varmaan ajaneet näitä leikkauksia, joita he ovat nyt teidät pistäneet toteuttamaan. On todella iso kysymys, että tässä koko hallituksen talouspoliittinen linja on menossa haaksirikoon: leikataan kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä selvästi eniten, pienituloisilta eläkeläisiltä, naisilta, vammaisilta, sairauseläkkeellä olevilta, ja näiden ihmisten, jotka elävät jo nyt joka päivä kädestä suuhun, ehdinkoon ajaminen vain heikentää (Puhemies koputtaa) suomalaisten ihmisten tulevaisuutta. Elikkä voitteko saada pomonne muuttamaan nämä päätökset? Ja missä on pääministeri Sipilä?

15.51 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vanhojen muistelemisen ei tietysti tässä vaiheessa ole kovin järkevää eikä rakentavaa, vaikka itsekin siihen syylistyin. Mutta kun edustaja Ville Niinistö nyt sanoo, että olen väärässä, niin on pakko korjata. Edustaja Niinistö, silloin kun te olitte hallituksessa, niin te leikkasitte muun muassa lapsilisistä 110 miljoonaa euroa vuodessa. Oliko tämä teidän arvovalintanne? Vihaatteko te lapsiperheitä? Onko teillä jotain lapsiperheitä vastaan? Te leikkasitte perusopetuksesta, te leikkasitte lääkekorvauksista, te leikkasitte kehitysyhteistyömenoista, te leikkasitte kansaneläkeindeksistä, te leikkasitte työeläkeindeksistä, te leikkasitte yliopistojen indeksistä. En ollenkaan väitä, että nämä olivat teiltä arvovalintoja, että te kaikkia näitä sektoreita vihaatte ja teillä on jotain näitä ihmisiä vastaan, toisin kuin te nyt väitätte nykyhallituksesta, vaan väitän, että silloin oli se tilanne ja nyt on se tilanne, että maan kokonaistaloudellinen tilanne on niin huono, (Puhemies koputtaa) että näitä säästöjä joudutaan välttämättä tekemään.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

15.52 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz syyllistyy nyt kyllä aika hurjaan populismiin. Kuka oli siellä hallituksessa meidän muiden kanssa?

Tämä hallitus on tekemässä vanhuudesta extremelajin. Hallituksen Suomessa kaikki eivät ole samassa veneessä, vaan osa joutuu roikkumaan veneen ulkopuolella. Me emme leikkaisi eläkeläisten asumistuesta, me emme asettaisi eläkeläisiä verotuksellisesti eri asemaan, me emme leikkaisi lääkekorvauksista, me emme korottaisi palvelumaksuja, me emme heikentäisi hoitajamitoitusta — se on meidän arvovalintamme. Autovero vai eläkeläisten heikennykset? Hallituksen arvovalinta on 200 miljoonan autoveron alennus. Make-raan te laitatte 100 miljoonaa osana kärkihankkeitanne. Yhteisöllinen poro, siinä vasta varsinainen kärkihankevitsi! Pienituloiset ihmiset joutuvat maksamaan nyt todella kovan hinnan esimerkiksi siitä, että hyvätuloiset (Puhemies koputtaa) voivat saada anteeksi verovilppinsä. Viitataan tässä hallituksen eduskunnalle tuomaan esitykseen, (Puhemies: Aika!) jossa ehdotatte ulkomaille veroja kätkeneiden veronkiertäjämiljonäärien päästämistä palkhästä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (koputtaa): Kiitoksia. — Täällä on vielä monta vastauspuheenvuoroa, muun muassa edustaja Niinistöllä, mutta nyt annan väliin minuutin puheenvuoron kolmelle ministerille, ja sen jälkeen edustaja Niinistö jatkaa. — Eli ensimmäisenä ministeri Vehviläinen, 1 minuutti paikan päältä.

15.54 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kyseltiin, missä on pääministeri. Pääministeri on Slovakian presidenttiä tapaamassa ja tulee tänne, jos ehtii. Ministerit Stubb ja Soini ovat molemmat virkamatkoilla ulkomailla, ja täällä varmaan entiset ministerit tietävät, että aina eivät pysty ministerit peruuttamaan ja osallistumaan tänne.

Mutta sitten haluan sanoa, että ymmärrän sen, että opposition tehtävä on löytää hallituksesta kaikki mahdollinen vika ja väittää kaikki hallituksen syyksi, mutta on yksi asia, jota en kyllä allekirjoita: Täällä sanottiin, että kuntien talouttakin heikennetään, ja se ei pidä kyllä paikkaansa. Ensi vuoden osalta kuntatalous on vahvistuva. Mitä tulee sitten tässä asiassa edelliseen hallitukseen, niin haluan kyllä teitä muistuttaa siitä, että teidän aikanaan tehtiin 1,4 miljardin euron leikkaukset kuntien valtionosuuksiin ja niistä leikkauksista ovat hännät olemassa vielä ensi vuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

Sitten totean edustaja Rossin hyvään puheenvuoroon, että on tarkoitus juuri niin, että näitä Aran avustusohjeita väljennetään sillä tavalla, ettei voi olla niin, että jos on hyvä tila hoivakodiksi, niin siellä yksi neliö tai puoli neliötä ratkaisee, ettei sitä voida käyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: 1 minuutti mennyt. Ministeri Mäntylä, 1 minuutti teillekin.

15.55 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson kysyi, onko meillä hallituksessa moraalivajetta. Ei varmasti ole yhtään sen enempää kuin teillä. Nyt menen siihen, mihin sanoin, että en mielelläni lähde, elikkä vanhojen kaiveluun, mutta ihan semmoinen yksityiskohtainen huomio: Oliko teistä moraalisesti oikein ottaa noin 15 miljardia euroa lisälainaa teidän hallituskaudellanne? Tämä on semmoinen asia, että me olemme nyt aikamoisen tällaisen taloudellisen

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

haasteen edessä. Me emme voi jatkaa tällaisella tiellä, että tämä yhteiskunta, tämä valtio velkaantuu, ja se velkaantuminen on pakko saada taittumaan. Onko se teistä moraalisesti oikein?

Toinen asia on sitten tämä teidän tutkimuksenne, mihin edustaja Alanko-Kahiluoto viittasi. Erittäin mielelläni haluaisin nähdä, mitä se tutkimus pitää sisällään eli minkälaisia arvoja te olette sinne laittaneet, ja oikein mielelläni otan sen aineiston itselleni, että voin sitä myöskin tarkastella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: 1 minuutti mennyt, ja seuraavana ministeri Rehula.

15.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppositioikin on voinut vaikuttaa siihen, milloin tämä välikysymyskeskustelu käydään.

Toisekseen: Vanhuspalvelulain ydin on, että palvelu, jota ihminen tarvitsee, tehdään ihmisen näkökulmasta. Palvelusuunnitelma pitää laatia niin, että palvelutarve huomioidaan. Se on edelleen voimassa, ja se tulee olemaan voimassa.

Toisekseen, edustaja Huovinen: Omaishoidon kehittämisohjelma on muuallakin kuin pölyttymässä hyllyssä. Meillä on käytössämme ensi vuodelle 50 miljoonaa, seuraavalle vuodelle, aivan niin kuin edustaja Turunen täällä sanoi, 75 miljoonaa vuositasolla viedä omaishoidon tuen kehittämisohjelmaa eteenpäin. Sitä ei ole laitettu pölyttymään eikä naffaliiniin.

15.57 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden taktiikka alkaa olla jo tuttu: silloin kun hallitus on kiipelissä, laitetaan edustaja Zyskowiec puhumaan jostain aivan muusta.

Yhtä lailla edustaja Turunen onnistui löytämään, että tämä hallitus on leikkaamassa siis yhteisistä palveluista, turvaverkoista, tulonsiirroista — useita miljardeja euroja pienituloisilta suomalaisilta ihmisiltä — aiemman maahanmuuton takia. Minusta se oli aikamoinen pohjanoteeraus, koska keskimäärin kuitenkin maahanmuuttokin lisää täällä Suomessa työikäisen väestön määrää ja on keskimäärin kannattavaa taloudellisesti.

Arvoisa puhemies! Se arvovalinta, minkä hallitus on tehnyt, on se, että hallituksella on kiire leikata nopeasti ja se miettii vain ensi vuoden budjettia, ja tämä on väärä arvovalinta. Se on kova arvovalinta, ja se on huonoa talouspolitiikkaa. Fiksumpaa olisi nyt, kun meidän velanhoitomenomme ovat itse asiassa alhaisemmat kuin kertaakaan 25 vuoteen — se on fakta, vaikka velkamäärä summana on kasvanut — tehdä uudistuksia, joilla nostetaan ihmisten työllisyyttä, helpotetaan ihmisten pääsyä työelämään, tehdään uudistuksia, että elinkeinot lähtevät vetämään. Miksi leikataan pienituloisilta nyt (Puhemies koputtaa) ja sanotaan, että sillä puolustetaan hyvinvointivaltiota, kun heiltä viedään se jo tänään? Se on väärin.

15.59 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän se tuli sieltä, vihreiden vaihtoehto: lisää velkaa vain. Varmasti jokaisella suomalaisella, varsinkin nuorilla sukupolvilla, nousi tukka pystyyn, kun näin vastuuttomia te täällä puhutte. On vastuullista politiikkaa, että laitetaan taloutta kuntoon, mutta samaan aikaan me teemme toimia, että syntyisi lisää kasvua ja työpaikkoja. Siitä se syntyy se Suomen hyvinvointi.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Hyvä on tässä todeta, että kiistelyllä emme saa Suomea eteenpäin, mutta arvostan kovasti itse terveydenhuollon ammattilaisena sitä, että niihin huolenaiheisiin, mitä tuolla ikäihmisillä on, pureudutaan. Monet ovat kotona ja pohtivat, onko vaihtoehtoa, kun laitokseen ei halua mennä eikä pääse. Halutaan, että on omaishoidolla mahdollisuudet. Halutaan, että on erilaisia asumisvaihtoehtoja. Näihin on hyvinvoinnin kärkihanke, 130 miljoonaa euroa. Vaikeina aikoina halutaan luoda mahdollisuuksia ja turvaa ikäihmisille, ja arvostan sitä kovasti. Toivon, että oppositio antaisi tälle arvostuksensa ja tukensa myös ja olisi näissä talkoissa mukana.

16.00 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallitus perustelee sitä, että leikataan kaikkein pienituloisimmilta eläkeläisiltä, sillä, että heiltä on otettu aikaisemminkin. Eihän se ole mikään peruste, että otetaan heiltä, joilla menee huonosti, vielä enemmän pois päältä, koska heillä menee huonosti.

Ja tietysti näitä, mitä edustaja Zyskiewicz täällä luutteli, niitä leikkauksia, jotka tehtiin pääministeri Stubbin hallituksessa, yhdistää nykyiseen hallitukseen se, että valtiovarainministerinä on Stubb. Eli ne ovat nimenomaan stubbilaista politiikkaa, joka pitää kääntää toiseen suuntaan.

Täällä muun muassa edustaja Sarkomaa sanoi, että kiistelyllä asioita ei saada eteenpäin Suomessa. Mutta kyllä sillä on iso merkitys, että joku välittää niistä pienituloisista eläkeläisistä, joiden tilannetta ollaan kurjistamassa. Ilman eläkeläisten vahvaa painostusta ja ilman opposition työtä hallitus ei olisi lähtenyt korjaamaan näitä asioita. Mutta te ette korjanneet riittävästi, (Puhemies koputtaa) ja tällä välikysymyksellä pyritään siihen, että nämä kaikkein törkeimmät leikkaukset pyyhkitään pois.

16.01 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä hallituksen rooli kyllä todella vaikea tällä hallituskaudella. Se täytyy tunnustaa, että joudumme tekemään hyvin kipeitä päätöksiä, ja ihan syystäkin tietysti nostetaan asia keskusteluun.

Sitä en kuitenkaan hyväksy ja ymmärrä, että oppositiossa esitetään tämmöistä retoriikkaa, niin kuin Mäkisalo-Ropponen mainitsi, että ihmiset ovat peloissaan, eivät pääse suihkuun kuin kerran viikossa ja niin edespäin, elikkä nytten luodaan ihmisille sinne kotisohville mielikuva siitä, että nyt kaikki heikkenee: heinäsiirakat tulevat, rutto tulee, ja kaikki viedään.

Hallitus kuitenkin määrätietoisesti myös lisää pienituloisten eläkeläisten hyvinvointia — kuten esimerkiksi tämä omaishoidon tuen kasvattaminen ja sitten tämä kotihoidon tuen lisääminen. Elikkä nyt, jos me kuitenkin teemme toisella kädellä, annamme hyvin paljon lisää ja nyt väliaikaisesti joudumme jostain ottamaan, niin te ymmärrätte varmaan sen, että ei se kaikki ole kuitenkaan pois niiltä ihmisiltä. Me teemme kuitenkin parhaamme sen (Puhemies koputtaa) taloudellisen tilanteen mukaan, mikä nyt on olemassa. Te tiedätte varsin hyvin tämän.

16.02 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä edustaja Mäkisalo-Ropponen täällä totesi, on ihan elävästä elämästä. Esimerkiksi viime perjantaina itse tapasin omassa ja Mika Niikonkin yhteisessä kotikaupungissa yhden eläkkeensaajan, joka itku silmässä kysyi, onko mitään tehtävissä tälle asumistuen leikkaamiselle.

Arvoisa puhemies! Vaikka perussuomalaisia ja Timo Soinia on täällä aivan syystäkin syytetty takinkäänästä — oli sitten kyse Kreikan tukemisesta, työntekijöiden palkkojen

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

leikkaamisesta, työttömiltä leikkaamisesta tai nyt pienituloisilta eläkkeensaajilta leikkaamisesta, josta vielä ennen vaaleja Soini sanoi, että heiltä ei voi, ei saa eikä pidä leikata, ja nyt te leikkaatte — niin monelta tässä on jäänyt huomaamatta, että myös kokoomus on tehnyt valtavan ison takinkäännöksen. Vielä ennen vaaleja valtiovarainministeri Stubb sanoi, että kokoomuksen perusfilosofia on se, että eläkkeitä ei saa verottaa kovemmin kuin työtä. Nyt tämä hallituksen veropolitiikka tarkoittaa sitä, että ensi vuonna keskituloinen eläkkeensaaja maksaa jopa 250 euroa vuodessa enemmän, kireämpää veroa kuin palkansaaja. Edustaja Zyskowicz, minkä takia (Puhemies koputtaa) käänсите takin ja kuinka paljon enemmän eläkkeensaajien pitäisi maksaa veroa.

16.03 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon siitä, että tässä eläkeuudistuksessa oikeastaan rokotetaan nimenomaan pienituloisimpia elikkä kaikkein köyhimmissä asemassa olevia. Eilen on saatu Kansaneläkelaitoksen selvitys, jonka Ahola on tehnyt, ja nimenomaan se alle 15 000:n eläketuloilla toimeentuleva valtaosa saapi hyötyä tästä uudistuksesta ja valtaosa yli 15 000:n vuosieläkettä saavista sitten miinusta. Elikkä ei se ihan niin ole, että kaikista pienituloisimmilta otetaan, vaan tämä tasaa niitä.

Minä olisin kysynyt kyllä sosialidemokraateilta lähinnä sitä, että jos eläkeläiset saavat enemmän kuin muut samassa asemassa olevat köyhät, niin mitä heidän eteen voisi tehdä, että he saisivat saman verran.

16.04 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten edustaja Turunen samoin kuin ministeri Mäntylä kyselivät tämän eduskunnan tietopalvelun tekemän laskelman perään, ja oikein mielelläni luovutan tämän, samoin kuin kaikille tiedotusvälineille, jotka sitä pyytävät.

Edustaja Turunen kysyi myös, eikö tässä ole otettu huomioon tätä 23 euron tasokorotusta takuueläkkeeseen. Kyllä se on otettu tässä huomioon, mutta se on niin pieni tasokorotus verrattuna kaikkiin näihin leikkauksiin, jotka kohdistuvat eläkeläisiin, että se ikään kuin tulee syödyksi näillä hallituksen heikentämistoimenpiteillä. Tästä on todellakin mustaa valkoisella.

Kysytte myös, otammeko huomioon ollenkaan sitä, mitä aikaisemmin on tehty. Nyt tässä keskustelussa on kyse nimenomaan siitä, että hallitus ei arvioi toimenpiteidensä kokonaisvaikutusta. Te leikkaatte tässä hallituksessa hyvin paljon ja hyvin paljon (Puhemies koputtaa) samoilta köyhiltä ihmisiltä ettekä arvioi kokonaisvaikutuksia.

16.05 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymyksen ensimmäistä allekirjoittajaa Alanko-Kahiluotoa ei tuossa pitkässä puheenvuorossaan voinut ainakaan syyttää laajamittaisesta adjektiivien löytämisestä kaikista niistä julmuuksista, mitä tämä hallitus tekee.

On kaksi sellaista isoa kysymystä, joita tässä olen pohdiskellut suhteessa opposition linjaan. Ensimmäinen on verotus. Te olette kaikissa mahdollisissa yhteyksissä korostaneet, että kyllä hallituksen pitäisi kiristää verotusta tässä maassa, sitä kautta hoitaa kaikki asiat. Ja nyt te täällä sanotte: miksi ei tehdä helpotuksia eläkeläisten verotukseen?

Ja toisaalta en ole ymmärtänyt — minä koen, että te tietenkin kritisointe tätä eläkeläisiin nyt kohdistuvaa leikkausta asumistuen osalta voimakkaaksi ja kipeäksi, niin kuin se onkin — kritisointeko te sitä, että oikeasti on kysymys siitä, että eläkeläisten asumistuki muuttuu

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

ehdoiltaan jatkossa samankaltaiseksi kuin yleinen asumistuki elikkä ehdoiltaan samankaltaiseksi kuin vaikkapa työttömän yksinhuoltajan asumistuki. Tähän en ole toistaiseksi saanut teiltä ymmärrystä. Te olette vain järjestelmällisesti (Puhemies koputtaa) sanoneet kiittämättömästi huonoksi kaikkea, (Puhemies koputtaa) mitä hallitus tekee.

16.06 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kyse on arvovalinnoista, ja te leikkaatte kaikkein pienituloisimmilta ja heikoimmilta. Me olisimme tehneet erilaisia arvovalintoja, ja kyse on nyt siitä.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että te luotte toivottomuutta, tuskaa ja epävarmuutta eläkkeensaajille, niin nuorten kuin myös ikääntyneiden eläkkeensaajien elämään. Erityisen vaikeaa on yksin asuvilla, pienituloisilla, sairailta ihmisillä, joilla ei ole ketään omaista tai läheistä, joka voisi auttaa heitä, jos he tarvitsevat apua. Nyt hallitus kohdentaa heihin erilaisia säästöjä ja heikentää heidän toimeentuloaan, ja tätä kautta ihmiset ovat osoittaneet hätänsä ja tuskansa siitä, miten he selviävät tulevaisuudessa eteenpäin.

Arvoisat ministerit, kysyisinkin nyt teiltä, koska te ette ole tehneet kokonaisarviointia: mitä nämä kaikki eri päätökset tulevat vaikuttamaan yksittäisten eläkkeensaajien, (Puhemies koputtaa) niin nuorten kuin aikuisten, ikääntyvien eläkkeensaajien, toimeentuloon ja elämänlaatuun? (Puhemies: Jaaha!) Oletteko valmiit tekemään kokonaisarvioinnin tästä tilanteesta?

16.08 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Lindtmania rehellisyydestä, hän siteerasi puheenjohtaja Timo Soinin ennen vaaleja lausumaa. Mutta sen sijaan muuten täytyy sanoa, että oppositio on ollut laiska. Oppositio esittää nyt omina ajatuksinaan niitä puheenvuoroja, joita monet meistä viime kaudella oppositiossa olleista kansanedustajista ovat puhuneet. Olisitte edes sanoneet, että edustaja se ja se, sanoitte viime vaalikaudella tätä ja tätä. Mutta te olette olleet nyt kotitehtävissänne niin laiskoja, että esitätte meidän viime vaalikaudella esittämiämme omina ajatuksinanne. Että pientä aktiivisuutta!

Sanon, että monta häpeällistä asiaa on ollut. Esimerkiksi minun kotikaupungissani Kuopiossa omaishoitajat joutuvat hakemaan valitusten kautta oikeutta. (Puhemies koputtaa) Kyllä tämä jotakin häpeällistä meidän yhteiskunnastamme kertoo.

16.09 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkeläisten asumistuki on luotu Suomeen siksi, että löytyy ihmisiä, joiden eläketulot ovat minimaalisia. No, voi kysyä nyt, kun hallitus on leikkaamassa: Onko tilanne muuttunut? Onko tämä eläkeläisten asumistuki ylimitoitettu? No ei ole.

Hallitus leikkaa siksi, että Suomen talous on tällä hetkellä heikoissa kantimissa, ja siinä mielessä kristillisdemokraatitkin ovat kauden alusta ymmärtäneet, että Suomessa tarvitaan kipeitäkin leikkauksia. Mutta sen sijaan me emme olisi lähteneet leikkaamaan tästä asumistuesta ja tulemme esittämään omassa vaihtoehtobudjetissamme ja todistamaan sen, että voi tehdä leikkauksia toisella tavalla ja silti me saamme valtiontalouden tasapainoon. (Eduskunnasta: Saman verran?) — Saman verran, velanotto ei lisäännä. Meidän vaihtoehtobudjettimme tulee olemaan tasapainossa, ja tulette yllättymään siinä. — Että kun edustaja Terho sanoi, että koko oppositio lupaa liikoja, me kristillisdemokraatit emme lupaa liikoja, vaan kyllä meillä (Puhemies koputtaa) pitää olla katetta sille puolelle, jos lupaamme jotain.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: SDP:n ryhmäpuheenvuoron pitäjä Mäkisalo-Ropponen.

16.10 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kaikki nämä eläkeläisiin kohdistuvat säästöt toteutetaan, niin on pakko todeta, että hallitus kaataa suurimman taakan ikäihmisten hartioille. Ikäihmiset eivät ole ansainneet tällaista kohtelua.

Ja edustaja Niikolle haluan todeta, että olen Muistiliiton puheenjohtaja ja saanut useita yhteydenottoja sekä sairastuneilta että heidän omaisiltaan siitä, että heitä pelottaa tulevaisuus. Myös asiantuntijat ovat kauhuissaan. Nekin asiantuntijat, jotka aikaisemmin suhtautuivat nihkeästi ehdottamaamme hoitajamitoitukseen, ovat nyt kauhuissaan hallituksen linjauksista. He tietävät, että hoidon laatu tulee heikkenemään. Ja erityisen huolissani olen siitä, että ellei jatkossa ole hoitajilla mahdollisuutta tehdä kuntouttavaa hoitotyötä, niin tämä johtaa vuodepotilaiden ja laitoshoidon lisääntymiseen.

Kysynkin arvoisalta ministeriltä: oletteko arvioineet näistä päätöksistä syntyviä vaihtoehtokustannuksia pidemmällä aikajänteellä, jos ihmiset menettävät toimintakykynsä ja joutuvat vuodepotilaiksi ja laitushoito lisääntyy uudelleen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä muutama puheenvuoro, ja sitten ministeri Mäntylä.

16.11 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomen kansantalouden alijäämän ja velanoton haltuunotto edellyttää valitettavasti tämänkaltaisia päätöksiä.

Minun moraalini lähtee siitä, että on hyvä kertoa ihmisille, että vaihtoehtona oli esimerkiksi, että alemmat arvonlisäverokannat olisivat saattaneet nousta tai yleinen arvonlisävero olisi noussut. Tämä on yksi arvovalinta.

Toinen merkittävä arvovalinta on se, että haluan, että nämä päätökset kansantalouden korjaamiseksi tehdään tässä talossa eikä toimita niin, että jotkut muut tulevat ja sanovat meille, mitä meidän pitää tehdä. Eli meidän pitää pystyä tässä tilanteessa luomaan edellytyksiä, joilla jatkossakin pystytään maksamaan eläkkeitä ja joilla pystytään pitämään heikommassa asemassa olevista ihmisistä huolta. Sen tähden joudutaan tekemään säästöpäätöksiä.

16.12 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy kyllä syvästi todeta, että tämä uuden hallituskauden alku on ollut vaikea. Se on ollut vaikea sen takia, että jatkuvasti ihmiset kentällä, kun me kierrämme, pelkäävät. He pelkäävät sitä, kun on tehty nämä taloustalkoot ja peloteltu, että tämä tie, jonka hallitus on valinnut, on ainoa vaihtoehto. Kyllä se täytyy sanoa, että uniinkin tulevat tämän hallituskauden päätökset.

Tämä keskustelu, joka tänään on virittynyt, kysyy juuri sitä, eikö näitä säästöjä olisi voinut hiukan oikeudenmukaisemmin kohdistaa. Ja mikä on oikeudenmukaisuutta silloin, jos suomalaisilta TNS Gallupissa kysyttiin, että onko tämä eläkeläisten asumistuen leikkaus tässä mittaluokassa, kuin te alkuun aioitte tehdä sitä, suotavaa vai ei? 83 prosenttia suomalaisista oli sitä mieltä, että sitä pitää paheksua. Eikä ole mikään ihme täällä, että oppositio ihmettelee, oliko tämä ainoa vaihtoehto.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Minusta Timo Kalli äsken todisti hyvin, että politiikka on arvovalintoja. Olisi ollut paljon muitakin mahdollisuuksia tämänkin lovi kattaa. Mutta pahinta tässä kaikessa (Puhemies koputtaa) on se, että...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt edustaja Arhinmäki, ja sen jälkeen ministeri Mäntylä pari minuuttia.

16.14 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyytämättä ja yllättäen on hyvä saada puheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Asumistuen leikkaaminen eli sen poistaminen — siitähän tässä on kysymys, eläkeläisten asumistuen poistamisesta, mennään yleiseen asumistukijärjestelmään — merkitsee sitä, että 60 euroa lähtee pienituloisilta eläkeläisiltä. Täällä mainostetaan sitä, että 23 euroa annetaan toisesta suunnasta takuueläkkeen korotuksena. Ei se kauheasti lämmitä. Jos osaa laskea 60 miinus 23, se tarkoittaa, että 37 euroa kuukaudessa vie.

Eikä tässä vielä kaikki: sen lisäksi lääkekorvauksia heikennetään, matkakorvauksia heikennetään ja asiakasmaksuja nostetaan — eli kaikkein pienituloisimman eläkeläisen tuen valtava lasku. Ja mikä on hallituksen vastaus ministeri Mäntylän mukaan? Menkää sosiaalitoimiston luukulle. Tämäkö on sitä arvokkaista vanhuksista huolehtimista, mistä edustaja Sarkomaa puhui?

16.15 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on vedottu siihen, että nyt pitää elää suu säkkiä myöten. Ketkä joutuvat elämään suu säkkiä myöten? Nekö eläkeläiset, jotka saavat kymmeniätuhansia euroja kuussa? Tuskin. Suu säkkiä myöten hallitus laittaa nyt elämään ne eläkeläiset, jotka jo kamppailevat toimeentulonsa kanssa.

Edustaja Saarikolle ja edustaja Sarkomaalle pitää sanoa, että asumistuki on tarkoitettu väliaikaiseksi tueksi, esimerkiksi työttömyyden varalta ja työttömyyden ajaksi. Eläkeläisten tilanne ei muutu. Eläkkeensaajan asumistuki on järjestelmällä luotu pysyvään tilanteeseen. Tämä on näiden järjestelmien ero, ja tässä te teette nyt arvovalinnan.

Ja vielä on sanottava tästä takuueläkkeen korotuksesta, 23 euroa. Se on tietenkin hyvä ja positiivinen asia. Mutta ei sen varaan voi liikaa laskea, eikä sitä voi liikaa hehkuttaa. Esimerkiksi yhden matkan omavastuu 25 euroa, niin koko takuueläkkeen korotus on jo käytetty.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Mäntylä paikan päältä 2 minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan vielä jonkin verran debattia.

16.16 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan tässä nyt ensimmäiseksi edustaja Alanko-Kahiluodon, kun pyysin häneltä tätä pohjaa, mihin tämä teidän laskelmanne perustuu. Haluaisin sen siksi, jotta me voimme myös ministeriössä teettää vastaavanlaisen laskelman. Siinä ei ollut minkäänlaista... (Välihuutoja) — Me olemme tehneetkin siellä, mutta... (Välihuutoja) — Saanko minä vastata nyt ilman noita välihuutoja, niin että kuuluu? — Me olemme tehneet siellä vaikutusarviointia aivan varmasti, mutta eikö se ole nimenomaan vastuullisuutta, että vertaamme erilaisia tuloksia, että missä niissä on yhdenmukaisuutta ja missä on poikkeamia? Miksi pitää

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

olla näin, että kaikessa, mitä ministerit sanovat, on joku paha tahto tai tarkoitus? Näin ei todellakaan ollut.

Toinen asia on se, onko näitä kokonaisvaikutuksia arvioitu. Kyllä. Senpä takia sinne on juuri muun muassa se suojaisuus siihen eläkeläisten asumistukeen päätetty rakentaa. Samoin muun muassa lääkekorvausten kohdalla ja matkakorvausten kohdalla on tehty arvioinnit ja nämä toimenpide-esitykset nimenomaan niin, että ne eivät kohdistuisi suurimmalla voimalla niihin ihmisiin, jotka joutuvat käyttämään esimerkiksi matkakorvauksia paljon tai jotka ovat paljon lääkkeitä käyttäviä.

No, sitten tämä viittaa myöskin tähän edustaja Kiljusen kysymykseen, onko tätä tehty. Kyllä sitä on todellakin tehty, ja sen vuoksi me olemme myöskin kohtuullistaneet niitä meidän tekemiämme päätöksiä.

Sitten täällä tuli esiin, että ikäihmiset maksavat nyt eniten. Minä vilpittömästi pyytäisin, että te lukisitte hallitusohjelmaa, te lukisitte niitä hallituksen kärkihankkeita, niiden tavoitteita, niitä panostuksia, joita me olemme sinne ikäihmisten hoitoon laittamassa, omaishoitoon, asiakaslähtöisiin palveluihin, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, eriarvoisuuden poistamiseen, masennuksen ja yksinäisyyden vähentämiseen. (Puhemies koputtaa) Eli toivon, että lukekaa nyt edes hiukan, mitä siellä on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, Alanko-Kahiluoto.

16.18 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllä varmasti hallitus saa meidän laskelmamme, ja kuka tahansa saa meidän laskelmamme. Ne ovat julkisia. Eduskunnan tietopalvelu on ne tehnyt, ja mielellään me annamme ne teille.

Kyllä minä toivoisin, että hallitus itse tekisi sen verran hyvät, tarkat ja julkiset laskelmat, että kansalaiset voisivat katsoa, että ahaa, hallitus on katsonut, että eniten viedään pienituloisilta, mutta silti hallitus tekee tämän päätöksen. Niinhän te nyt toimitte.

Kyllä minä ihmettelen nyt, ministeri Mäntylä, viedäänkö perussuomalaisia siellä hallituksessa kuin laskiämpäriä. Te sanotte, että teitä kiinnostaa se, miten pienituloisille käy, mutta kyllä teidän päätöksenne puhuvat nyt ihan toista kieltä. Näyttäkää te meille ne laskelmat, joita te täällä peräänkuulutatte. Mihin te pohjaatte nämä puheenne? Eihän niissä ole päätä eikä häntää.

16.20 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minäkin ihmettelen sitä, että kun näin massiivisia, näin laaja-alaisia säästöjä ja leikkauksia kohdennetaan väestöön ja varsinkin pienituloisiin ihmisiin, niin olisi kohtuullista odottaa — vielä kerran toistan tämän — että hallitus olisi tehnyt ajoissa vaikutusarviot, miten ne kohdistuvat yksilötasolla ihmisiin. Näitä ei kuulunut. Me teetimme eduskunnan laskentatoimen kautta laskelmat siitä, miten asumistuen leikkaukset kohdistuvat ja miten takuueläke ja indeksit tulevat vaikuttamaan, että ne syövät ne pois. Se ei ole opposition tehtävä. Sen kuuluu olla osa hyvää, kunnollista valmistelua. Siitä syystä on aivan oikeutettua perätä sitä, että nämä vaikutusarviot tehdään. Nämä leikkaukset tulevat kohdistumaan pienituloisiin.

Ja asumistuesta haluan sanoa vielä, että eläkkeensaajien asumistuki on ollut keino kohdentaa. Sitä voidaan parantaa myös ja sillä tavalla kohdentaa kaikkein pienituloisimpien

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

eläkkeensaajien asemaan. (Puhemies koputtaa) Yleinen asumistuki on aivan toinen, ja siinä on myös aina mukana kannustinvaikutus työhön.

16.21 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition verokritiikkiin pitää kyllä todeta, että pienituloisten eläkeläisten kannalta veronkevennyksistä koituva hyöty on varsin pieni verrattuna esimerkiksi siihen, että palveluista huolehditaan ja niitä kehitetään.

Arvoisa oppositio, viime kaudella ollessanne hallituksessa te leikkasitte todellakin jättimäisesti kuntapalvelujen rahoituksesta. No, kehenkä nuo leikkaukset kipeimmin kohdituivat? Juuri ikäihmisiin, sairaisiin, lapsiin, vanhuksiin. Aivan sumeilematta leikkasitte jätisumman. Tällä kaudella sen sijaan kehitetään palveluita.

Pidän erittäin tärkeänä ja olennaisena omaishoidon kehittämistä ja perhehoidon kehittämistä. Näillä toimenpiteillä me saamme nimenomaan tässä tilanteessa, kun väki ikääntyy Euroopan nopeimmin, inhimillisiä, edullisia hoitomuotoja muun muassa muistisairaille vanhuksille, jotka kipeästi tarvitsevat inhimillisiä palveluita. Me saamme aikaan tällä erinomaisen hyviä tuloksia, olen siitä aivan varma, ja se on ensimmäinen kerta, kun nyt panostetaan oikein kunnolla perhehoitoon ja omaishoitoon.

16.22 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nämä ministerin selitykset tuntuvat todella hämmentäviltä, kun teidän puheenjohtajanne, perussuomalaisen Timo Soini, toden totta sanoi ennen vaaleja, että tältä porukalta ei ole varaa leikata. Vaalien jälkeen vastaus on: ei ole rahaa. On kumma, että rahat loppuvat aina, kun kyse on eläkkeensaajista. Petettiin lupaukset eläkkeensaajille sataprosenttisesti. Autoille pidettiin vähän lupausta, kun nyt tulee autoveron kevennys, sinne riitti rahaa.

Mutta, puhemies, tästä verokritiikistä. Se on aito, se on oikeudenmukaisuuskysymys. Kokoomus sanoi ja vannoi ennen vaaleja, että palkansaajat ja eläkkeensaajat ovat samalla viivalla verotuksessa. Alexander Stubb käytti tästä paljon puheenvuoroja, tämä oli kokoomuksen perusfilosofia. Nyt kyllä kokoomus on selityksen ja anteeksipyyntönsä velkaa, koska tämä perusfilosofia on kääntynyt 180 astetta ympäri täysin toiseksi perusfilosofiaksi. Tuolla eläkkeensaajat kyllä nyt kysyvät, ovat hämmentyneitä, petettyjä, odottavat vastausta. (Puhemies koputtaa) Voisitteko ystävällisesti vastata: miksi teitte näin?

16.23 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme nyt kuulleet olevamme häpeällisiä, törkeitä takinkääntäjiä moraalivajeen vallassa. Nämä palautteet eivät varsinaisesti edistä Suomen budjettivajeen kattamista. Hallituksen arvovalinta on tapahtunut. (Välihuutoja) Suomen arvovalinta on pelastaa Suomi, ja se ei tapahdu tekemättä mitään, eikä se tapahdu velalla, mikä on se ainoa keino, mitä te olette tähän asti esittäneet. Velka ei ole loputon keino, eivätkä Suomesta hätähuudot lopu velkaa lisäämällä, vaan se päättyy romahdukseen, jonka me olemme nähneet monessa Euroopan maassa ja joka johtaa entistä pahempiin leikkauksiin.

Ja kun te otatte nyt uudestaan ja uudestaan tämän autoveron, että tällä nyt voitaisiin katkaa kaikki muut leikkaukset, niin muistutan, että hallituksen vero-ohjelma, siis hallitusohjelma verotuksen osalta, on varsin neutraali, hallitusohjelma ei juurikaan muuta verotusta, ja että autoveron alennuksesta puolet korvataan ajoneuvoverolla ja lisäksi 50 miljoonaa uudella veneverolla. Eli loppujen lopuksi tässäkin se verotuksellinen menetys on hyvin pieni, (Puhemies koputtaa) jos otetaan liikenteen osalta.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

16.24 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uutena kansanedustajana en voi kuin ihmetellä hallituspuolueiden perusteluja heidän tekemilleen leikkauksille. Niitä on aina kaksi: toinen on "on pakko", toinen on "tekin olette leikanneet".

Ensiksikin, politiikassa ei ole pakkoa, on valintoja. Nyt hallitus on tehnyt arvovalinnan, joka heikentää rajusti kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten asemaa.

Toiseksi, olettehan ymmärtäneet, että kun te teette uusia leikkauksia, niin te ette tee niitä puhtaalta pöydältä ja peru samalla aiempia leikkauksia. Ne tulevat aiemmin tehtyjen leikkausten päälle, ja siksi monin kohdin ylitetään viimeinenkin kipuraja, kuten nyt monien pienituloisten eläkeläisten kohdalla.

Eilen täällä salissa ulkopoliittisessa keskustelussa nousivat esiin muun muassa YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, jotka koskevat myös Suomea. Yksi näistä tavoitteista on poistaa köyhyys maailmasta kokonaan vuoteen 2030 mennessä. (Puhemies koputtaa) Jo aiemmin on tullut selväksi, että maailman köyhistä tämä hallitus ei välitä, (Puhemies koputtaa) mutta nyt näyttää, että ei myöskään suomalaisista köyhistä.

16.25 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mikkonen asettui ehdokkaaksi puolueeseen, joka oli tekemässä edellisellä kaudella aivan samanlaisia, jos te sanotte, arvovalintoja. (Ville Niinistö: Ei ollenkaan samanlaisia!)

Me kaikki tähän keskusteluun osallistuvat puolueet olemme silloin, kun on pitänyt leikata, kohdistaneet leikkauksia hyvin samantyyppisiin asioihin. Se vain johtuu siitä, että jos halutaan merkittäviä säästövaikutuksia aikaansaada, niin joudutaan tekemään momentteihin, joissa on mittavasti menoja, ja tähän me olemme kaikki osallistuneet, osa 90-luvulta, osa tällä vuosisadalla.

Minusta tuntuu, että tämän kellon, joka tässä näyttää aikaa minulle — 15 sekuntia jäljellä — rinnalla voisi olla myös se velkakello, joka tuolla Aleksanterinkadulla on, jossa sataset vilkkuvat koko ajan. Se on velkakello. Perustuslain mukaan eduskunta on vastuussa valtiontaloudesta.

16.26 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehdossa — täällä on muitakin oppositiopuolueita, he voivat vastata omasta puolestaan — valtiontalouden tasapaino saavutetaan kahdessa vaalikaudessa ja siinä painotetaan enemmän työllisyyden nostamista, kannustinloukkujen purkamista, ihmisten auttamista auttamaan itse itseään tekemällä työtä. Teidän vaihtoehdossanne tehdään yhdessä vaalikaudessa todella rumaa jälkeä siinä, että hyvinvointivaltion perusrakenteita murennetaan, leikataan — siis jos mietitään sitä vastuuta ja sitä, missä se kova arvovalinta on tapahtunut — ylisukupolisesta vastuusta siinä, miten kohdellaan iäkkäitä ihmisiä, jotka ovat jo tehneet paljon tämän maan eteen, erityisesti pienituloisimpia eläkeläisiä, ja sitten leikataan paljon lapsilta, tulevaisuuden osaamisesta, mikä aiheuttaa koulupudokkuutta.

Haluan sanoa vielä sen, että Kela esitti eilen myös laskelmia, miten eläkeläisiin kohdistuvat veroratkaisut ja tukiratkaisut vaikuttavat keskimäärin. Nettotyöeläkettä 600 euroa kuussa saava, eli alle 1 000:n bruttoeläkettä saava, menettää keskimäärin 30 euroa ja 2 400 euroa saava (Puhemies koputtaa) menettää 4 euroa. Eli pienituloisilta viedään näillä muutoksilla paljon paljon enemmän.

16.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin veroista. Mikään puolue ei monipuoluehallituksessa saa kaikkia tavoitteitaan läpi hallitusohjel-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

maan, ja niinpä nyt noudatamme hallitusohjelmaa, jossa on sovittu, että ensi vuoden veronkevennys tehdään työtulovähennyksen kautta.

Mitä sitten tulee näihin säästöihin, niin tässähän on juuri se, että kun on mikä tahansa asia täällä edessä, josta hallitus on joutunut säästämään, niin oppositio mielellään sanoo, että juuri tätä emme hyväksy, tämä on väärä arvovalinta. Seuraavana päivänä on taas väärä arvovalinta ja sitä seuraavana on väärä arvovalinta. Sitten kehtaatte vielä sanoa, että teillä on vaihtoehto. Ainoa, joka on rehellinen teidän puolellanne ja jolla on vaihtoehto, on vasemmistoliitto, koska he sanovat suoraan, että vaihtoehto on se, että otetaan lisää velkaa. Mutta esimerkiksi vihreiden vaihtoehto on se, että leikataan virkamiesten kilometrikorvauksia ja sillä rahoitetaan satojen miljoonien kehitysyhteistyöt, eläkeläiset, lapsiperheet, koulutukset ja kaikki. Tämä on aivan humpuukia. Edustaja Niinistö, sanon teille: tämä teidän puheenne siitä, (Puhemies koputtaa) että teillä on vaihtoehto, on aivan humpuukia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinne, ja sen jälkeen on annettava puheenvuoro edustaja Niinistölle.

16.29 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen oli aivan oikeassa siinä, että jokainen meistä on jossakin vaiheessa ollut puolueena tekemässä päätöksiä hallituksessa, mutta siinä hän oli kyllä väärässä, että arvovalinnat olisivat samantaisia. Tuossa muutama kuukausi sitten Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos arvioi tämän hallituksen ohjelmaa ja totesi, että se on tekemässä tyhjiksi omilla toimillaan kaikki ne hyvät asiat tuloeroihin ja köyhyyteen liittyen, jotka edellinen hallitus sai aikaiseksi.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat tätä välikysymystä olleet tekemässä sen takia, että me haluamme muuttaa näitä eläkeläisiin kohdistuvia päätöksiä. Meidän tavoitteenamme on saada kaatumaan nämä hallituksen esitykset täällä eduskunnassa, ja sen takia me tätä esitämme. Peruutuspeiliin katsominen sillä tavalla, että puhutaan edellisistä hallituskauksista, ei auta tätä asiaa. Me haluamme kaataa nämä asiat ja saada parempia vaihtoehtoja tilalle. Meillä on esittää vaihtoehtoja: se autovero, perintöveron laskeminen, niistä löytyy rahaa tähän.

16.30 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät esittelee oman vaihtoehtobudjettinsa lähiaikoina, ja siinä tulee koko kokonaisuus, ja edustaja Zyskowieckin voi perehtyä siihen, kun hän on ollut siitä jo monta kertaa keskusteluissa kiinnostunut.

Mutta, arvoisa puhemies, siis se arvovalinta on se, suojataanko nyt kaikkein heikko-osaisimpien etuuksia ja tulevaisuuteen panostamista koulutuksen kautta vai lähdetäänkö nyt hätäpäissä, kun on kauhea, kauhea kiire, kun velkakello tikittää, leikkaamaan juuri niitä hyvinvointiyhteiskunnan palveluita, jotka takaavat sen, että me pärjäämme myös tulevaisuudessa. Tämä hallitus ottaa sen riskin, että arvioimatta kokonaisvaikutuksia se lisää köyhyyttä eläkeläisillä, heikentää lasten mahdollisuuksia koulutukseen ja lisää koulupudokkuutta. Tämä on virhevalinta, ja tämä tulee johtamaan lisääntyviin kustannuksiin, lisääntyvään toimeentulotuen tarpeeseen.

Ja eläkeläisten osalta täytyy sanoa, että eläkeläisten asumistuki ja eläkeläisten perusturva on ollut tarkoituksella korkeampi, koska heidän ei odoteta sen lisäksi hakevan työtä, menevän työelämään, vaan se on heille pysyvä perusturva, jonka pitää olla riittävällä tasol-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

la, että me osoitamme kunnioitusta (Puhemies koputtaa) heidän työlleen tämän maan rakentamisesta.

16.31 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rintelle: Tämä historian jauhaminen tietysti osittain on turhaa, mutta kyllä se kertoo toisaalta sen pitkän linjan siitä, että puolueet yleensä nousukausina ovat olleet kykeneviä ja valmiita kehittämään sekä tulonsiirtoja että palveluita ja heikkoina aikoina on sopeutettu. Useasti sopeutukset ovat kohdistuneet myös tulonsiirtoihin, mutta tässäkin on eroja. Nousukaudella, minun ensimmäisessä hallituksessani oli hyvä yhteistyö sosialidemokraattien kanssa, mutta yhdessä asiassa piti vääntää hirveästi. Se oli siitä, nostetaanko matalimpia eläkkeitä 7 eurolla vai 12 eurolla. Se väittely jouduttiin käymään jokaisesta eurosta niin kuin pihdeillä vetäen. Sosialidemokraattien kanta oli se, että matalimpiin eläkkeisiin tuleva korotus menee kaikille. Vasta seuraava hallitus, minun kakkoshallitukseni, sai aikaan takuueläkkeen korotuksen. Silloin se kohdistettiin vain niihin pienimpiin eläkkeisiin ja korotus oli kerralla 100 euroa.

16.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin mitä näihin arvovalintoihin tulee ja mitä tähän valtiontalouteen tulee, täällä kaikki hallituspuolueet ovat velkaantumisella perustelleet näitä päätöksiä, mutta kun katsoo budjettikirjaa, tosiasia on se, että ensi vuonna otetaan enemmän velkaa kuin tänä vuonna. (Välihuutoja) Ja sinä aikana, josta Vanhanen puhui, silloin kun oli sosialidemokraattinen valtiovarainministeri, valtiontalous oli 3 miljardia ylijäämäinen. Mutta se, mitä te nyt sanotte näistä vanhoista päätöksistä, niin kaikki ne päätökset, joita keskusta on täällä kritisoinut, niin yhtään se ei niistä peru, vaan tekee nämä valtavat leikkaukset lisäksi. Yhtään se ei niistä peru ja tekee valtavat leikkaukset lisäksi.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä haluaisin palata tähän verotukseen, josta Zyskowiec totesi. Jos kerran on niin, että te olette nyt päätyneet siihen, että keskituloisten eläkkeensaajien pitää samoista tuloista maksaa enemmän veroa kuin palkansaajien — siis keskituloiset eläkkeensaajat asetetaan verotuksessa eriarvoiseen asemaan — he olisivat nyt varmaan kiinnostuneita kuulemaan, onko siinä jotain rajaa, kun he ensi vuonna maksavat (Puhemies koputtaa) 250 euroa enemmän. Kuinka paljon enemmän heidän pitää teidän mielestänne maksaa?

16.33 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että yli 65-vuotiaiden köyhyysaste tulee näitten hallitusohjelman toimien myötä nousemaan yli 3 prosenttiyksikköä. Tämä merkitsee siis käytännössä sitä, että tulee noin 33 000 köyhää eläkeläistä lisää.

Tämä, arvoisa puhemies, on tietoista arvopolitiikkaa nykyhallitukseltamme, joka siis lisää köyhyyttä ja eriarvoisuutta Suomessa.

Kysyn ministeri Mäntylältä, kun te otitte omassa avauspuheenvuorossanne ansiokkaasti esille ikänaisten köyhyyden lisääntymisen ja esititte huolen siitä, että naisten köyhyysriski on miehiä korkeampi: mitkä ovat niitä konkreettisia toimenpiteitä, joita tulette edistämään hallituksessa ja joilla tähän epäkohtaan oikeasti puututaan?

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

16.34 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tekee eläkeläisten hyväksi hyviä asioita: kehitetään ikäihmisten hoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa. Vaikeitakin päätöksiä tehdään, sitä ei voi kiistää.

Minusta kyllä vasemmisto-oppositio aliarvioi suomalaiset eläkeläiset. Eivät suomalaiset eläkeläiset mieti vain omaa kukkaroaan vaan ymmärtävät myös, millaisessa tilanteessa Suomi on, tietävät, että velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa. Eli emme me voi tehdä missään tapauksessa niin, edustaja Lindtman, että me jätämme tuleville polville semmoisen velkataakan, jota millään suomalaisella sukupolvella, edes sotakorvauksien myötä, ei ole ollut. Kyllä teidän pitää ymmärtää, että tällaisessa taloustilanteessa kaikki joutuvat talkoisiin: yhtä lailla solidaarisuusveron kautta ne rikkaimmat kuin eläkeläiset ja opiskelijat — kaikki. Sitä ei käy kiistäminen, kaikki ovat talkoissa. Tämän hallitus on tehnyt selväksi, mutta te aliarvioitte suomalaisten eläkeläisten isänmaallisuuden Suomen hyväksi.

16.35 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kyllä todeta sen, että uskon, että kukaan tässä salissa ei suhtaudu kevyesti maamme velkaantumiseen. Ja niin kuin täällä on kerrottu, myös me otamme tämän asian vakavasti. Kysymys on siitä, että me haluaisimme, että hallitus tekisi kokonaisvaltaisen vaikutusarvioinnin näistä toimista. Se jää nyt uupeloksi. Missä ovat tulonjakovaikutukset, joihin täällä jo viitattiin? Viime kaudella pystyttiin pitämään tulonjakovaikutuksien osalta pienimmistä ihmisistä huolta. Missä ne viipyvät, hallitus?

Lisäksi on kyllä hämmentävää se, että nyt hallituspuolueiden edustajien ja ministerien silmät ovat ikään kuin auenneet. Te, ministeri Mäntylä, tivasitte tivaamistanne viime kaudella minulta, että millä tavalla Huovinen aikoo hoitaa hoitajamitoituksen 0,8:aan — ja nyt te aiotte sitä laskea sinne 0,4:ään. Täällä oli viime kaudella lukuisa joukko perussuomalaisia, (Puhemies koputtaa) jotka puuttuivat tähän asiaan, mutta nyt te ette vastaa tähän kysymykseen.

16.36 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä keskustelusta jää kyllä minulle elävänä mieleen vanha suomalainen kansanviisaus "pata kattilaa soimaa, musta kylki kummallakin". Minun mielestäni viisainta tässä tilanteessa, mitä vastuullinen hallitus voi tehdä, on tunnustaa tosiasiat. Me olemme tilanteessa, jossa joudumme väkisin tekemään kipeitä ratkaisuja.

Se Kreikan tie, mikä meitä odottaa, jos emme ole viisaita nyt, on vielä karmeampi tie. Esimerkiksi edustaja Ville Niinistö — hän käytti monia puheenvuoroja siitä, miten kukkaron pitäisi olla aina auki — kannatti aikanaan avoimesti suurella, suurella suulla sitä, että maksettiin saksalaisille ja ranskalaisille pankeille valtavia tukiaisia eurokriisin takia, hän oli menossa torvet soiden maksamaan niitä silloin. Muistan ne puheenvuorot niin kuin eilisen päivän. Nyt sitten taas on velkakukkaro auki. Hyvät ihmiset, kaikista pahinta myrkyä, mitä tässä maassa voi meidän kansalaisillemme olla, olkoon eläkeläinen tai opiskelija, kuka tahansa, on tämä vastuuton talouspolitiikka, jolla meidän korkomme lähtevät nousuun. Joudumme maksamaan budjetista valtionvelan korkoja lisää, kaikki asuntovelkaiset ovat (Puhemies koputtaa) maksumiehinä. Tämä on karmeata politiikkaa.

16.37 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että oppositio kuulisi myöskin, mitä vastuulliset ministerit vastaavat. Täällä ministeri Mäntylä tote-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

si, että vaikutusarvioita on tehty. Yksi esimerkki tästä on, että eläkeläisten asumistuen siirtyminen yleiseen asumistukijärjestelmään kohtuullistettiin, loivennettiin, kun nähtiin vaikutukset.

Ehdotankin — kuten ryhmäpuheenvuorossa ehdotin — että hallitus voisi miettiä sitä, että budjetin yleisperusteluihin lisättäisiin nämä väestöpohjaiset vaikutusarviot. Silloin meillä olisi samat luvut ja voisimme niistä yhdessä keskustella. Mutta nämä vaikutusarviot on tehty samalla tavalla kuin edellisenkin hallituksen aikana. Tämä hallitus voi tehdä tähän parannuksen, ja tähän varmasti voitaisiin vastata, onko tämä mahdollista.

Sitten totean kyllä vielä tästä verotusasiasta, että kyllä on niin, että ihan yksi yhteen hallituksen veropolitiikka ei ole sitä, mitä kokoomus on esittänyt, mutta ihmettelen, että oppositiolle ei käy mikään. Kun täällä edustaja Lindtman kritisoi eläkepolitiikan verolinjaa, vastustatteko te sitä, että myöskin solidaarisuusveron alarajaa (Puhemies koputtaa) laskeeta? Eläkeläiset maksavat vähän enemmän. Meille se on vaikea päätös...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tästä edespäin antaisin lähtökohtaisesti ryhmäpuheenvuoron käyttäjille vielä puheenvuorot, ketkä heistä ovat paikalla, ja sen jälkeen ministereille lyhyet kommentit.

16.39 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jos hallitus olisi tehnyt vaikuttavuusarviointilaskelmat, te olisitte havainneet esimerkiksi sen, että kun te heikennätte kotona asumisen mahdollisuuksia, niin te lisäätte laitoshoidon tarvetta, ja sehän on se kaikkein kallein asumismuoto, josta Suomessa on haluttu päästä eroon. Te myöskin lyhennätte työuria. Sillä tavalla te heikennätte valtiontaloutta. Te lisäätte toimeentulotuen tarvetta, kun köyhä eläkeläinen ei enää pärjää asumistuellaan. Ja kuten ainakin ministeri Rehula, jota kovasti aikaisemmin olen arvostanut, hyvin tietää, niin toimeentulotuki on sellainen tuen muoto, joka ei tue työssäkäyntiä, toisin kuin tuore ministeri Mäntylä tässä väittää. Te sanoitte, että eläkeläisten on tarkoitus mennä töihin, mutta ei se onnistu silloin, jos saa toimeentulotukea. Silloin eläkeläinen on siellä köyhyyden katiskassa, josta ei pääse yksin pois. Teidän pitäisi tutustua nyt vähän näihin sosiaaliturvalainsäädännön peruseriaatteisiin, (Puhemies koputtaa) kun johdatte sieltä sitä STM:n hallinnon alaa.

16.40 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä olen hyvin tarkkaan kuunnellut tätä keskustelua ja olen hyvin surullinen siitä, että täällä käytetään kyllä totuutta vähän valikoivasti, valitettavasti. Ensinnäkin puhutaan, että "viime vaalikaudella", ja unohdetaan, että valtiovarainministeri Urpilaisen johdolla tehtiin yli 45 000 euroa saaville eläkkeensaajille lisävero ja palkansaajilla se raja oli 90 000. Tämä on tehty viime vaalikaudella. Mihin te olette tämän unohtaneet? Tätä taustaa vasten, kun tätä keskustelua on kuunnellut, tämä ei johda mihinkään, että täällä riitelemme. Nyt on kaikkein paras, että tehdään tarkka selvitys ja tämän keskustelun pohjalta myöskin siitä, mitä tapahtui edellisellä vaalikaudella. Te ette voi päästä siitä niin kuin koira veräjästä. Yritätte nyt unohtaa sen kaiken, mitä tapahtui, ja nyt kun selvitykset tehdään molemmista vaalikausista ja vaikutuksista, niin sen jälkeen meillä on pohja, mistä keskustella.

16.41 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus korostaa kovasti täällä kärkihankkeiden avulla kehittämistä, ja täällä on muun muassa

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

mainittu tänään tämä kotihoidon kehittämishanke, mutta hallitus on kokonaan unohtanut, että myös esimerkiksi tehostetussa palvelusasumisessa asutaan kotona. Se on monelle muistisairaalle ainoa mahdollisuus asua kodinomaisesti, ja näissä niin sanotuissa yhteisökodeissa ihminen maksaa itse vuokran, lääkkeet, hoitotarvikkeet ynnä muut tällaiset. Nyt näissä yhteisökodeissa asuvat ihmiset joutuvat hallituksen päätösten johdosta kaikkein heikoimpaan asemaan. Heidän toimeentulonsa ja hoitonsa laatu heikkenevät kaikkein eniten. Miksi hallitus ei kehitä näiden yhteisökodeissa asuvien ihmisten tilannetta, kun hallitus kerran korostaa kotona asumista?

16.42 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi velkaantuu 10 000 euroa minuutissa. Lapsemme ja lastenlapsemme maksavat tämän velan jossain vaiheessa pois, eivät tosin kokonaan. Tämä suunta on kyettävä katkaisemaan, Suomen velkaantuminen muuttumaan positiivisempaan suuntaan. Tämä vaatii kipeitä leikkauksia, ja me olemme hallituksessa pohtineet, että nämä tehdään mahdollisimman tasapuolisesti. Opposition tehtävä on kritisoida, mutta myös tuoda omat vaihtoehdot. Näissä vaihtoehdoissa pitää tuoda se kokonaisuus esille, miten tämä velkaantuminen saadaan päättymään. Ja jotta ymmärrämme tason, missä ollaan: välikysymyksen ensimmäisen allekirjoittajan Alanko-Kahiluodon puheenvuoro kesti 12 minuuttia 25 sekuntia, eli Suomi velkaantui 122 000 sen puheenvuoron aikana.

16.43 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täältä edustaja Hoskonen valitettavasti lähti pois. Hän moitti tätä velkaantumista, ja edellinenkin puhuja kertoi, kuinka paljon Suomi velkaantui tuon ryhmäpuheenvuoron aikana. Mutta en oikein ymmärrä, kun selvästi tässä keltaisessa kirjassa näkyvät nämä luvut, että ensi vuoden velan määrä tulee olemaan enemmän kuin tänä vuonna, mistä ihmeestä täällä puhutaan, kun puhutaan tästä, että tämä hallitus mukamas vähentäisi velkaantumista. Tämä ei pidä paikkaansa. Te annatte selvästi väärää informaatiota kansalaisille tuollaisilla puheenvuoroilla. Tässä on kyse siitä, mihin sitä rahaa arvojen mukaisesti halutaan käyttää, kun sitä (Puhemies koputtaa) velkaa otetaan.

16.44 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, olisi varmasti perusteltua, että eduskunta muuttaisi käytäntöään sillä, että oppositio toisi aikaisemmin oman vaihtoehdon, että näkisimme todellakin, missä tilanteessa ollaan, että kansalaiset ymmärtäisivät aidosti, että ei ole sellaisia vastuullisia vaihtoehtoja olemassa, ettemmekö me joutuisi myöskin tekemään vaikeita, kipeitä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä myöskin sitä, että tehtyjen päätösten vaikutuksia seurataan. On hyvin tärkeää katsoa, miten toimeentulotukimenot kehittyvät ja millä tavalla me pystymme ehkäisemään sen, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että toimeentulotukiluukulle joudutaan. Se on myöskin vastuullista politiikkaa, ja sitä lämpimästi kannatan.

Myöskin hoitajamitoitus on sellainen asia, josta ei ole vielä tehty kokonaisuudessaan päätöstä, millä tavalla mennään eteenpäin, ja toivon, että osana sitä myöskin asiantuntijoita kuultaisiin ja pohdittaisiin, kun esimerkiksi Tehy ja SuPer ovat esittäneet hoitoisuusmitaria, että katsottaisiin, mikä se hoitoa tarvitsevan kunto on, ja sitä kautta päästäisiin sellaiseen maaliin, (Puhemies koputtaa) jossa ihmisen kunto ratkaisee, paljonko hoitajia on.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Guzenina, ja sitten edustaja Henriksson, ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro.

16.45 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä sitä haluaa uskoa perussuomalaisten vilpittömyyteen, ja herää kyllä kysymys siitä, oletteko te ymmärtäneet, mitä te olette tekemässä. Näyttää siltä, että te ajattelette, että politiikassa ei ole vaihtoehtoja, vaikka vähän ennen vaaleja te nimenomaan turuilla ja toreilla halusitte tarjota Suomen kansalle vaihtoehtoja. Kuvaavaa on, että täällä salissa on tällä hetkellä paikalla vain kolme kokoomuslaista ja nämä kolme kokoomuslaista tällä retoriikallaan, vaihtoehdottomuudellaan, vievät teitä kuin pässiä narussa.

Tämä kokonaisvaikutusten arviointi: Tästä emme ainoastaan me oppositiossa ole huolissamme, vaan tätä samaa huolta ovat esittäneet 85 suomalaista professoria ja tutkimuspäällikköä, jotka vaativat vetoomuksessaan hallitusta käynnistämään vaikuttavuusarvioinnin hallitusohjelman tästäkin leikkauksesta, ja he toteavat, että hallituksen leikkausten laskun maksavat suurelta osin pienituloiset naiset. Te olette varmasti perehtyneet tähän tutkimukseen. (Puhemies koputtaa) Jos ette ole, niin meillä on todella syytä olla huolissamme.

16.47 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme varmasti samaa mieltä siitä, että taloudellinen tilanne on todella haastava. Me joudumme tekemään myös leikkauksia, mutta me saamme kyllä panostaa paljon enemmän siihen, että luodaan uusia työpaikkoja ja varsinkin edellytyksiä näille uusille työpaikoille syntyä.

Kun tässä nyt hallituspuolueet kyselevät sen perään, että miten oppositio tekisi toisin, niin voisin sanoa tässä nyt — ja se tulee myös meidän vaihtoehtoisessa budjetissamme — että emme esimerkiksi priorisoi autoveron alentamista. Olemme sitä mieltä, että 200 miljoonaa euroa voi käyttää parempaan tarkoitukseen, ja olemme sitä mieltä, että nämä leikkaukset, jotka nyt kohdistuvat eläkeläisten asumistukeen, ovat väärin. Ne kohdistuvat juuri niihin ihmisiin, jotka tarvitsevat tukea, jotta he saavat asua niissä turvallisissa oloissa, joissa ovat tänä päivänä. Sen takia (Puhemies koputtaa) olisimme toivoneet, että hallitus olisi nähnyt vaihtoehdon ottaa selvää, voitaisiinko saada yhtenäinen maksukatto. (Puhemies koputtaa) Toivon, että edelleen hallitus...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt olisi ministeri Mäntylä, 3 minuuttia, ja sen jälkeen ministeri Rehula, 2 minuuttia.

16.48 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Ihan aluksi tässä edustaja Guzeninalle sen verran täytyy sanoa, että ei teidän tarvitse kantaa huolta perussuomalaisista, kyllä me olemme sitoutuneet ihan hallituksen tekemiseen ja olemme aivan tasavertaisia hallituksen toimijoita. (Maria Guzenina: Tämä on se huoli!) — Älkää kantaako, minä luulen, että teillä on varmasti ihan omassa puolueessannekin omat huolenaiheet, ehkä kannattaa keskittyä niihin ja jättää myöskin perussuomalaisten asiat ihan meidän omaan harkintaamme. Sinällään on ihan mielenkiintoista, että välikysymyskeskustelussa te kannatte huolta perussuomalaisista, mutta otan sen tietysti ihan mielenkiinnolla ja ilolla vastaan.

Toinen asia sitten, näistä vaikutusarvioinneista. Minä palaan sen verran nyt vielä tähän, miksi Alanko-Kahiluodolta tosiaan niitä pyysin: kysymys oli siitä, että minä katson, että

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

silloin, kun tuodaan esiin joku vaikutusarvointi, on hyvä nähdä, mitä laskentatapoja siellä on käytetty. Ja tämä oli nyt se minun ydinviestini, siinä ei ollut mitään pahaa taka-ajatusta. Kyllä me olemme tehneet myöskin ministeriössä laskelmia, myöskin vaikutusarviointeja, ja kyllä minä itse koen sen näin, että siinäkin on tietynlaista vastuullisuutta myös, että ollaan valmiita silloin peilaamaan niitä tutkimuksia toisiinsa sen sijaan, että heitellään niitä lukuja, koska äsken tuolta kuulin toisen puheenvuoron, jossa puhuttiin 33 000 henkilöstä, te puhuitte 27 000:sta. En tiedä, oliko sama, mutta tätä jäin nyt ihmettelemään.

No, oikeastaan täytyy sanoa, että lähtökohtaisesti keskustelu oli kyllä hyvin hyvin mielenkiintoinen. (Eduskunnasta: Haluamme jatkaa sitä vielä!) — Ilman muuta, jos haluatte, niin kyllä se sopii erittäin hyvin minulle, mutta ymmärsin, että puhujalistaan oli ilmeisesti tarkoitus mennä. En minä ole täältä mihinkään lähdössä, jään kyllä puheenvuoroja tänne kuuntelemaan, ilman muuta.

Niin, tähän hoitajamitoitukseen sen verran vielä, että kun tässä edustaja Huovinen toi esiin sen, että olisin itse puhunut 0.8:n mitoituksesta, niin tämä on nyt kyllä asia, joka täytyy aika tarkkaan tarkistaa, koska... (Susanna Huovinen: Teidän puolueenne!) — Meidän puolueesta on voinut tulla tällaista, mutta jos se minuun henkilökohtaisesti kohdennetaan, niin minulla on tästä asiasta hiukan eri käsitys ollut koko ajan, ja en muista, että eduskunnassakaan olisi kovin tiukasti tällaista kovin vahvaa hoitajamitoituskantaa aikanaan edes ajettu. Mutta totta kai yksittäisillä edustajilla on oikeus omiin näkemyksiinsä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehula, 2 minuuttia paikan päältä, ja sitten vielä minuutti ministeri Vehviläiselle.

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kustannusvaikutusten arvioinnista ja vaikutusarvioinnista ylipäättänsä on nyt tullut muutia, ja se on hyvä, että perätään myös euromääräisesti niitä vaikutuksia, joita päätöksistä seuraa. Eläkkeensaajien asumistuki: Valmistelun yhteydessä useampi vaihtoehtoinen malli, joiden jälkeen tehtiin valinta, ja sen valinnan lopputulos on täällä. Valinnan lopputulos on se, että enintään voi 60 euroa kuussa menettää. Oltiin tilanteessa, jossa yksittäistapauksissa 743 euroa takuueläkettä saava olisi saattanut menettää yli 200 euroa kuussa. En tiedä, onko tämä oikeaa arviointia, mutta tätä arviointia esimerkiksi hallituksen piirissä on tehty.

Toisekseen, viikko hallitusohjelman jälkeen tulivat julkisuuteen hallituksen niin verojen kuin tulonsiirtojenkin vaikutukset eri väestöryhmiin. Sitä työtä on lähdetty tekemään sieltä lähtien.

Kolmas asia, tämä hoitajamitoitus: Palaute, jota on tullut — minä ymmärrän opposition palautteen tässä asiassa erittäin hyvin. On sydämen asioita ja on sydämen asioita. Edustaja Mäkisalo-Ropponen, jos jotakin yritetään tällä vaalikaudella tehdä, on saada yhä monimuotoisemmaksi sitä, että kotona voidaan asua. Kenellä se koti on — niitä on erilaisia, ihmisiä on erilaisia, ja koteja tulee olemaan erilaisia. Meillä on aidosti ihan uutta rahaakin siihen käyttää, että tämä kotona asumisen monimuotoisuus lisääntyy. Toisekseen tällä mitoituksella ei määrätä sitä, mikä pitää olla sen mitoituksen. Tänäkin päivänä on olemassa suositus, ja meillä ovat vähintään sen nykyisen suosituksen ylittäviä lähes kaikki toimijat, jotka vanhuspalveluissa ovat. Eli (Puhemies koputtaa) tässä annetaan kunnille mahdollisuuksia järjestää asioita toisin.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Vehviläinen, 1 minuutti.

16.53 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme kommenttia.

Ensimmäinen tähän vaikutusarviointiin. Me kaikki tiedämme, että oikeastaan semmoisia absoluuttisia vaikutusarviointeja ei voi täysin olla olemassa. Mutta vaikutusarviointien osalta hallitus aikoo kyllä petrata entisestään, koska aiomme perustaa vaikutusarviointien arviointielimen, eli se tarkoittaa sitä, että kun joka ministeriöstä tulee hallituksen esitys ja arvoinnit eivät välttämättä ole ihan kohdallaan, niin se käy vielä erillisen arviointielimen kautta ja saadaan sitä kautta parempaa lainsäädäntöä.

Sitten säästöistä: Millään puolueella ei kyllä ole puhdas kaula siinä säästöjen ja leikkausten tekemisessä. Kaikki ovat olleet niissä osallisina, ja veikkaan, kun tämä talouden kuva on niin heikko kuin mitä se nyt on, että vielä tämänkin hallituksen jälkeinen hallitus on mahdollisesti mukana tekemässä leikkauksia.

Sitten kolmanneksi haluan vielä todeta kuntien osalta sen, että meidän tulee muistaa myös se, että kaikki päätökset eivät ole kiinni siitä, mitä tässä salissa tehdään. (Puhemies koputtaa) Teistä on iso osa kuntapäittäjiä, ja toivon, että te huolehditte myös siellä, (Puhemies koputtaa) että palvelut ovat kunnossa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä debattivaihe päättyy siihen, että kolmen ministerin puheenvuoron jälkeen myönnän vielä pari puheenvuoroa oppositiolle.

16.54 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri kyseli näiden lukujen perään. Tosiaankin eduskunnan tietopalvelussa on otettu huomioon takuueläkkeen nousu 23 euroa, eläkeläisten asumistuen sopeuttaminen yleiseen asumistukeen ja sitten eläkkeen indeksin jäädytys. Näiden laskelmien pohjalta 65 vuotta täyttäneistä henkilöistä 27 000 putoaa köyhyysrajan alapuolelle, mutta tässä laskelmassa on oletettu, että kaikki he saisivat tämän suojaosan. Tosiasiassahan näin ei tule tapahtumaan, vaan osa menettää suojaosan sen vuoksi, että tulee uutena eläkkeensaajana tähän järjestelmään tai muuttaa ja niin edelleen. Ja jos oletetaan, että kukaan ei saisi suojaosaa, niin silloin näiden uusien köyhyteen putoavien määrä olisi 33 000. (Puhemies koputtaa) Eli se todellinen luku on 27 000:n ja 33 000:n välillä, mutta tässä ei vielä oteta sitten huomioon sitä, että te aiotte vielä heikentää lääke- ja matkakorvauksia, eliikka niiden heikennykset tuovat vielä uusia köyhiä sitten meidän maahan. (Puhemies koputtaa) Mutta me teemme ne laskelmat sitten, kun te olette tuoneet lakiesityksen.

16.56 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin lopuksi täytyy vielä palata perussuomalaisten ryhmäpuheenvuoroon. Sitä odotettiin täällä oppositiossa. Se sai kyllä haukkomaan henkeä, nimittäin siinä ei menty viime vaalikaudelle eikä sitä edeltävälle vaalikaudelle vaan peräti 20 vuoden päähän, kahdeksan pääministerikauden päähän, hakemaan syllisiä.

Kyllä tässä keskustelussa on todellakin tarpeetonta ja toivotonta hakea arvostettua entistä pääministeri Paavo Lipposta syylliseksi tähän teidän hallituksenne politiikkaan. Ottakaa vastuu omista toimistanne, selostakaa omat perustelunne tekemillenne päätöksille ja kuunnelkaa kansalaisten viestiä. Hallitus viisaasti kuunteli kättilöitä — kuunnelkaa nyt pienituloisia eläkkeensaajia.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ja kyllä tässä (Puhemies koputtaa) kysymys on arvovalinnoista. 200 miljoonaa euroa autoveron alennukseen, 100 miljoonaa euroa Maatilatalouden kehittämisrahastoon. Näillekin rahoille olisi käyttöä pienituloisten eläkkeensaajien aseman kohentamisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrymme varsinaisiin puheen-
vuoroihin, ja debatin aika tulee sitten aikanaan, kun sitä listaa on menty jonkun verran eteenpäin.

16.57 Elsi Katainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pidän itse tätä välikysymystä ja tätä keskustelua tärkeänä, mutta suhtaudun tähän kaikkeen käytyyn keskusteluun myös pienellä varauksella.

Ensinnäkin meidän on aina syytä käydä tässä salissa keskusteluja siitä, kuinka poliittiset esitykset, päätökset ja linjaukset vaikuttavat suomalaisiin ihmisiin ja yhteiskuntana. Tästä näkökulmasta ojemman kättä myös opposition esitykselle aiempaa tarkemmasta vaikutusten arvioinnista, jota tosin on tehtykin. Kun talouden tiukka tilanne vaatii vaikeita toimia, meidän pitää eduskunnassa muistaa myös oma roolimme vaikutusten arvioinnissa, kun lakiesitykset etenevät meidän omissa prosesseissamme ja ovat eduskunnan käsittelyssä. Kaikilla, niin myös eläkeläisillä, on oikeus saada selkeä kokonaiskuva ja oikea kokonaiskuva siitä, mitä hallituksen toimet vaikuttavat — myös niistä positiivisista vaikutuksista. Tänä ovat hyvin selkeästi korostuneet euromääräiset miinusmerkkiset vaikutukset, mutta hyvin vähälle huomiolle jäivät kaikki ne rakenteelliset uudistukset ja myöskin ne hyvät toiminnalliset parannukset

Toisaalta suhtaudun tosiaankin varauksellisesti tähän keskusteluun. Puoli vuotta eduskuntavaalien jälkeen tämänkin keskustelu tuntuu lähinnä opposition oman kuvan kiilloteltulta. Eläkeläiset voivat kysyä aivan yhtä hyvin teiltä kuin nyt meiltäkin, mitä esimerkiksi SDP, mitä kristilliset saivat aikaan viime kaudella, ja kuten hyvin muistamme, viime kauden päättyi kaikkien suomalaisten ja kaiken päätöksenteon kannalta suoranaiseen kaaokseen.

Arvoisa puhemies! Hyvä hoito ja inhimillinen hoiva korostuvat ikäihmisten arjessa. Myös omaishoito on monen eläkeläisen arkea. Omaishoidon kehittämisestä on puhuttu paljon ja sen tärkeys on tunnustettu jo kauan sitten, mutta Sipilän hallituksen johdolla siihen vihdoinkin ja viimein satsataan tuntuvat 75 miljoonaa euroa. Samalla kehitetään kotiin vietävää apua ja perhehoitoa. Kaiken kaikkiaan Sipilän hallitus panostaa palveluihin. On muuten merkille pantavaa, että aina kun keskusta on hallituksessa, palveluihin on panostettu. Nämä välikysymykset tai kärjekkäät tiedotteet eivät muuta sitä tosiasiaa, ettei esimerkiksi SDP:n hallituksessa ollessa palveluja ole kehitetty lähellekään puheiden mitalla. Keskustan aloitteesta maahan luotiin myös takuueläkejärjestelmä, muistetaanhan nyt sekin. Nyt kun keskusta on hallituksessa, takuueläkettä korotetaan sekä lisätään esimerkiksi rahaa veteraanien kuntoutukseen. Vain teot ratkaisevat, hyvä oppositio.

Takuueläkkeen korotus tuo pienituloisimmille eläkeläisille noin 20 euron korotuksen kuukausittaiseen tuloon. Erilliset tasokorotukset ovat viime vuosien politiikka huomioiden poikkeuksellisia, joten en suostu jättämään tätä asiaa opposition puheiden varjoon, varsinkaan kun takuueläkkeen korotus helpottaa kaikkein pienimpien eläkkeiden varassa olevien henkilöiden tilannetta. Valtiontalouden tasolla korotus on 30 miljoonan euron panostus eläkeläisten toimeentuloon, eli millään mittarilla se ei ole vähäinen.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää tässä keskustelussa huomiota myös siihen, että tämä hallitus on linjannut laajasti yhteisestä vastuusta. Vastuun ottamisen ja toisesta huolehtimisen on vahvistuttava, jotta pystymme selviämään niin tästä talouden tilanteesta kuin myös ikärakenteen kehityksestä. Palvelujen kehittäminen on siksikin ollut oikea linjaus Sipilän hallitukselta. Käytännössä tämä vastuun kantaminen edellyttää ja mahdollistaa myös kolmannen sektorin vahvistumista.

On selvää, että eläkeläisten kesken, kuten muidenkin suomalaisten, meidän edustajienkin kesken, on erilaisia ja suorastaan vastakkaisia näkemyksiä Suomen taloustilanteen vaatimista toimista. Osa vastustaa näitä toimia, mutta on myös merkittävä määrä eläkeläisiä, jotka tukevat hallituksen pyrkimyksiä korjata talouden suuntaa. Monissa yleisötilaisuuksissa hallituksen toimet ovat saaneet kannustusta. Minun kokemukseni on, että eläkeläiset kantavat huolta siitä, millaisen talouden jätämme heidän jälkeläisilleen. Totta kai he peräänkuuluttavat ja ansaitsevat oikeudenmukaisia päätöksiä. (Puhemies koputtaa) Mielestäni palveluihin panostaminen ja takuueläkkeen korottaminen edustavat oikeudenmukaista politiikkaa.

17.02 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys käsittelee hallituksen päätösten vaikutusta eläkkeensaajiin. Hallitusohjelmassa neljäntenä kärkihankkeena onkin kehittää ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistaa kaikenikäisten omaishoitoa. Tämä on itselleni erittäin mieleinen kärkihanke.

Omaishoito pitääkin nähdä laajempana yhteiskunnallisena toimintana. Omaishoito ei ole palvelu, vaan se on hoitomuoto ja tulee sellaisena nähdä myös lainvalmistelussa. Omaishoitaja pitää nähdä kumppanina yhteiskunnallisessa järjestelmässä. Omaishoitoa on monenlaista, jokainen hoitosuhde on omanlaisensa. Esimerkiksi etäomaishoito on nouseva trendi: moni työssäkäyvä hoitaa työnsä ohella ikääntyvää omaistaan tai läheistään, joka asuu ehkä toisessa kaupungissa. Siksi olenkin erittäin iloinen, että hallituksen tavoitteena on tukea omais- ja perhehoitajien hyvinvointia erilaisilla toimenpiteillä ja näin helpottaa omaishoidon ja työssäkäynnin yhteensovittamista.

Arvoisa puhemies! Hallitus uudistaa omais- ja perhehoitoa lainsäädännön muutoksilla. Kiitos tästä hallitukselle, tätä on odotettu. Painopiste on omaishoitajien jaksamisen tukemisessa ja erityisesti vapaapäivien lisäämisessä sekä omaishoitoa korvaavan sijaishoidon monipuolistamisessa. Kärkihankkeen lähtökohtana on, että iäkkäille ovat ensisijaisia omaan kotiin annettavat toimintakykyä ylläpitävät palvelut. Tämä on erittäin tärkeä hanke. Jos ei pidetä huolta ikääntyvistä omaishoitajista ja heidän jaksamisestaan, meillä on laitoshoidossa sekä hoitaja että hoidettava.

Kärkihankkeessa toteutetaan muun muassa uudistuvia kuntakokeiluja. Olisinkin kysynyt arvoisalta ministeriltä, että jotta tämä erinomainen panostus ja lakiesitys hoituu oikealla tavalla, niin miten hallitus on miettinyt sitä, miten rahankäyttöä kunnissa jatkossa seurataan ja valvotaan, että se menee siihen oikeaan kohteeseen.

17.05 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Rollaattori toimeentulotukea hakevien asiakkaiden käytävällä sosiaalitoimistossa liikutti minua aina. Vanhanaikaisesta pankkikirjasta otettu kopio kertoi eläketulon riittävän juuri vuokraan ja välttämättömiin menoihin. Sairaalalasku ja uudet lääkkeet olivat säästävasti elävälle vanhukselle jo liikaa. Työs-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

säni sosiaalitoimistossa tunsin kiukkuja siitä, että hyvinvointivaltio Suomessa rollaattorilla liikkuva vanhus joutui jonottamaan sosiaalitoimistossa vain siksi, että sairastumisensa vuoksi pystyisi maksamaan tämän kuun vuokransa.

Nyt minua kiukuttaa vieläkin enemmän. Hallitus on lakkauttamassa eläkkeensaajien asumistuen, nostamassa terveydenhuollon asiakasmaksuja sekä leikkaamassa matka- ja lääkekorvauksia. Nämä leikkaukset kohdistuvat eniten juuri näille pienituloisille, paljon julkisia terveyspalveluja käyttäville ja lääkkeitä tarvitseville ikäihmisille. Lähes 100 000 eläkeläistä menettää 60 euroa kuukaudessa. Jokainen pienituloinen tietää, kuinka merkittävä rahasumma tämä on. Leikkaukset lisäävät eläkeläisköyhyyttä, ja niiden seurauksena moni joutuu hakemaan toimeentulotukea selvittääkseen vuokranmaksusta sekä ruoka- ja lääkekuluista. Esitetyt leikkaukset heikentävät erityisesti eläkeläisnaisten taloudellista asemaa, sillä naiset muodostavat enemmistön köyhistä eläkeläisistä.

Suomessa on viime vuosina haluttu siirtyä vanhustenhoivassa laitoshoidosta kotona tuettuun asumiseen. Se on merkinnyt muutosta myös hoidon kustannuksiin. Kunnan perimät palvelumaksut on erotettu asumiskuluista. Eläkkeensaajien asumistuen perusteet ovat erilaiset kuin yleisessä asumistuessa juuri siitä syystä, että voidaan paremmin tukea eläkeläisten kotona asumista tutussa ja turvallisessa ympäristössä, ja sen vuoksi, että eläkeläisten tilanne on pysyvä. Pahimmillaan nyt tehtävä leikkaus heikentää ikäihmisten hyvinvointia ja arkista toimintakykyä sekä lisää kustannuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kotona asumisen taloudellinen tukeminen heikkenee siis juuri heiltä, joilla jo nykyisellään on vaikeuksia maksaa sekä vuokransa, ruokansa että sairauskulunsa. Pitkään suunniteltu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen, matkakulujen ja lääkekustannuksen maksukatto-uudistus sen sijaan jää edelleen toteuttamatta. Tässä tilanteessa uudistus on toteutettava välittömästi, sillä vain siten voidaan huolehtia monen pienituloisen mahdollisuudesta selvitä sairauden aiheuttamista lisämenoista.

Näiden eläkeläisiä koskevien taloudellisten säästöjen päälle kaavaillaan vielä vanhuspalveluiden henkilömitoituksen alentamista. Tästä kokonaisuudesta muodostuu pahoinvoinnin kierre. Ihmisillä on oikea ja todellinen hätä siitä, selviytyvätkö he tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Nyt ollaan luomassa Suomeen uutta köyhälistöä, eläkkeensaajia. Erityisen suuri köyhyysriski on yksin elävillä vanhuksilla, joiden toimeentulo on OECD:n vertailun mukaan jo nyt läntisen Euroopan heikoimpia. Hallituksen leikkauksilla saadaan aikaiseksi luultavasti se, että viiteryhmämme onkin pikkuhiljaa muiden Pohjoismaiden ja Länsi-Euroopan maiden sijaan Itä-Eurooppa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea antoi viime helmikuussa huomautuksen Suomen vähimmäisturvan tasosta, joka ei komitean mukaan täytä Euroopan neuvoston sosiaalisen peruskirjan vaatimuksia. Tämä siis Suomessa vuonna 2015.

Arvoisa puhemies! Jokaisella tulee olla oikeus arvokkaaseen elämään ja vanhuuteen. Pelkään pahoin, että tämä tavoite ei Suomessa enää toteudu. Nämä leikkaukset ovat erittäin kova arvovalinta, ja vetoan vakavasti hallitukseen, että se harkitsisi niitä uudelleen. Jos ei, kannatan tehtyä epäluottamuslausetta.

17.09 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Välikysymys eläkeläisten toimeentulosta tulee tarpeeseen. Hallitus hutkii päätöksiä ja vasta sen jälkeen tutkii niiden vaikutuksia. Suurimman taakan budjettileikkauksista kantavat pienituloiset, työttömät, vanukset sekä lapset ja nuoret. Hallitus korottaa sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakas-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

maksuja, heikentää pienituloisten eläkeläisten asumistukea, jäädyttää kansaneläkkeitä, pienentää lääkekorvauksia, suurentaa sairaiden henkilöiden taksimatkakorvausten omavastuita, poistaa ruokavaliokorvauksen. Nämä iskevät pahiten heikoimmassa asemassa oleviin, kuten eläkkeensaajiin ja moniin vammaisiin.

Asumistuen muutos on raju. Aluksi sen arvioitiin heikentävän monen pienituloisen eläkeläisen asumistukea jopa 100—200 euroa kuussa. Havahduttuaan päätöksen mielettömyyteen hallitus korjasi esitystä siten, että leikkaus onkin maksimissaan 60 euroa kuussa. Tämäkin on pienituloiselle iso raha, puhumattakaan siitä, että uusille tuensaajille tätä suojaosaa ei olisi. Tasa-arvo-ongelma syntyy, kun ensi vuonna eläkkeelle jäävät eivät pääse 60 euron suojaosan piiriin. Heidän asumistukensa siis leikkaantuu enemmän. Suojaosuuden voi myös menettää, jos vaihtaa asuntoa.

Kun väestö ikääntyy, samalla lisääntyy niiden vanhusten määrä, jotka eivät selviä kotona ilman tukea. Jokainen vanhus ansaitsee inhimillisen hoidon, läheisyyttä ja virikkeitä. Kotona asumista on tuettava viemällä kotiin palveluja, kuten ateria- ja siivouspalvelua.

Laitoshoidon taso turvataan takaamalla hoitajille paremmat työolosuhteet sekä lisäämällä vakansseja ja koulutusta. Hoitajamitoitus vanhusten pitkäaikaishoidossa on tarpeellinen. Vanhukset tarvitsevat hyvän hoidon lisäksi luonnollisesti myös ulkoilua ja muuta virkistystä. Tässä kohtaa myös vapaaehtoistyötä tekevät kansalaiset ja kansalaisjärjestöt ovat tärkeässä asemassa auttamassa hoitajia.

Julkisen vallan on taattava yhteisöllisyyden kehittymiselle puitteet tukemalla kolmatta sektoria ja järjestötoimintaa. Kuka tahansa voi olla ystävä vanhukselle, kuunnella tarinoita menneistä vuosista, lukea ja ulkoiluttaa. Lasten musiikkiopistot voivat konsertoida vanhusten palvelutaloissa. Lapsilla on esiintymisen ilo, ja kaikilla on hyvä mieli sukupolvien kohtaamisessa.

Vanhuksen kannalta paras vaihtoehto on usein asua mahdollisimman pitkään kotona tai kotia vastaavissa olosuhteissa palvelutalossa. Tässä auttavat ikäihmisille suunnatut kotipalvelut, harrastukset, erityisesti lihaskuntaa vahvistava liikunta ja vanhuksille suunnatut palvelupisteet, vanhusneuvolat. On vahvistettava hoitoketjun alkupäätä, ennaltaehkäisyä ja perusterveydenhuoltoa.

Moni ihminen, nuorikin, on nykymaailmassa yksinäinen. Tulevaisuudessa haasteena on se, että yhä enemmän saataisiin palveluja, joissa eri sukupolvet kohtaavat eikä eristetä eri väestöryhmiä toisistaan.

Arvoisa puhemies! Omaishoidon merkittävä tukeminen on ratkaisu, joka välttämättä tarvitaan ja joka on edullinen vaihtoehto julkisvallalle. Vaikka omaishoidon tukemiseen avohoidon keinoin panostettaisiin enemmän varoja sekä nostettaisiin korvaustasoa kohtuulliseksi, eivät kulut silti ole suuret verrattuna vanhusten laitoshoidon. Omaishoito on sekä edullinen että inhimillinen ratkaisu. Tällä hetkellä omaishoidon tuki ja sen myöntämiskriteerit poikkeavat paikkakunnittain. Siksi olisi tärkeää saada omaishoidon tuen maksatus Kelalle, jotta saadaan kaikille arvokasta työtä tekeville tasapuolinen tuki. Omaishoidon tukea tulee nostaa, ja omaishoitajille on tarjottava tukipalveluja, jotta he paremmin jaksavat hoitaa läheisiään.

Arvoisa puhemies! Sotainvalidien Veljesliitto on jälleen nostanut esiin invaliditeetin as- teen varsinkin siitä näkökulmasta, kuinka epäreilusti se kohtelee palveluiden osalta niitä, joiden sotavamma on määritetty 10 prosentin invaliditeetin suuruusluokkaan. Heidän ei ole mahdollista saada samanlaisia ruokapalveluja, pyykinpesua, siivouspalveluja kuin muilla sotainvaliditovereilla, joilla on korkeampi invaliditeettiaste, eivätkä he liioin saa muita ve-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

teraaneille oikeutettuja palveluja, koska he ovat invalideja. He ovat siis veteraanipalvelujen väliinputoajia. Sotainvalidit vetoavat, että korjaamme epäkohdan nyt, kun vielä on aikaa.

17.14 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Pekonen, toi puheessaan hyvin esiin sen, kuinka hallituksen leikkauspäätökset kohtelevat useaa ihmisryhmää epäreilusti mutta kaikkein epäoikeudenmukaisimmin pienituloisia eläkeläisiä. Noin neljännes eläkeläisistä saa eläkettä alle 1 000 euroa kuussa, ja köyhyysrajan alapuolella tai aivan köyhyysrajalla elää aivan liian suuri osa eläkeläisistä. Tuloerot ovat räjähtämässä käsiin myös eläkeläisten kohdalla. Yhteiskunnan yhä vahvempi jakautuminen hyvä- ja huono-osaisiin näkyy vahvasti eläkeläisten keskuudessa. Samalla kun hallitus kurittaa pienituloisia eläkeläisiä, saamme lukea lehdistä, kuinka osa suurituloisista eläkeläisistä valittaa epäreilua kohtelua Suomessa ja muuttaa Portugaliin saamaan isot eläkkeensä puhtaana käteen. Miltähän pienituloisista eläkeläisistä tuntuu kuunnella näiden moninkertaisesti parempaa eläkettä saavien perusteluita lähteä Suomesta? Miltä tuntuu kuunnella suurituloisten eläkeläisten pahaa mieltä, kun itse saa laskea rahojaan, jotta ne riittävät ruokaan ja lääkkeisiin?

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tyypilliseen tapansa jättänyt myös eläkeläisiä koskeissa leikkauksissa vaikutusarvioinnit tekemättä. Koska hallitus kurittaa erityisesti pienituloisia eläkeläisiä, olisi leikkausten erilaiset vaikutukset miehiin ja naisiin pitänyt arvioida jo päätöksiä tehtäessä. Monesti, kun pienituloisista eläkeläisistä puhutaan, jää huomaamatta, että sukupuolten väliset köyhyysriskierot ovat Suomessa melko suuret. Eläkeläisnaisilla köyhyysriski on suurempi kuin eläkeläismiehillä — tämän myös ministeri Mäntylä totesi. Järkyttävää on, että yli 75-vuotiaista yksin elävistä naisista melkein joka kolmas elää alle köyhyysrajan.

Naisten eläke vuonna 2014 oli 78 prosenttia miesten eläkkeestä. On hämmäntävää, että vaikka naisten työllisyysaste on Suomessa moniin muihin maihin verrattuna korkea, sukupuolten eläke-erot ovat todella suuret. Naisten pienempää eläke-euroa selittävät monet asiat, joihin on nyt tärkeää puuttua. Miten puutummme nykyistä tehokkaammin miesten ja naisten palkkaeroon? Entä mitä teemme sille, että lasten saanti ja muu läheisten hoivaan liittyvä ei leikkaa kohtuuttomasti naisten eläkkeitä, ja miten hoivaa jaetaan tasaisemmin sukupuolten kesken? Sen lisäksi, että palkallinen hoivatyö on nimenomaan naisten matalapalkkatyötä, myös yksityinen hoiva, esimerkiksi lasten ja vanhusten hoiva, vaikuttaa erityisesti naisten elämään ja eläkkeisiin. Naiset käyttävät edelleen valtaosan perhevapaista. Yli 65-vuotiaina töissä jatkavissa on puolet enemmän miehiä kuin naisia, mikä vaikuttaa naisten eläkekertymään. Naisten miehiä alempaan eläkeikään vaikuttaa luultavasti se, että naiset hoivaavat enemmän myös eläkeiässä, sillä 70 prosenttia omaishoitajista on naisia. Miten hallitus on huomionnut nämä kysymykset omassa politiikassaan? Ei mitenkään. Näihin asioihin on pakko puuttua, jotta pääsemme vaikuttamaan eläkeläisnaisten köyhyysriskiin.

Arvoisa rouva puhemies! Eläkeläisistä löytyy vanhuuseläkkeellä olevien lisäksi monenlaisissa elämäntilanteissa olevia eläkeläisiä. Nuoria, alle 30-vuotiaita, jää joka päivä eläkkeelle, valtaosa mielenterveyssyistä. Miten hallituksen leikkaukset vaikuttavat tähän vahvasti syrjäytymisvaarassa olevaan porukkaan? Nämä nuoret tarvitsevat ennen kaikkea ai-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

kaa ja aikuisten tukea, ei heitä entisestään syrjäyttäviä leikkauksia. Lapsista ja nuorista huolehtiminen on meidän kaikkien tehtävä ja meidän kaikkien etu.

Hallituksen lyhytnäköinen politiikka estää puuttumasta ongelmiin, kuten kasvaviin tuuloeroihin ja toimeentulo-ongelmiin, tehokkaasti. Lyhytnäköisellä säästämällä ongelmat kasautuvat, kun niihin ei päästä tarpeeksi varhain puuttumaan. Hallituksen politiikka on ajamassa meitä tilanteeseen, jossa pienituloisten eläkeläisten joukko kasvaa ja eläkeläiset ovat vielä pienituloisempia kuin nyt. Miten tulevat sukupolvet hoitavat tämän suurenevan pienituloisten eläkeläisten joukon, jota hallitus on nyt epäsolidaarisella leikkauspolitiikallaan kasvattamassa?

17.19 Thomas Blomqvist r: Värderade fru talman! Den ekonomiska situation som Finland befinner sig i just nu är svår. Vi måste dels försöka stimulera tillväxten och därmed öka sysselsättningen genom olika åtgärder, bland annat genom att underlätta verksamhetsförutsättningarna för företagande. Men vi måste också vara beredda att göra inbesparingar. Jag har förståelse för det här, och anser i och för sig att regeringen har gjort en korrekt bedömning då det gäller de ekonomiska utmaningarna vi står inför. Men det verkar ändå som om regeringens sparåtgärder inte har konsekvensbedömts, och i det här fallet att de blir oproportionellt stora för en del pensionärer, och med risk för att konsekvenserna till och med kan bli ödesdigra för de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna.

Vi är alltså tvungna att spara, det kan jag hålla med om. Men jag anser att det inte är rätt att i så här stor utsträckning spara för dem som har det svårast, och kanske till och med allra svårast i vårt samhälle.

Arvoisa rouva puhemies! Suunnitellut leikkaukset eläkeläisten asumistukeen kurittavat eniten niitä eläkeläisiä, joiden eläke on jo pieni. Hallitus on ilmoittanut, että leikkaus tulee olemaan korkeintaan 60 euroa kuukaudessa. Tämä voi kuulostaa pieneltä summalta töissä käyville, mutta pienituloiselle eläkeläiselle, kuten kansaneläkettä saavalle, 60 euroa voi olla suurikin summa. Pahimmassa tapauksessa 60 euroa voi olla jopa 10 prosenttia eläkeläisen kuukausituloista. Kenenkään ei pitäisi olla pakotettu valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä, koska rahat ovat loppuneet. Eläkkeen on turvattava välttävä toimeentulo.

Vaikka tiedän, että hallituksen ja myös eduskunnan on löydettävä säästökohteita, niin en ole edelleenkään vakuuttunut siitä, että hallitus on selvillä kaikista seurauksista, jotka nämä nyt eläkeläisiin kohdistuvat säästötoimenpiteet tuovat mukanaan. Minä ainakin pelkään, että pahimmassa tapauksessa säästöt iskevät heihin, joilla on vaikeinta, ja jopa kohdalokkaalla tavalla. Tällä hetkellä suunnitellut säästötoimet ovat vaikeasti hahmotettavia, ainakin niiden seuraukset. Kysynkin vielä kerran tässä salissa: Mitkä ovat säästötoimien yhteenlasketut vaikutukset? Milloin hallitus esittää arvioinnin säästötoimien seurauksista?

Tryggheten är otroligt viktig i en människas liv. Alla förtjänar att känna sig trygga i sitt eget hem, men regeringens politik befrämjar tyvärr inte känslan av trygghet, tvärtom. Att skära i pensionärernas bostadsbidrag, öka självrisken för mediciner och sjukvård och höja avgifter för klientboenden främjar inte känslan av trygghet. Framför allt är jag orolig för den kumulativa effekt alla de här sparåtgärderna kommer att ha. Jag vet inte vilken den kommer att vara, och jag tror tyvärr att inte heller regeringen vet, och därför kan åtminstone inte

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

jag stöda regeringens alla sparförslag som drabbar pensionärerna, i synnerhet de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna. — Tack.

17.23 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Odotettavissa oleva julkisen puolen sosiaalimenojen kasvu ja väestömme ikääntyminen on ollut tiedossa jo 1990-luvun alkupuoliskolta lähtien. Pelkästään viimeisen kolmen vuoden aikana muutos on ollut hurja. Vuonna 2012 julkiset sosiaalimenot olivat 60 miljardia euroa, viime vuonna 66 miljardia euroa. Myös sosiaalimenojen osuus bruttokansantuotteesta on kasvanut koko ajan. Viime vuonna osuus oli jo yli 32 prosenttia. Palvelujen rakennemuutos on edennyt hitaasti, joten muutoksia on nyt pakko alkaa tapahtua. Huoltosuhde heikkenee Suomessa. Vielä 90-luvulla yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 13 prosenttia. Nyt se on jo 20 prosenttia ja vuonna 2060 väestöennusteiden mukaan jopa 30 prosenttia. Meillä ei yksinkertaisesti ole varaa ylläpitää nykyisen kaltaista järjestelmää, kun eläkeläisten määrä jopa kolminkertaistuu.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on viimeiset pari tuntia väännetty kättä lähinnä raha-asioista. Haluan muistuttaa, että raha ei takaa onnellisuutta. Meidän kaikkien, niin myös eläkkeensaajien, onnellisuus ja hyvinvointi koostuu hyvin pitkälle muista asioista kuin pelkästään pankkitilin saldosta. Mistä ihmisen onni sitten koostuu? Terveystiestä, läheisistä, luonnosta. Mitä terveempiä ihmiset ovat, sitä paremmin he voivat. Terveystien edistäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista, johon laitettut rahat maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin. Sitä hyvinvoinnin lisäämistä, minkä se tuo ihmisille itselleen parantaessaan heidän elämänlaatuaan ja kaventaessaan terveyseroja, on vaikea mitata rahassa.

Lisäksi monia eläkkeensaajia koskettava asia on, että tämä hallitus satsaa kymmeniä miljoonia euroja lisärahaa omaishoittoon, kotihoitoon ja perhehoitoon. Kotihoitoa ja omaishoidon tukea vahvistamalla iäkkäiden ja heidän perheidensä elämänlaatu säilyy ja iäkkäiden tarve siirtyä kalliiseen laitoshoittoon tai muuttaa tutusta kodista tehostettuun palveluasumiseen vähenee tai myöhentyy. Omaishoitajien asemasta ja jaksamisesta tuntuvat kaikki kantavan huolta, syystäkin, mutta tämä hallitus siirtyi juhlapuheista käytännön tekoihin. Hallitus antaa omaishoitajien hyvinvoinnin lisäämiseen vuosittain pysyvää rahoitusta 75 miljoonaa euroa. Painopiste on omaishoitajien jaksamisen tukemisessa ja erityisesti vapaapäivien lisäämisessä. Sen lisäksi perhehoidon kehittämiseen satsataan 20 miljoonaa euroa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa parissa puheenvuorossa, erityisesti edustaja Halmeenpää, tuotiin esille hoitajamitoituksen lasku 0,4:ään. Hän luetteli liudan hoivatoimenpiteitä, mihinkä koulutettua henkilökuntaa tarvitaan. Sieltä mieleeni muistuu, vanhainkodin osastonhoitajana: Hän mainitsi syöttämisen, peseytymisen, lukemisen, hampaidenpesun. Kuunnelkaapa, isät ja äidit, eivätkö nämä ole ihan tuttuja asioita? Jokainen meistä saa tehdä ja joutuu tekemään, ennen kaikkea saa tehdä, näitä hoitotoimenpiteitä omille lapsilleen ja jossain vaiheessa, jos meitä omaishoitajuus koskettaa, omille vanhemmilleen. Näihin asioihin ei tarvita koulutusta, ja tämä on yksi keskeinen asia, mistä minä näen, että tämä hallitus haluaa tehdä toisin. Jotta meillä hoitohenkilökuntaa riittää, meidän on avattava hoiva-avustajien pääseminen hoitotyötä tekemään. Tämä on erinomaisen tärkeä asia. Muistan ne lukuisat kerrat, kuinka itse osastonhoitajana olen saanut vuorolistoja täyttäessäni tuskailla, että tietäisin, että työvuoroihin olisi erittäin päteviä ja hyviä henkilöitä tulossa, mutta heiltä puuttuu tuo virallinen koulutus. He olisivat hyvin voineet taata hyvän hoivan, mutta heillä ei tuota koulutusta ollut. Me olemme myös luvanneet vihdoinkin purkaa byrokra-

tiaa, ja tämä on yksi erittäin tärkeä ja aidosti säästöjä tuova mutta ei hoitoa huonontava asia, jos hallitus pystyy purkamaan tätä turhaa sääntelyä.

Minä uskon edelleenkin, että hoitopaikat ovat erilaisia, ja niin kuin jokainen vanhusten hoitotyötä tekevä tietää, vanhuksen kuntoisuus vaihtelee päivittäin. Kyllä nämä asiat tiedetään paremmin hoivayksiköissä kuin eduskunnassa. Tarvitaan joustavuutta, ei jäykkä, (Puhemies koputtaa) ylhäältä annettavia määräyksiä.

17.28 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymyskeskustelu on semmoinen kummallinen — miksikähän sitä nimittäisi — kun esimerkiksi SDP on puhunut täällä leikkauksista, mitä tehdään eläkeläisille, ja samaan aikaan muun muassa puheenjohtaja Rinne on sanonut, että meidän on saatava vientiteollisuus kuntoon ja tänne on saatava sijoituksia. Minä en ymmärrä tällaista politiikkaa, jossa ei voida leikata julkista puolta alaspäin, että verotus saadaan laskemaan ja sitä kautta investointeja tänne. Ne tulevat ainoastaan sieltä. Rahamaailma liikkuu tuolla vapaasti, ja se tulee kyllä tänne Suomeen silloin, jos tänne kannattaa sijoittaa. Mutta jos ei, niin huonosti käy.

Sitten vielä näistä rikkaista eläkeläisistä, joista täällä edustaja Hänninen sanoi, että ne muuttavat Portugaliin esimerkiksi: No, onko se hyvä, että ne muuttavat Portugaliin? Eikö se ole parempi, että ne ovat täällä Suomessa ja pyörittävät? Sillä siellähän ne rahat pyöriivät, köyhillä niitä on vähempi kuin rikkailla. Näin yksinkertaista se on.

Välikysymystekstistä saa sellaisen kuvan, että kaikki hallituksen toimet olisivat negatiivisia eläkeläisten suuntaan. Siksi haluan nostaa esiin sen, että veteraanien tilanteeseen on tulossa kohennus. Vuonna 2017 haitta-asteraja alenee niin, että lievävammaiset sotainvalidit pääsevät avopalveluiden piiriin. Veteraanien kuntoutukseen on tulossa lisää rahaa, sillä pari viikkoa sitten eduskuntaryhmien puheenjohtajat tekivät yhteisen talousarvioaloitteen 4 miljoonan euron lisämäärärahasta. Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahan taso veteraania kohden nousee noin 300 euroa verrattuna tämän vuoden tasoon.

Hallitus lieventää myös jätevesiasetusta huomattavasti, ja tästä hyötyy myös moni eläkeläinen. On hienoa, että järki alkaa vihdoinkin voittaa tässäkin suhteessa. Olen moneen otteeseen puhunut täällä tästä asiasta ja noin vuosi sitten tein aiheesta kirjallisen kysymyksen. Minusta koko asetusta ei olisi pitänyt alun alkaen kehitelläkään.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt olemme tässä tilanteessa, jossa talous sakkaa eikä ylimääristä rahaa ole. Tämän hallituksen on kerta kaikkiaan pakko tehdä se, mihin edelliset hallitukset eivät kyenneet. Tiukalla talouspolitiikalla on yritettävä pelastaa hyvinvointiyhteiskuntamme toimintaedellytykset. Välikysymyksen ensimmäiseltä allekirjoittajalta eli vihreiltä kysyisin: Millaisena näette oman osuutenne Suomen talouden pelastustalkoissa? Ovatko ilmastopimukset, rikkidirektiivit ja tolkuttomat suojelumääräykset edistäneet Suomen talouskasvua ja siten kasvattaneet yhteistä kassamme, josta hyvinvointipalvelut maksetaan?

Arvoisa rouva puhemies! Taloustilanne on heikko, ja lisäksi meille on pienen ajan sisään tullut kymmeniätuhansia maahanmuuttajia. Hallitus tekee hartiavoimin töitä sen eteen, että saamme holtittoman ja tolkuttoman kalliin maahanmuuton kuriin. Toivon, että kiristyksiä saadaan mahdollisimman pian, koska niitä ripeästi ja kipeästi kaivataan. Tässä katastrofissa on monia puolia, jotka huolettavat kansalaisia. Tästä kansainvaelluksesta perussuomalaiset ovat varoittaneet monia vuosia, mutta meitä ei ole kuunneltu vaan on tuo-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

mittu rasisteiksi. Edellisille hallituksille, erityisesti vihervasemmistolle, kuuluu kiitos siitä, että nyt Suomi on helisemässä. — Kiitos.

17.34 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Päivän keskustelunaihe on hallituksen näkökulmasta vain yksi osa säästöpakettia. Me välikysymyksen allekirjoittajat haluamme, että keskusteluun tulevat hyvinvointiyhteiskunnan perusarvot. Haluamme ottaa keskusteluun kunnioituksen ja välittämisen heitä kohtaan, jotka ovat olleet rakentamassa meidän hyvinvointiyhteiskuntaamme. Haluamme puhua niiden ihmisten puolesta, jotka eivät pysty puolustamaan itseään palkkaneuvotteluissa vaan joiden toimeentulo riippuu muun yhteiskunnan kunniantunnosta.

Hyvinvointipolitiikkamme suuria tavoitteita on ollut ikäihmisten ja muiden eläkkeellä toimeentulevien köyhyyden vähentäminen. Tätä tavoitetta ei ole saavutettu, ei ehkä lähellekään, mutta olemme kuitenkin edenneet oikeaan suuntaan. Eläkkeiden ohella tavoitetta on edistetty järjestämällä eläkkeensaajien asumisen tuki riittäväksi huolehtimalla siitä, että eläkkeensaajille muita enemmän kustannuksia aiheuttavat lääkekulut pysyvät kurissa ja että palvelut ovat kunnossa.

Hallituksen leikkaukset merkitsevät, ettei hyvinvointipolitiikan vaatimattomiakaan saavutuksia pidetä arvossa. Eläkkeensaajien asumistukea vähennetään siirtämällä eläkkeensaajien asumistuki yleisen asumistuen piiriin. Tämä vaikuttaa suurimpaan osaan eläkeläisten asumistuen saajista. Lääkekustannusten korvauksia ja matkakorvauksia leikataan ja palvelumaksuja nostetaan. Nämäkin muutokset koskettavat suurta joukkoa eläkkeensaajista. Lisäksi ne kohdentuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Pienituloisia rangaistaan, lääkkeitä tarvitsevia rangaistaan. Ihmiset ajetaan umpikujaan, jossa on valittava joko ruuasta tinkiminen tai lääkkeitä tinkiminen.

Erityisen ankarasti leikkaukset koskevat vanhuuseläkkeellä olevien naisten toimeentuloa. Naiset ovat köyhien eläkeläisten enemmistö. Naisten eläketulot ovat 15 823 euroa ja miesten 20 473 euroa vuodessa. Samaan joukkoon koskee myös hoitajamitoitusten heikentäminen.

Arvoisa puhemies! Välikysymykseen liittyy aina ponsi, jolla oppositio haluaa esittää epäluottamusta hallitukselle. Tähän kysymykseen liittyy myös vilpitön toive, että hallitus vielä kerran harkitsee toimenpiteidensä oikeudenmukaisuutta ja arvioi niiden todelliset vaikutukset eläkkeensaajiin. Sosialidemokraatit ovat omasta puolestaan valmiit etsimään muita säästökohteita, ja olemme niitä jo esittäneetkin. Ikäihmisten ja muiden eläkettä ansaitsevien ihmisten toimeentulosta huolehtiminen mittaa arvojamme. Tämän lisäksi kysymys on koko hyvinvointivaltion perustana olevasta yhteiskuntasopimuksesta. Meillä, jotka olemme työelämässä, on turvanamme palkkaa tai yrittäjätuloja. Sen lisäksi turvaa meille tuo tieto, että meistä pidetään huolta senkin jälkeen, kun oma ansaintakykymme on vähentynyt. Eläkkeensaajien toimeentuloon puuttuminen merkitsee, että me emme enää voi luottaa hyvinvoinnin sopimukseen. Epävarmuus koskettaa meitä kaikkia.

Arvoisa puhemies! Hallitus näyttää käsittelevän eläkkeensaajia sellaisena väestönä, jolla ei enää ole annettavaa. Tämä käsitys on virheellinen. Vaikka eläkkeensaajat ovat päivätyönsä tehneet ja toimeentulonsa ansainneet, he ovat silti voimavara yhteiskunnalle. He tulevat läheisiään, olipa kysymys lapsiperheiden kiireavusta tai omaishoitajan työstä. Nämä vapaaehtoiset työt ovat rahanarvoisia, mutta ennen kaikkea näillä töillä pidetään yllä yhteisöllisyyttä ja opetetaan vastuuntuntoa muillekin. Eläkkeensaajat eivät ole passiiviväestöä, he ovat aktiiviväestöä.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

17.38 **Kimmo Kivelä ps:** Arvoisa rouva puhemies! On totta, että erityisesti vaikeina aikoina mitataan poliittisessa päätöksenteossa inhimillinen sydän, mitataan ihmisyyden tunto-merkkien herkkyyks.

Minua jotenkin ihmetyttää, vaikka tämä keskustelu debattivaiheessa olikin melko kiihkeää, kaiken kaikkiaan tämän välikysymyskeskustelun yleinen laimeus. Muistamme viime vaalikaudelta, että hyvin usein välikysymyskeskusteluissa saattoi varattuja puheenvuoroja olla lähelle sata, joskus jopa ylikin. Mutta tällä kertaa varattuja puheenvuoroja ei ollut kuin nelisenkymmentä. Panee epäilemään, onko oppositio sittenkään niin tosissaan vai enemmän niin kuin räyhäämässä näin viran puolesta.

On kuitenkin tärkeää, että ikääntyvien ihmisten asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa käydään jatkuvasti keskustelua ja kiinnitetään huomiota eläkeläisten ja muiden ikääntyvien ihmisten elämäntilanteeseen.

Muistan vaalien edellä erään hyvätuloisen eläkeläisen sanoneen minulle vakavasti — tämä henkilö on hyvä ystäväni — että "minulla menee hyvin". Hän tarkoitti itseään. Mutta hän katsoi sitten eläkeläisten joukkoa, joka oli jollakin vaalitelalla, missä oli soppajake-lua, ja sanoi samaan hengenvetoon: "Mutta tuossa joukossa on paljon niitä, jotka eivät yksinkertaisesti tule toimeen."

Kyllähän näitä kiristyksiä on ollut pitkin matkaa. Niistä on tänään paljon puhuttu ja enemmän tai vähemmän etsitty syyllisiä menneistä hallituksista. Meidän on kuitenkin katsottava rohkeasti eteenpäin, miten voisimme vaikeassakin tilanteessa varmistaa sen, että ikääntyvillä ihmisillä mahdollistuu arvokas elämän ehto, mahdollistuu kohtuullinen elin-taso ja elämisen laatu ja ennen kaikkea mahdollistuu se, että ikääntyvät ihmiset saavat ko-kea elämässään arvokkuutta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että sosiaali- ja terveysministeriössä ennen kaikkea ministe-ri Mäntylä ottaisi hyvin vakavasti — ja toivottavasti tähän siellä ministeriössä on jo rea-goitukin — Sitran kotitalouspalvelutyön verovähennysjärjestelmän. Minusta tämä on hie-no kansallinen ja oikeudenmukainen innovaatio yhtäältä. Siis tällä nimenomaan mahdol-listetaan arvokas asuminen ja eläminen kotiloissa. Tämä on oikeudenmukainen järjestel-mä sikäli, että on yhtäältä verovähennysjärjestelmä, mutta sitten myös niille henkilöille, joilla on pienet eläketulot ja jotka eivät voi hyödyntää verovähennysaspektia, mahdolis-tettaisiin se järjestelmä, että se hyödyttäisi pienituloisia eläkeläisiä siten, että olisi suora tuki heille, joilla ei ole mahdollisuuksia ja verot eivät riitä verovähennyksiin. Toivon, että vaikka tästä nyt ei niin ole hallitusohjelmassa kirjausta, niin tällaista innovaatiota vietäi-siin eteenpäin, koska tämä nimenomaan olisi oikeudenmukainen ja kuitenkin hallitusohjel-man hengen mukainen, että mahdollistettaisiin ikääntyvien ihmisten mahdollisimman laa-dukas kotona asuminen pitkälti eteenpäin.

17.43 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tark-kaan edustaja Kivelää, ja sanonko nyt kuitenkin niin kuin vähän nätimmin, että se oli hy-vin ristiriitainen. Hän moitti oppositiota, edustaja käytti aika voimakasta termiä, että olem-me räyhänneet täällä, räyhäämässä. Sitten Kivelä omassa puheenvuorossaan kuitenkin päätyi tämmöiseen pohdiskeluun arvokkaasta elämän ehtoosta, kohtuullisesta elämisen ta-sosta, jotta ikäihmiset voisivat kokea myöskin arvokkuutta.

Edustaja Kivelä, niin kuin nyt on todettu, tämän hallituksen päätöksen seurauksena tu-lee 30 000 uutta pienituloista eläkeläisköyhää. Tällä tavalla (Puhemies: Aika!) te arvostat-te pienituloisia eläkeläisiä. Sanahelinä on sanahelinää, ja teot ovat tekoja.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

17.44 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tarkoitin sitä, että välikysymyksen aihe on ihan paikallaan. Ikääntyvän väestön asemasta täytyy käydä keskustelua, mutta on samaan hengenvetoon sanottava, että opposition argumentointi on ollut hehtaarihyssyllä ampumista. Ei tämä hallitus sentään neljässä kuukaudessa eläkeläisiä ole ajanut umpikujan partaalle. Valitettavasti on vaikeita asioita, ja ne ovat talouden reunaehtojen puitteissa, ja jos te olisitte, edustaja Gustafsson, hallituspuolueen edustaja, olisitte yhtä vaikeassa tilanteessa. Valitettavasti talouden reunaehdot ovat nyt tällaisia.

17.45 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt yritetään uskotella meille, että ei ole olemassa vaihtoehtoja. Poliitikassa on aina olemassa vaihtoehtoja, yleensä niitä tehdään arvopohjalta. Nyt siteeraan, 85 professoria ja tutkimuslaitoksen johtajaa toteaa yksiselitteisesti: "Asiakasmaksujen korotukset, lääkekorvausten pienentäminen ja eläkeläisten asumistuen laskeminen heikentävät erityisesti eläkeläisnaisen taloudellista asemaa, sillä naiset muodostavat enemmistön köyhistä eläkeläisistä." Tämä on fakta, tämä ei ole opposition keksintö.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään jälleen puhujalistaan. Siellä on seuraavana edustaja Lehti, poissa; edustaja Vikman, poissa; edustaja Taimela, poissa; edustaja Korhonen paikalla — hienoa! (Naurua — Eduskunnasta: Nyt tiedetään, että tulee hyvä puhe!)

17.46 **Timo V. Korhonen kesk:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tämä kannustaa nuorta taiteilijaa.

Arvoisa puhemies! Eläkkeensaajia koskevat hallituksen päätökset eivät ole pelkästään leikkauksia, vaan niissä on myös vanhusten olojen parannuksia ja kehittämistyötä, kärkihankkeina ikäihmisten kotihoito ja kaikenikäisten omaishoidon vahvistaminen. Omaishoitajille lisätään 75 miljoonaa euroa vuodessa omaishoidon kehittämiseen, takuueläkkeeseen tehdään korotus, veteraanien kuntoutukseen annetaan lisärahaa — ja niin edelleen.

Samalla myös kuntataloutta vahvistetaan, jotta tarvittavat kuntapalvelut voitaisiin turvata. Nythän on muistettava se tosiasia, että eläkkeensaajienkin näkökulmasta kuntakentän kyky järjestää palveluita on monella tavalla keskeinen. Kuntaliiton eri laskelmien mukaan viime kaudella tehdyt kuntien valtionosuuksien leikkaukset tarkoittavat käytännössä sitä, että kunnat menettävät vuosina 2012—2019 yhteensä noin 10,5 miljardia euroa valtionosuuksia, ja on selvä asia, että se vaikuttaa myös kuntien kykyyn järjestää ja tuottaa niitä palveluita, joita muun muassa eläkkeensaajat tarvitsevat.

Mutta nuo valtionosuusleikkaukset tarkoittavat käytännössä myös sitä, että kuntaveron osalta korotuspaineita, merkittäviä korotuspaineita, on olemassa, ja ne kohdistuvat erityisesti pieni- ja keskituloisiin. Tätä taustaa vasten on kyllä tervehdittävä kiitoksella sitä, että ensi vuonna kuntatalouden heikkeneminen pysähtyy ja kuntataloutta parannetaan neljän vuoden heikennysten jälkeen.

Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä. Pohja tälle luodaan rakenteellisilla uudistuksilla, jotka hallitus on käynnistänyt. Tämän lisäksi hallitus joutuu tekemään valitettavasti näitä vaikeita säästöpäätöksiä, jotka koskettavat kaikkia väestöryhmiä, myös eläkeläisiä. Nyt tehtävillä toimilla hallitus haluaa varmistaa sen, että myös tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus turvattuun toimeentuloon.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Pidän erittäin tärkeänä, että nyt parannetaan ja pyritään parantamaan palveluja. Oppositio kantaa huolta siitä, että tulotasoon tulee heikennyksiä. Hallitus on minusta kuitenkin valinnut järkevän tien, jossa pyritään myös alentamaan kustannuksia niiden palvelujen osalta, joita eläkeläiset käyttävät. Samalla tuetaan myös toimintakyvyn säilyttämistä. Juuri näihin kärkeihin hankkeet ymmärtääkseni tähtäävät. Lähtisin myös siitä, että nyt ei pitäisi sortua liialliseen pelotteluun vaan ottaa huomioon kokonaisuus niin julkisen talouden kuin palvelujen kehittämisenkin osalta.

Silloin, kun julkista taloutta joudutaan sopeuttamaan, ollaan, totta kai, väistämättä myös ikävien päätösten edessä. Eläkeläisten osalta kokonaisuus, joka vaatii tasapainottelua ja erityistä seurantaa, on eläkkeensaajien siirtyminen yleisen asumistuen piiriin, kuten täällä tänä päivänä on moneen otteeseen todettu. Pidän tärkeänä sitä, että hallitus kohtuullisti esitystä oikeaan suuntaan. Ministeriön arvion mukaan tämä siirto pienentää tukea noin 70 prosentilla tuensaajista, mutta tässäkin on muistettava se, että toki samalla noin kolmanneksella tuensaajista tuki myös kasvaa.

Taustalla on muistettava myös ministeriön arvio siitä, että keskeisin tuen alenemiseen vaikuttava tekijä on yleisen asumistuen hyväksyttävien enimmäisasumismenojen alhaisuus verrattuna eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenoihin. Toisin sanottuna edullisesti asuvien tukitaso ei ole samalla tavalla vaakalaudalla kuin heidän osaltaan, joilla asumismenot ovat syystä tai toisesta korkeammat.

Sinänsä peruslähtökohta vaikuttaa niin oikeudenmukaiselta kuin se yhteiskunnan järjestelmiä yhtenäistettäessä suinkin voi olla. Siirtymäaika ja suojaosuudet vielä vahvistavat muutoksen siedettävyyttä. Tässäkin asiassa olisi kohtuullista, että turha — käytän jälleen näitä sanoja — eläkeläisten pelottelu lopetettaisiin. Tässä on riskinä, että siirtymävaiheessa syntyy esimerkiksi alueellisia eroja asumistuen kuntaryhmien myötä, joten eduskunnan kannattaa kohdistaa energiaansa myös näiden riskien hallintaan eikä populistiseen pisteitten keruuseen.

17.52 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoidon vahvistamisen kärkihanke on varmasti ihan hyvä, ja ministeri Rehulakin korosti täällä puheenvuorossaan, että hallituksen tavoitteena on monimuotoistaa kotona asumisen muotoja ja tapoja. Olen ihan samaa mieltä näistä asioista. Mutta hallitus on jostain syystä nyt unohtanut, että yhteisökodit, esimerkiksi tehostettu palveluasuminen, ovat myös kotona asumista, ja nyt näissä yhteisökodeissa asuvat ikäihmiset joutuvat taloudellisesti ja myös hoidon laadun kannalta kaikkein huonoimpaan asemaan, kun hoitajamitoitukset laskevat ja heidän taloudellinen tilanteensa muutenkin huononee. Sen takia minä toivon, että hallitus ihan vakavalla mielellä paneutuisi nyt tähän yhteisökotiproblematiikkaan, sillä vaikka kuinka kehitetään omassa kodissa asumista, niin meillä tulee olemaan enenevä määrä ihmisiä, erityisesti yksin asuvia muistisairaita, jotka tarvitsevat kodinomaista ympärivuorokautista hoitoa. Tämän hoidon tulee olla aktivoivaa ja kuntouttavaa, niin että voidaan (Puhemies koputtaa) ylläpitää tätä toimintakykyä, ja näissä hoitoyhteisöissä ei 0,4 tule riittämään. Minä tiedän sen, ja minä uskon, että ministeri Mäntyläkin tietää tämän asian.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

17.53 Maria Guzenina sd: Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun on kiitosten paikka, niin kiitokset pitää antaa, ja haluan tässä julkisesti tunnustuksen antaa hallitukselle omaishoidon tuen kansallisen kehittämisohjelman eteenpäinviemisestä. Viime hallituskaudella olin itse ministeriössä tätä todella tärkeää kehittämisohjelmaa aloittamassa, ja on todella hienoa, että hallitus on viemässä sitä nyt maaliin. Tämä on todella tärkeä asia kaikille Suomen omaishoitajille.

Mutta sitten siteeraan nyt vielä kerran näitä 85:tä professoria ja tutkimuslaitoksen johtajaa, jotka ovat huolissaan. He ovat tehneet tasa-arvovaatimuksensa 10.6., ja hekin peräävät opposition tavoin hallituksen esitysten kokonaisvaikutusten arviointia. He toteavat, että asiakasmaksujen korotukset, lääkekorvausten pienentäminen ja eläkeläisten asumistuen laskeminen heikentävät erityisesti naiseläkeläisten taloudellista asemaa, sillä naiset muodostavat enemmistön köyhistä eläkeläisistä. Naispuoliset eläkeläiset ovat miehiä useammin ja pidempään pelkästään julkisten palveluiden varassa, koska he ovat pienituloisia ja elävät miehiä vanhemmiksi, ja professorien mukaan he joutuvat kohtaamaan hoitajamitoituksen muutoksen vaikutukset palveluiden laatuun, eli tämä erittäin heikossa asemassa oleva joukko.

Kansalle on päätetty antaa sekoitus lääkkeitä, joiden yhteisvaikutusta ei hallituksen piirissä ole arvioitu ainakaan tähän mennessä. Nyt on hyvä, että hallituksen piiristä tulee näitä hentoja lupauksia siitä, että tämän opposition välikysymyksen ansiosta annetaan sitten mahdollisesti toimeksianto tästä kokonaisvaikutusten arvioinnista, koska kuinka voi tehdä vastuullisia poliittisia päätöksiä, jos ei tiedetä, mitä nämä hallituksen säästöt tulevat saamaan aikaiseksi paitsi lyhyellä myös pitkällä aikavälillä, ja ei ainoastaan rahalla mitaten vaan myöskin inhimillisenä hintana, jonka hyvin heikossa asemassa olevat ihmiset joutuvat maksamaan?

17.56 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Haluan tässä todeta vielä kerran, että kun vastuullinen ja vastaava ministeri piti hallituksen vastauspuheenvuoroa, hän kertoi hyvin yksityiskohtaisesti, minkälaisia vaikutusten arvioita on tehty. Hallitusohjelmassa todetaan, että lakiesitysten vaikutusarviointia parannetaan. Se, mitä me kokoomuksen puolelta esimerkiksi olemme nostaneet, on se, että näitten tehtyjen vaikutusarvioiden dokumentointi tuotaisiin esimerkiksi budjetin yleisperusteluihin, ja me emme ole epäilleet sitä tai nostaneet esille, etteikö arvioita olisi tehty. Toivoisin, että tästä keskustelusta päästäisiin nyt eteenpäin, kun ministeri on sanonut, että vaikutusarviot on tehty. Mutta olisi hyvä, että ne olisivat budjetin yleisperusteluissa. Voisimme keskustella sitten samoista luvuista, ja sitä kautta tämä keskustelu ehkä olisi enemmän eteenpäin menevää.

17.57 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Niin kuin totesin, hyvä, että näitä hentoja lupauksia tulee, mutta oikeus- ja työministeri Jari Lindström totesi viime torstaina eduskunnan kyselytunnilla, että hallitus uskoo uudistuksiinsa. Usko on toki hyvä asia, mutta näin suuresti ihmisten elämään vaikuttavissa asioissa tarvitaan myös kykyä pysähtyä arvioimaan uudistusten kokonaisvaikutus nimenomaan numeroilla ja faktoilla, ja näitä meille ainakaan oppositiossa ei ole esitetty. Opposition vaikutusarvioinnit ovat kyllä julkista tavaraa, mutta se, mitä hallituksessa on tehty, ei ole kyllä julkisuuteen tihkunut. Eli tehdäänkö tässä, niin kuin pääministeri Sipilä on todennut, ensin uudistukset ja katsotaan vaiku-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

tukset vasta sen jälkeen? Se on myöhäistä silloin aika monen tavallisen suomalaisen kannalta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Heikkinen sieltä, ja sen jälkeen sitten Pakkanen.

17.57 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen otti ihan tärkeän asian esille, tämän tehostetun palveluasumisen yksikön ja sen kodinomaisuuden, että asiat ovat verrattavissa siellä kodinomaisiin oloihin. Olisi hyvä tässäkin yhteydessä muistaa, että kotihoidon tukea pystyy saamaan myös tämänmuotoiseen tavallaan laitosasumiseen, ja kotihoidon tuen käyttö ja tietoisuus sen käytöstä on liian vähäistä. Sillä pystyttäisiin esimerkiksi tässä tilanteessa paikallisesti auttamaan näitä ihmisiä, joilla tämä eläkkeensaajan asumistuen leikkautuminen tapahtuu. Toinen asia on sitten myös hyvä tunnustaa: eivät nämä tehostetun palveluasumisen yksiköt joka puolella aivan koteja ole. Pian 100 vuotta täyttävä mummoni asuu tällaisessa, joka vielä muutama vuosi sitten oli pitkäaikaishoidon laitos. Nyt on vain nimi ja maksuosoite muutettu, mutta aivan samat seinät ja hoitajat siellä on.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Pakkanen on odottanut tuossa aika kauan, jotenka jatketaan hetken päästä sitten debattia, mutta nyt edustaja Pakkanen, olkaa hyvä.

17.59 Markku Pakkanen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty tänään hyvää keskustelua eläkeläisistä ja eläkkeensaajien asumistuesta, ja toki tärkeä ryhmä eläkeläiset ovat meille kaikille, iso äänestäjäkunta ja vaaleissa aktiivinen ryhmä. Eläkeläisille on kyllä annettava kiitos myös: moni eläkeläinen ymmärtää valtiontalouden tilanteen tällä hetkellä, ja ainakin itse olen saanut myös paljon palautetta eläkeläisiltä, että tehkää nyt jotain, ja he ymmärtävät, että myös kipeät ratkaisut osaltaan liittyvät eläkeläisiin. Meille työssä käyvälle väestöryhmälle olisi tämä yhteiskuntasopimus tärkeä asia, ja jos siinä mentäisiin eteenpäin, näin voitaisiin välttyä näiltä kipeiltä leikkauksilta, mitä hallitus joutuu tässä vaikeassa tilanteessa tekemään.

Täällä on kysytty vaihtoehtojen perään. Vaihtoehto 1 oli minusta 19.4., kun vaalit käytiin. Silloin Suomen kansa halusi vaihtoehtoa, ja tässä Sipilän hallituksessa näitä vaihtoehtoja ja vaalilupauksia nyt lunastetaan. Hiukan joskus kuulostaa tuo opposition kritiikki vähän ponnettomalta, ja tänään äänestyksessä erään toisen asian yhteydessä huomattiinkin, että opposition kannatus on pienempi kuin poissa olevien kansanedustajien määrä, joten tuntuu hiukan ponnettomalta.

Hyviä puheenvuoroja täällä on käytetty. Äsken juuri kuultiin edustaja Kivelän osittain tunteikaskin puheenvuoro mutta hyvin asiasisältöinen, ja myös edustaja Heikkisen puheenvuoro oli hyvin asiantunteva.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä odotettavissa oleva julkisen puolen sosiaalimenojen kasvu on ollut tiedossa jo hyvin pitkään, viime vuosisadan puolelta, voisiko sanoa. Pelkästään viimeisten kolmen vuoden aikana muutos on ollut hurja. 2012 julkiset sosiaalimenot olivat 60 miljardia ja viime vuonna 66 miljardia, eli 10 prosentin kasvu kolmessa vuodessa on merkki siitä, että jotain täytyy tehdä. Palvelujen rakennemuutos on edennyt liian hitaasti, joten muutoksissa on nyt saatava vauhtia liikkeelle. Huoltosuhde Suomessa heik-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

kenee edelleen. Vielä 1990-luvulla yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 13 prosenttia, nyt se on jo 20. Ellemme me tähän pysty reagoimaan, tämä tilanne vain vaikeutuu entisestään.

Eläkeläisten hyvinvointi ja onnellisuus koostuvat monesta asiasta. Hallituksen esityksissä omaishoidon tukea, kotihoitoa kehitetään ja kotona asumista tuetaan. Nämä ovat kaikki hyviä ja tärkeitä asioita. Mitä terveempinä eläkeläiset ja me ihmiset elämme, sen paremmin asiat ovat, mutta terveyden edistämisen eteen hallitus myös tekee näitä kärkihankkeita. Mitä hyvinvoinnin lisäys tuo ihmisille parantaessaan heidän elämänlaatuaan ja kaven- taessaan terveyseroa, ei voi edes mitata aina rahassa. Liikunta, terveellinen ruokavalio ja läheisten seura, mitä välillä ei vain aina muisteta riittävästi korostaa, ovat niitä asioita, joil- la oikeasti on ihmisille ja erityisesti eläkeläisille suurta merkitystä.

Lisäksi monia eläkkeensaajia koskettavat tämän hallituksen satsaukset, kymmeniä mil- joonia euroja lisää rahaa omaishoitoon, kotihoitoon ja perhehoitoon. Omaishoitajien ase- masta ja jaksamisesta tuntuvat kaikki pitävän huolta, no syystäkin, mutta tämä hallitus ryh- tyy juhlapuheista myös käytännön tekoihin. Omaishoitajien jaksamiseen annetaan vuosit- tain pysyvää rahoitusta 75 miljoonaa euroa ja kärkihankkeiden muodossa siihen satsataan lähivuosina vielä 30 miljoonaa euroa lisää. — Kiitos.

18.03 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Mäntyläl- le välilyksymyskeskustelusta ja vastauksista. Edustaja Tuppurainen täällä ihmetteli, että pe- russuomalaiset ryhmäpuheessaan kaivoivat esiin arvostetun ministeri Lipposen — ei nyt ihan niinkään, vaan Lipposen hallituksen työt — ja puheenjohtaja Rinne kaivoi sitten esil- le jo Santeri Alkionkin. Että se siitä historiaan katsomisesta.

Perussuomalaiset ovat puolueena edelleen pienen ihmisen puolella, emmekä pidä eläke- läisiä minään irrallisena osana kansaa vaan sinä osana kansaa, joka rakensi tämän maan. Tuntuu kovalta karsia kenenkään tuloista, ja ennen pitkää olemme kaikki eläkeläisiä, aina- kin toivottavasti.

Eläkeläisissä on sekä suuri- että pienituloisia ja siltä väliltä. Perussuomalaisten asiana on vaikuttaa siihen, että kaikkein pienituloisimmilta ei oteta ja kaikkein suurituloisimmat voi- sivat antaa enemmän. Olen minäkin sitä vastaan, että miljoonaeläkkeiden kanssa mennään lopuksi paratiisisaarille maksamatta veroja Suomeen tai yhtään minnekään. Voimme toki kuunnella selityksiä, joiden mukaan ihmisillä on siihen oikeus, koska he ovat antaneet täl- le maalle niin paljon, mutta toisaalta voimme perustellusti kysyä, mitä maa on tehnyt myös heidän hyväkseen. On tarjottu ilmainen terveydenhuolto, koulutus ja yksi maailman par- haista yhteiskunnista yrittää. Täällä sopimuksin hoidetaan asiat ja voidaan luottaa siihen, että kun aamulla herää, ei ole aloitettu vallankumousta tai takavarikoitu perusteettomasti omaisuutta.

Pienituloisten huolen ymmärrän ja totean, kuten ministeri Soini aiemmin, että puolue kantaa vastuunsa hallituksessa. Perussuomalaiset olivat hallitusneuvotteluissa, joissa saa- tiin läpi seuraavia asioita — tämä on, anteeksi, toistoa, mutta kuitenkin: takuueläke nou- see, omaishoidon tukea nostetaan, toimeentulotuella on indeksisidonnaisuus, ja se siirtyy Kelan hoidettavaksi. Tämäkin koskee monia eläkeläisiä, ja on muistettava, että meillä on nuoria eläkeläisiä: masennus on yksittäinen syy siihen, että alle 30-vuotiaat eläköityvät, ja tällekin asialle pitää tehdä jotakin. Eläkeläiset ovat hyvin monimuotoinen ryhmä, ja on tur- ha väittää, että kaikilla on samanlaiset tarpeet tai samanlainen elämäntilanne.

Arvonlisävero ei nouse, ruoka ja lääkkeet pysyvät alemmassa verokannassa, ja tämäkin koskee myös eläkeläisten kukkaroa. Yle-vero poistetaan 300 000 pienituloiselta, joista iso

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

osa on eläkeläisiä. Jätevesiasetusta lievennetään, näin ei tarvitse pelätä, että jonkun yksinäisen mummon jätevesien vuoksi pitää tehdä tuhansien investointeja. Yrittäjävähennys paranee, ja tälläkin on vaikutuksia yrittäjäeläkkeisiin ja tuleviin yrittäjäeläkeläisiin. Solidaarisuusveroa kiristetään, pääomaveroa korotetaan, kuntien aseman vahvistaminen on myös eläkeläisten tuki.

Lopuksi haluan todeta sen, että ei tässä olla poistamassa järjestelmiä. Ei olla poistamassa sosiaaliturvaa tai lakkauttamassa terveydenhuoltoa, emme ole poistamassa yhteiskunnan turvaverkkoja. Ja kuten perussuomalaisen ryhmäpuheessa todettiin, muutoksen keskelläkään ketään ei jätetä.

Edustaja Hannakaisa Heikkinen kiinnitti huomiota hoiva-avustajien rooliin hoitotyössä. Tämän voin allekirjoittaa, kunhan hoiva-avustajan koulutus on tutkinto, joka pidetään ehdottomasti tutkinnon osana sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa. Ja vaikka näin avataan uusia henkilöstöryhmiä mukaan hoitotyöhön, pitää muistaa, että vastuu säilyy aina siellä entisellä taholla — olen itsekin hoitajataustainen — valvonta säilyy, luvanvaraisuus säilyy ja ennen kaikkea korkeatasoinen hoitotyön koulutus ja tutkimustyö säilyy Suomessa.

18.08 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Suomen julkisen talouden kustannukset suhteessa bruttokansantuotteeseen ovat Eurostatin syyskuisen tilaston mukaan suuremmat kuin yhdessäkään muussa EU-maassa. Ne ovat siis kiistämättä, aivan varmasti, ylisuuret. Suomen velka ei ole vielä huippulukemissa mutta kasvaa kovaa vauhtia hallituksen tekemistä suunnitelmista huolimatta. Vienti ei oikein vedä, ja korkea työttömyys näyttää vain jatkavan kasvuaan. Tämä merkitsee sitä, että korjausliike on tehtävä.

Hallituksen suunnittelemat säästöt tähtäävät julkisen talouden pienentämiseen. Näihin yhteistalkoisiin osallistumme kaikki: eläkeläiset, opiskelijat, työssä käyvät, jossain määrin myös lapset. Säästöt ovat kuitenkin vain yksi osa korjausliikettä. Toinen ja merkittävämpi osa ovat hallituksen kärkihankkeet, joilla pyritään uudistamaan toimintatapoja, jotka ovat toimineet kyllä takavuosisikymmeninä mutta eivät sellaisinaan toimi enää tänään. Toimintatapojen uudistamisen tavoitteena on erityisesti parantaa työllisyyttä, sitä kautta kilpailukykyä ja viime kädessä turvata suomalaisen hyvinvointi myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! STM on toki arvioinut leikkausten vaikutuksia. Esimerkiksi noin 2 prosentilla eläkeläisten asumistuen saajista lääke- tai matkakustannukset ovat niin korkeat, että ne yltyvät kyseisiin kattorajoihin. Siis 98 prosenttia eläkeläisten asumistuen saajista pärjää vähemmällä lääkkeillä tai vähemmällä matkustamisilla. Lääkekustannusten nousu olisi henkeä kohti keskimäärin 15 euroa vuodessa, mitä ei todellakaan voi sanoa kohtuuttomaksi. Kaikista lääkkeitä käyttäjistä, jotka toki kaikki eivät ole eläkeläisiä, on erityiskorvausta saavia noin 1,3 miljoonaa suomalaista, ja heistä useammalla kuin joka kymmenennellä omavastuu nousisi yli 50 euroa vuodessa, mutta lopuilla omavastuun nousu on vähemmän kuin 50 euroa vuodessa. Tässä voisi koukata Yle-veron puolelle, sen poistaminenhan taas tuo takuueläkeläisellekin 50—70 euron säästön vuodessa. Mutta jos ajatellaan pelkkää asumistukimuutosta, niin sellaisiakin eläkeläisiä on, joiden asumistuki paranee. Edelleen STM:n tekemien arvioiden mukaan tällaisia ovat erityisesti pienituloiset, pienissä asunnoissa asuvat ja nuoret eläkeläiset, esimerkiksi kehitysvammaiset tai nuorena sairastuneet ja eläkkeelle joutuneet. Kaikkein eniten häviäisivät, ellei suojaosaa olisi, ne eläkeläiset, joitten eläketulo on yli 20 000 euroa vuodessa.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Arvoisa puhemies! Muutama sana välikysymyksessä esille otetusta hoitajamitoituksesta. Ystävät hyvät, kun kysymys on ikääntyneitten ja pitkäaikaissairaitten ihmisten hoitamisesta terveyskeskuksen vuodeosastolla, vanhainkodissa tai tehostetun palveluasumisen yksikössä, kuinka paljon päivittäisestä työstä arvelette, ystävät hyvät, olevan sairaanhoitoa, siis sellaista hoitoa, johon tarvitaan ehdottomasti sairaanhoitajan pätevyyttä? Viitataan tässä edustaja Heikkisen puheenvuoroon äsken. Itse olen työskennellyt koko elämänurani ajan — 38,5 vuotta — nimenomaan tuollaisissa hoivapaikoissa. Kun on kysymys pitkäaikaissairaista ja usein ikäihmisistä, heidän terveydentilansa pysyy pitkiä aikoja muuttumattomana ja he tarvitsevat pääasiassa perushoitoa. Ei siihen tarvita tutkintoja — ihmisiä ja käsipareja kyllä.

Arvoisa puhemies! Leikkauksethan eivät tunnu mukavilta, eikä takuueläkkeen pieni korotus tietenkään korvaa menetyksiä. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä muistaa, että kunnon heikentyessä eläkeläisellä on oikeus eritasoisiin hoitotukiin, jotka ovat verottomia eläkeläisiä. Välikysymyksessä luetellut leikkaukset ovat ehkä sittenkin siedettävissä, jos ajatellaan vaihtoehtona, että yhteiskunta ei ollenkaan pystyisi tukemaan sairaiden ihmisten lääkahoitoa, ikäihmisten asumista, toistuvien matkojen kustannuksia. Hyvät ihmiset, edustajakollegat, sellaisiakin maita on.

Jokainen näistä säästölakiehdotuksista tulee aikanaan eduskunnan käsittelyyn. Huomatakoon myös, että esimerkiksi lakia asumistukien yhdistämisestä ei ole vielä tuotu eduskuntaan. Luonnos on toki olemassa. Toivon, että eläkeläisiä kohdellaan muiden asumistuen saajien kanssa yhdenmukaisesti (Puhemies koputtaa) myös siinä, että heille voitaisiin suoda samanlainen eläketulon suojaisuus kuin yleisessä asumistuessa on palkkatulojen osalta.

18.14 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toimissa eläkeläisiä koskee myös moni positiivinen asia. Kaikkein pienituloisimmille eläkeläisille on maksettu takuueläkettä vuodesta 2011 alkaen, ja keskustan ansiosta se silloin saatiin aikaan. Kaikkein heikoimmista on pidettävä huolta. Nyt kaikkein pienimpien eläkkeiden varassa olevien henkilöiden tilannetta on päätetty parantaa takuueläkettä korottamalla. 30 miljoonalla eurolla vuoden 2016 alusta takuueläkettä panostetaan, ja näin ollen reilulla 20 eurolla takuueläke nousee.

Välikysymyksessä haukutaan hallitusta siitä, ettei se ulota veronkevennyksiä eläkkeensaajiin. Toisaalta eihän eläkeläisten verotusta kiristetäkään ja veronkevennyksiäkin on luvattu, jos palkkamaltissa ja kilpailukyvyllä asetetuissa tavoitteissa onnistutaan. On myös muistettava, että erityisesti pienituloisten eläkkeensaajien kohdalla veronkevennyksistä tuleva hyöty on varsin pieni.

Eläkeläisten arjessaan tarvitsemia palveluja tullaankin parantamaan monella tapaa, ja sillä voi olla kyllä merkittävästi suurempi vaikutus yksittäisten eläkeläisten arkeen. Omaishoitajien asemaa parannetaan. Omais- ja perhehoitajien vapaajärjestelmää kehitetään ja laajennetaan ja siihen varataan 75 miljoonaa euroa vuosittain. Samoin parannetaan kotiin vietäviä palveluita. Vanhusten kotihoitossa tehdään panostuksia, veteraanien asemaa parannetaan ja sotainvalidien haitta-astettakin alennetaan. Näihin tulee siis 10 miljoonaa euroa vuosittain vuodesta 17 alkaen.

Ikäihmisten kotihoito ja kaikenikäisten omaishoito ovat hallituksen kärkihankelistassa, ja se on kyllä aika historiallista, että hyvinvointi on kerrankin kärkihankkeena, ja kyllähän jotain myös kertoo se, että ensimmäistä kertaa Suomen historiassa hallituksessa on myös

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

perheministeri. Konkreettinen toimenpide, mitä tulee hyvinvointiin, on se, että iäkkäille ihmisille, omais- ja perhehoitajille olisi nykyistä yhdenvertaisemmat ja paremmin koordinoitua palveluita. Tietenkin voi kysyä, miksei näitä vastaavia toimenpiteitä ole tehty jo aikaisemmin.

Välirikityksessä annetaan se vaikutelma, että nykyinen hallitus kurittaisi eläkeläisiä jotenkin julmalla tavalla. On todella ikävää, että eläkeläisiä tällä lailla pelotellaan pahalla hallituksella. Leikkauksia tehdään tässä taloustilanteessa kaikille, se on tosiasia ja se on myös ikävä asia, mutta kaiken hallituksen toiminnan tausta-ajatuksena on yksi asia kirkkaana mielessä ylitse muiden, ja kyllä se on se, että tämä maa täytyy saada kuntoon. Ehkä tätä on toistettu niin monta kertaa, että jotenkin se ydin on hämärtyntä. Julkisen talouden kuntoon laittaminen ja uusien työpaikkojen luominen ovat ykkösasia juuri siksi, että sitä kautta nostetaan valtion tuloja. Voidaan toivottavasti aloittaa aikaa myöten myös sitten lisää eläkeläisten palveluja parantavia toimia, mutta ensin kakkua täytyy pystyä kasvattamaan, että sitä voidaan jakaa.

En kiistä, etteivätkö eläkeläisten asumistuen siirtäminen yleisen asumistuen piiriin tai vaikkapa lääkkeiden omavastuuosuuden korotukset vähentäisi yksittäisen eläkkeensaajan käteenjäävää rahamäärää. Totta kai näin on, kun on leikkauksista kyse. Eläkeläisten asumistuen saajista lääkekorvauksia saavat lähes kaikki, mutta esimerkiksi matkakorvauksissa vuotuisen omavastuun korotus elikkä matkakatto koskee arviolta kuitenkin 5:tä prosenttia. Eläkeläisten asumistuen saajista 2 prosentilla sekä lääke- että matkakorvausten korvauskatto ylittyi viime vuonna. Sanon tämän siksi, että saamme asioita myös mittasuhteisiin.

Olkoon yksittäisen sopeutustoimenpiteen vaikutus sitten laaja tai pieni, on tietenkin aina ehdottoman tärkeää, että vähimmäistoimeentulo taataan jokaiselle eläkkeensaajalle.

18.18 Tuula Haatainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen leikkaukset koskevat kaikkia eläkkeensaajia ja erityisesti niitä kaikkein pienituloisimpia. Keskimääräinen eläke on noin 1 500 euroa kuussa, ja jopa neljännes eläkeläisistä saa eläkettä alle 1 000 euroa kuussa. Kun pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa leikataan, päätöksellä on myös merkittävät tasa-arvovaikutukset. Enemmistö köyhistä eläkeläisistä on naisia — naisia, jotka ovat kenties hoitaneet lapsia kotona, työskennelleet maatalaemäntänä tai työskennelleet muuten vain pienellä palkalla. Toimeentulo on myös tiukemmassa erityisesti vanhemmilla eläkeläisillä.

Suomessa on perinteisesti ymmärretty, että vanhempia sukupolvia tulee tukea, jotta he voivat jatkaa ihmisarvoista elämää myös työuransa jälkeen. Kun iäkkäillä on nuorempia matalammat ansiot, on heidän toimeentuloaan tuettu monin tavoin. Yksi keino on ollut palvelumaksujen pitäminen kohtuuhintaisena sosiaali- ja terveyspalveluissa, joita iäkkäät tietysti luonnollisestikin käyttävät muuta väestöä enemmän. Kuntien sote-palveluita on tuotu koteihin, jotta ihmiset pärjäisivät mahdollisimman itsenäisesti omissa kodeissaan. Asumiskustannuksia, joilla on tapana vuodesta toiseen nousta, on kompensoitu työkykyisiä korkeammalla asumistuella. Kun iän karttuessa alkaa ilmentyä erilaisia sairauksia, elämä on ollut mahdollista tällä ympäröivän yhteiskunnan tuella.

Hallituksen järeäpäisesti ajamat leikkaukset uhkaavat jos ei nyt ihan romuttaa, niin ainakin vakavasti horjuttaa tätä hyväksi ja oikeudenmukaiseksi koettua järjestelmää. Eläkkeensaajan asumistuen leikkauksen kohtuuttomuus ei ole jäänyt huomaamatta hallitukseltakaan, joka on sittemmin kehittänyt monimutkaisia ja hankalasti toteutettavia keinoja

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

leikkauksen lieventämiseksi. Valitettavasti tämä lievennys on monen kohdalla tilapäinen, ja se ei myöskään koske tulevia pienituloisia eläkeläisiä.

Hallituksen säästöjen kohteena ovat erityisesti ne, jotka kärsivät heikosta terveydestä. Lääkekorvausten ja matkakorvausten omavastuiden korotukset tekevät jo sinänsä ison loven monen toimeentuloon. Monelle vieläkin merkittävämmäksi voi osoittautua hallituksen aikomus nostaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksuja merkittäväällä summalla. Takuueläkkeen korotus on laiha lohtu, sillä indeksijäädysten myötä sekin on vaalikauden loppuun mennessä syöty.

Hallitus on puolustellut eläkkeensaajan asumistuen lakkauttamista lähinnä sillä, että asumistukijärjestelmää selkeytetään ja yhdenmukaistetaan. Sosiaaliturvajärjestelmän selkeyttäminen sinänsä on oikein, mutta nythän siinä vain leikataan ilman, että edes asumistukijärjestelmää kokonaisuudessaan pyrittäisiin kehittämään. Puhe yhdenvertaisuudesta taas on harhaanjohtavaa. Yleisen asumistuen tasoon ja koko järjestelmään on vaikuttanut se, että sen saajia on haluttu samalla kannustaa työntekoon. Työkyvyttömille ja iäkkäille eläkeläisille tällaisia kannusteita ei juuri tarvita, ja siksi eläkkeensaajien asumistuki on ollutkin korkeampi. Toimeentulotuella ja leipäjonoon tämä leikkaus näitä ihmisiä kannustaa sen sijaan.

Arvoisa puhemies! Eläkkeensaajien leikkaukset kohdistuvat myös fyysisesti vammaisiin ja toimintarajoitteisiin ihmisiin. Suuri osa vammaisista ei ole koskaan ollut työelämässä, ja heidän tulonsa muodostuvat käytännössä takuu- ja kansaneläkkeestä. Sairausvakuutuskorvausten omavastuukorvauksien korottaminen tarkoittaa, että varsinkin aina vuoden alussa näillä ihmisillä tulee olemaan todella vaikeaa.

Maalaisjärki sanoo, ja varmasti kaupunkijärkikin myös, että ongelmia syntyy, kun saman ihmisryhmän tuloja pienennetään ja menoja kasvatetaan samanaikaisesti. Valitettavasti myös olemme lähinnä maalaisjärjen varassa, sillä edelleenkin emme ole saaneet nähtäväksemme kunnollisia arvioita siitä, mitä nämä leikkaukset kokonaisuutena todella merkitsevät esimerkiksi sairastavalle eläkeläiselle, työkyvyttömyyseläkeläiselle, vammaiselle. Emme ole näitä selvityksiä saaneet, vaikka valtioneuvoston omissa ohjeissa selvästi sanotaan, että lainvalmistelun vaikuttavuusarvioinnissa säädöshankkeet tulee nähdä kokonaisuutena, jolloin yksittäisellä säädöksellä tai toimenpiteellä on merkitystä nimenomaan kokonaisuuden osana. Monella on herännyt epäily, että hallitus ei ole miettinyt tätä asiaa täysin loppuun, kun säästöistä on päätetty nopeassa tahdissa. Taloustieteilijöitä kuultiin, mutta kuultiinko sosiaalipolitiikan asiantuntijoita? Tässä pelkkä maalaisjärki tai kaupunkilaisjärki ei riitä. Tarvitaan faktaa ja tunnuslukuja, joiden perusteella voimme eduskunnassa tehdä päätöksiä ja perustella päätöksiä äänestäjille. — Kiitos.

18.23 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Eläkkeensaajien asumistuen lakkauttaminen on väärin ja epäoikeudenmukaista. Tämä tukimuoto ei kosketa pelkästään ikäihmisiä vaan kaikkia eläkettä saavia. Päätöksellä on näin ollen vaikutuksia vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden toimeentuloon ja sitä kautta laajemmin hyvinvointiin sekä ihmisten yhdenvertaisen osallisuuden toteutumiseen.

Eläkkeensaajien asumistuen ehdot ovat olleet hieman yleistä asumistukea paremmat juuri tuensaajien vähävaraisuuden ja rajoitettujen ansaintamahdollisuuksien vuoksi. Kyse on ollut positiivisesta erityiskohtelusta yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Vammaiset ja pitkäaikaissairaajat eivät usein käytännössä voi valita asumisratkaisuaan ja siten alentaa asumiskustannuksiaan, vaan heidän on vammasta aiheutuvien tarpeidensa

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

vuoksi otettava vastaan tarjottu palveluasunto tai vuokrattava muu saatavissa oleva esteetön asunto. Vammaisille henkilöille sopivien asumisratkaisujen hinnat ovat kysyntään nähden liian niukan tarjonnan vuoksi suhteellisen korkeita, ja palveluasuntojen vuokrat ovat yleensä melko korkeita verrattuna vastaavan tasoisiin tavallisiin asuntoihin.

Vammaisen henkilön tilan tarve voi perustua myös siihen, että hän tarvitsee henkilökoh- taista avustajaa, tukihenkilöä tai puhe- tai viittomakielen tulkkia arjessa selviytymiseen tai siihen, että hän vammasta johtuvan aistiyliherkkyyden tai haastavan käytöksen vuoksi tar- vitsee kotonaan erillistä, rauhallista tilaa. Vammainen tai pitkäaikaissairas henkilö voi har- voin sopeutua asumistuen tason alenemiseen myöskään hankkimalla lisäansioita kyetäk- seen selviytymään asumiskustannuksistaan, sillä heistä iso osa on pysyvästi työelämän ul- kopuolella olevia takuueläkeläisiä.

Ehdotettu eläkkeensaajien asumistuen lakkauttaminen yhdessä muiden suunniteltujen leikkausten ja säästöjen, kuten lääkekorvausten leikkaamisen ja sosiaali- ja terveyspalve- luiden asiakasmaksujen ja terveydenhuollon matkojen omavastuun korottamisen, kanssa johtaa monien jo valmiiksi vähävaraisten ja muutenkin heikommassa asemassa olevien vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja vanhusten joutumiseen taloudelliseen ahdinkoon ja sitä kautta viimesijaiseksi tarkoitettun toimeentulotuen pitkäaikaisiksi asiakkaisiksi.

Arvoisat ministerit, miksi viette vammaisilta ja pitkäaikaissairailta viimeisenkin sata- sen? Takuueläkkeen 23 euron korotus menettää käytännössä täysin merkityksensä, jos eläkkeensaajan asumistuki lakkautetaan ja takuueläkettä saavien henkilöiden asumistuet laskevat merkittävästi enemmän kuin heidän takuueläkkeensä määrä kasvaa, ottaen huo- mioon myös sen, että takuueläkkeen nousu vaikuttaa jo sinänsä asumistukea pienentävästi.

Ehdotetulla asumistuen lakkautuksella on sekä perus- että ihmisoikeusnäkökulmasta merkittäviä vaikutuksia vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja vanhusten toimeentuloon ja asemaan. On ehdottomasti tarpeen pyytää lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnal- ta, ja ihmisoikeusvaikutukset tulee arvioida asianmukaisesti. Toivon, että hallitus peruut- taa aikeensa.

Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit! Vahvan tehtävä on tukea heikkoja.

18.28 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Suomessa on edelleen liian paljon niitä ihmisiä, joiden eläkkeiden taso ei turvaa säällistä toimeentuloa. Yli 75-vuotiaiden köyhyysaste onkin Suomessa korkea, eli 19,5 prosenttia heistä elää EU-köyhyysrajan ala- puolella ja lähes kolmasosa yli 85-vuotiaista. Tämä on aika korkeaa tasoa EU-maiden jou- kossa. Leipäjonossa seisovista 39 prosenttia oli viime vuonna eläkeläisiä.

Onkin syytä olla huolissaan niiden kansalaisten tulevaisuudesta, jotka joutuvat hallituk- sen eläkeläisleikkausten kohteeksi. Hallitus lupaa takuueläkkeisiin 23 euron korotuksen, mutta ikävä kyllä tämä toivottu korotus jää kosmeettiseksi parannukseksi muiden säästö- jen joukossa. Hallitus aikoo tarkistaa kansaneläke- ja kuluttajaindeksihin sidottujen etuuskien tasoa miinusmerkkiseksi painuneen indeksin mukaisesti vuonna 2016. Se tar- koittaa leikkausta ihmisten arkiseen toimeentuloon. Leikkaus heikentää ostovoimaa ja vai- kuttaa suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään. Negatiivisia tarkistuksia ei pitäisi toteuttaa.

Hallitus aikoo säästöjä tavoitellessaan lakkauttaa myös eläkkeensaajan asumistuen ja siirtää tuensaajat yleisen asumistuen piiriin. Tämä tulee tarkoittamaan jopa 60 euron lei- kausta ennestään pienissä tuloissa. Erilliset asumistukijärjestelmät ovat mahdollistaneet tuensaajaryhmien erityispiirteiden huomioimisen. Eläkkeensaajan asumistuen perusteet ovat erilaiset kuin yleisessä asumistuessa. Yksi tarkoitus on ollut tukea pienituloisten eläk-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

keensaaajien kotona asumista, ja siksi enimmäisasumismenoja on korotettu vuokrakehitystä vastaavasti. Etenkin suurimmissa kaupungeissa mahdollisuudet halpaan asumiseen ovat hyvin rajalliset. Ei ole tarkoituksenmukaista tuottaa eläkkeensaaajille ahdistusta siitä, miten he pärjäävät tulevaisuudessa tukeen nähden nousevien asumiskustannusten kanssa.

Monen eläkkeensaaajan sosiaalisen elämän ja hyvinvoinnin kannalta on olennainen merkitys sillä, että asuinympäristö ja elinpiiri on turvallinen ja tuttu, ystävät ja harrastukset ovat saavutettavissa ja niin edelleen. Hallitus ei ole säästövimmassaan huomionnut lainkaan näitä arjen elämän inhimillisiä asioita. Pahimmillaan leikkaus heikentää ihmisten hyvinvointia ja arkista toimintakykyä ja lisää kustannuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa. Ensisiijaisten etuuksien leikkaaminen ajaa ihmisiä toimeentulotuen asiakkaiksi.

Arvoisa puhemies! Paljon lääkkeitä tarvitsevaa väestöryhmää kiusataan lääkkeiden omavastuun nostolla ja matkakorvausten alentamisella. Potilaiden maksuosuuden kasvattamisen vaikutuksia on selvitetty myös eri maissa tehtyjen lääkekorvauksia koskevien tutkimusten perusteella. Tutkimusnäytön perusteella omavastuuosuuden kasvattaminen vähentää lääkkeiden käyttöä. Korkea omavastuu voi myös vähentää uusien hoitojen aloittamista. Eräissä tapauksissa sen on todettu myös heikentäneen lääkkeiden käyttäjien terveydentilaa ja lisänneen muiden terveyspalveluiden käyttöä.

Vakuutetun maksuosuuden kasvattamisella voikin olla terveyserojen kasvamisen näkökulmasta kielteisiä vaikutuksia. Tämähän on jo tälläkin hetkellä meillä menossa Suomessa huonoon suuntaan. Matkakustannusten omavastuun nostaminen taas lisää sairauden vuoksi matkoja tekevien vakuutettujen kustannuksia. Matkakorvaukset kohdentuvat etenkin harvaan asutuille alueille, pienituloisille ja iäkkäille henkilöille.

Myös sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksut nousevat. Päinvastoin, nyt pitäisi kiirehtiä jo pitkään suunnitellun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen, matkakulujen ja lääkekustannusten maksukattouudistuksen toteuttamista. Näin voitaisiin ratkaista nouseviin maksuihin liittyviä ongelmia monen pienituloisen ihmisen kohdalla.

Ruokavaliokorvaus eli niin sanottu keliakiakorvaus poistuu sitä tarvitsevilta. On väärin poistaa korvaus, joka on verrattavissa lääkekorvaukseen. Hoitamaton keliakia saattaa johtaa kalliisiin ja vaikeisiin sairauksiin.

Näin ollen eläkeläisten taloudellinen asema heikkenee huomattavasti seuraavien neljän vuoden aikana. Näitä päätöksiä on kovin vaikea ymmärtää, sillä yhä useampi ikäihminen ajautuu köyhyysloukkuun, jos raha ei kerta kaikkiaan enää riitä elämiseen. Monet joutuvat ihan oikeasti pohtimaan sitä, ostaako tässä kuussa lääkkeitä vai ruokaa, kun molempiin ei enää raha kerta kaikkiaan riitä.

Asiakasmaksujen korotukset, lääkekorvausten pienentäminen ja eläkeläisten asumistuen laskeminen heikentävät erityisesti eläkeläisnaisten taloudellista asemaa, sillä naiset muodostavat enemmistön köyhistä eläkeläisistä. Todella monet heistä ovat myös yksineläjiä. Naisten keskimääräiset eläketulot ovat vain vajaa 16 000 euroa vuodessa miesten reiluun 20 000:een verrattuna. Naispuoliset eläkeläiset ovat miehiä useammin ja pidempään pelkästään julkisten palveluiden varassa, koska he ovat pienituloisempia ja elävät miehiä vanhemmiksi. He joutuvat kohtaamaan myös hoitajamitoituksen muutoksen vaikutukset palveluiden laatuun. Tosiaan jopa vanhustenhoidon hoitajamitoitusta aikoo nykyhallitus huonontaa mestaroimalla asiantuntijoiden laatimaa hoitajamitoitusta, joka nytkin on aivan minimissä.

Yhteiskunnan sivistyksen taso mitataan sillä, miten se kohtelee heikoimpiaan. Tällä mitarilla mitattuna ei hallitus kovin korkeita pisteitä saa.

18.34 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! OECD:n vertailun mukaan suomalaiset yksin asuvat eläkkeensaajat ovat läntisen Euroopan köyhimpiä. Tämä näyttäytyy yhteiskunnassamme meille esimerkiksi leipäjonoissa, joissa eläkkeensaajat lähes 40 prosentin osuudellaan ovat suurin yksittäinen ryhmä. Äskeistä debattikeskustelua seuranneena ja siihen itsekkin yrittäneenä osallistua en voi muuta kuin ehdottaa, että pitäisikö Eduskuntatalon eteen perustaa leipäjono, ettei näiltä epäkohdilta voisi kukaan sulkea silmiään.

Tämä on tärkeää tuoda esille, koska maamme hallitus leikkaa juuri näiltä ihmisiltä, joilla ennestäänkin on vähän tai ei ole mitään. Toisaalta hallitus näyttää toimillaan valitettavasti mutta onneksi hyvin selkeästi sen, ettei se halua kantaa vastuuta heistä, jotka ovat aikoinaan Suomea tasa-arvoiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi rakentaneet. Oppositio kuitenkin kantaa vastuuta myös vähempiosaisista ja on siksi tehnyt aiheesta välikysymyksen.

Kotona asumiseen ja omaishoitoon on hyvä niin taloudellisesti kuin inhimillisistäkin lähtökohdista katsottuna hyvä panostaa. Kuitenkin meidän tulee muistaa, että tälläkin hetkellä ympärivuorokautisessa hoidossa eli kotihoitoon rinnastetussa tehostetussa palveluasumisessa, vanhainkodeissa ja terveyskeskusten vuodeosastoilla asuu yli 50 000 ihmistä. He ovat puolustuskyvyttömiä näiltä leikkauksilta, koska pelkästään arvioiden mukaan puolella heistä on jonkinasteinen muistisairaus ja he kaikki tarvitsevat toisen ihmisen apua selvitäkseen meille hyvinkin päivittäisistä ja itsestään selvistä asioista. Näiltä ihmisiltä leikataan, viedään apua, heikennetään heidän perusoikeuksiaan. Sitä ei tule hyväksyä.

THL:n uusien tutkimusten mukaan puolet heistä ei ole päässyt viimeiseen kuukauteen ulos. Pyytäisinkin jokaista, varsinkin perusoikeistolaisia edustajia, asettumaan tällaisen ympärivuorokautisessa hoidossa olevan liikuntarajoitteisen ihmisen asemaan. Miettikäämme kuukautta tässä huoneessa toisen ihmisen avun varassa. Tilannetta ei varmasti lohduttaisi se, että esitetyllä 0,4-hoitajamitoituksella näin iltavuorossa iltasella 20 ihmisellä olisi yksi hoitaja apunaan. Siinä tilanteessa hoitaja ei kerkiäisi kyllä kysymään yksilöllisesti, mitä me haluamme, vaan hän tekisi sitä, mitä kerkiäisi. Ulkoilusta voisimme tuskin unelmoida täällä, mutta pian varmasti vetoaisimme samaan oikeuteen, jonka EU on lainsäädännössä taannut lehmillekin, eli sen oikeuteen ulkoiluun.

Toivottavasti tämä todellisuuteen perustuva tarina ja mielikuvaharjoituksemme onnistui aukaisemaan ainakin jonkun hallituspuolueen kansanedustajan silmät sen suhteen, ettei tämä hallituksen politiikka ole tässä suhteessa oikeudenmukaista. Hallituksen kaavailemat asumistuen leikkaus, lääkekorvausten heikentäminen, asiakasmaksujen nostaminen sekä tämä henkilöstömitoituksen heikentäminen iskevät siis pahiten juuri näihin ihmisiin, jotka ovat puolustuskyvyttömiä.

Koska hoivasta ja hoidosta tuli bisnes, voidaan myös oikeutetusti kysyä. Tehostetun palveluasumisen kustannukset ovat nousseet viime vuosina merkittävästi. Tällä hetkellä yritykset hoitavat yli puolet vanhuksistamme. Enemmistö näistä on monikansallisia hoiva-alan pörssiyrityksiä. Kun otetaan huomioon, että kunnallista tehostettua palveluasumista rakennetaan kuntien taloudellisen tilanteen takia hyvin vähän ja nämä monikansalliset yritykset valtaavat markkinoita ostamalla pienet hoiva-alan yritykset, tämä kehitys ei ole kestävää ja tähän tulisi puuttua. Mielestäni tähän hallituksen tulisi puuttua ja esimerkiksi lainsäädännöllä vahvistaa ikäihmisten hoivapalvelujen maksupolitiikkaa esimerkiksi tämän toivotun asiakasmaksulain kautta, että jokaiselle taataan käyttöraha, tai ikäihmisten perusoikeuksia itsemääräämisoikeuslain kautta, jota on odotettu.

Mutta lopuksi voin todeta, että me nuoret sukupolvet pidämme vastuuttomana hallituksen toimia, millä tavalla se kohtelee ikääntyneitä ihmisiä, ja siksi yhdyn opposition näke-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

mykseen, että välikysymys on tehty aiheesta eikä hallitus ansaitse sen enempää eduskunnan kuin eläkeläisten luottamusta.

18.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Välikysymyskeskustelu tänään on ollut hyvin vaiherikasta, ja voi sanoa, että tämän ajankohtaisempaa asiaa ei hallitus varmaan eteensä saa. Mutta toisaalta kaikki hallitukset viime vuosikymmenten aikana ovat tämän saman asian kanssa joutuneet enemmän tai vähemmän tekemisiin, joten maailmassa ei siis mitään uutta ole.

Käydystä keskustelusta voi sanoa, kuten tuossa vastauspuheenvuorossa aikaisemmin sainoin, että tässä kyllä pata kattilaa soimaa ja musta kylki on kummallakin. Esimerkiksi edustaja Nurmisen puheenvuorossa äsken tuntui, että maailma on menossa nurin ja mitään hyvää ei enää ole. Sehän ei pidä paikkaansa, päinvastoin, monta asiaa on parannettu. Ja ajatelkaapa, hyvät edustajakollegat, mikä meillä on Suomessa tilanne: jos me emme tätä velkakriisiä, tätä talouden syöksyä pysäytä, se vaihtoehto on niin oppositiolle kuin hallituksellekin, kaikille Suomen kansanedustajille ja koko Suomelle, kaikista karmeista vaihtoehdoista. Ellemme nyt löydä sitä järkeä tässä talossa, niin siinä eivät sitten poliittiset puheet enää auta.

Esimerkiksi meidän luottoluokituksemme heikkeneminen: jos korko nousee prosentilla, se vie valtion budjetista miljardin pois. Mitä se tekee meidän asuntovelallisille tai niille ihmisille, joilla on velkaa? Karmeinta myrkyä mitä olla voi. Siinä yhteydessä esimerkiksi arvonlisäveron korotuksen vaikutus talouteen on aivan pieni, miniatyyrimittaluokan vaikutus verrattuna siihen, jos korot lähtevät nousuun. Siinä ei sitten naurata, ei ketään. Siksi toivoisin, että tähän asiaan suhtaudutaan vakavasti.

Totta kai tässä taloustilanteessa joudumme leikkaamaan. Jokainen joutuu kortensa kekoon kantamaan. Heikommista pidämme varmasti huolen, ja mitään semmoista mörköä nurkan takana tässä asiassa ei ole. Oppositio on lähtenyt vahvasti pelottelun tielle. Toki oppositiolla on siihen täysi vapaus, mutta ihmettelen vain, että ihmisille annetaan kuva, että olisi tässä maassa tilanne hunningolla — sitähan se ei suinkaan ole.

Takuueläkettä korotetaan, omaishoitoa kehitetään 75 miljoonalla eurolla vuodessa, kotihoitoon olosuhteita kehitetään myös, sinne on tulossa lisää rahaa ja panoksia. Sitten edelleen ovat voimassa julkisen terveydenhuollon maksukatot, ne eivät ole hävinneet minnekään: 679 euroa vuodessa. Lääkemaksukatto on edelleen voimassa, sekään ei ole hävinnyt minnekään. Ja tässä salissa on nyt annettu se kuva, että koko maailma kaatuu. Viittaan edustaja Ben Zyskowiczin käyttämiin puheenvuoroihin, mitä hän esimerkiksi viime hallituksen aikana tehdyistä leikkauksista puhui: näitä samoja me kaikki olemme tehneet, mutta toivoisin, että antaisimme toisillemmekin hieman armoa ja arvoa, että emme nyt ihan puhuisi päättömiä siitä, että maailma on kaatumassa ensi yönä niskaan — niinhän ei suinkaan ole.

Tässä yhteydessä haluan kiittää arvoisia ministereitä paikan päällä. He ovat sitkeästi olleet puolustamassa hallituksen linjaa, ja se on kunnioitettavaa, että tämän pitkän keskustelun aikana he ovat olleet paikalla. Siitä omalta osaltani lämmin kiitos.

Sitten, arvoisa puhemies, sote-uudistuksen tilanne on varmasti kaikkien meidän kannaltamme ja etenkin eläkkeensaajien kannalta äärimmäisen tärkeä asia. On tärkeää, että tässä maassa saadaan palvelut toimimaan kunnissa hyvin, kohtuullisella maksurasitteella ja niin, että lähipalvelut aidosti ovat olemassa: että se lääkäri on siellä terveyskeskuksessa ja moni muu asia toimii kuten ennenkin ja jopa vähän paremmin. Tämän takia kuntien talouteen tu-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

lee kiinnittää tämän hallituksen ohjelmassa — niin kuin on kiinnitettykin — paljon huomiota. Pystymme pitämään talouden kunnossa, ja kunnathan ovat ne palvelun järjestäjät. Mikä on sitten uusi maailma sote-uudistuksen tultua voimaan? Siinäkin tilanteessa kunnalla on edelleen tärkeä rooli. Kun puhumme sote-uudistuksesta, niin me puhumme samalla siitä asiasta, miten tässä maassa yleensä menee ja pystymmekö ne palvelut tarjoamaan ihmisille — ne palvelut, joita me välttämättä jokainen oman elämämme aikana tarvitsemme. Kun on hyvinvoiva kunta, on hyvinvoivat palvelut ja hyvinvoivat ihmiset. Tämä yhtälö pitää varmasti paikkansa.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Kaikkein tärkein asia tässä koko talouden kuntoon laittamisessa ja myös tämän välikysymysaiheen käsittelyssä on mielestäni se, pystymmekö me nujertamaan työttömyyden. Jos emme työttömyydelle pysty mitään tekemään, niin sehän johtaa siihen, että velkaantumiskierre pahenee, kuntien talous heikkenee, palvelut heikkenevät ja ennen kaikkea se eläketurva, jota jokainen suomalainen työllään hankkii, ei sitten kerry, ja hän on vanhemmalla iällä sitten vaikeuksissa aikanaan, kun eläkkeelle jää. Tämä Suomen talouden tilanne on niin monivivahteinen yhtälö tällä hetkellä, että toivoisin Suomen eduskunnalta hieman avarampaa katsetta siinä, että näkisimme tämän hallitus—oppositio-asetelman yli ja ryhtyisimme todella laittamaan maata kuntoon. Siihen hallitus on tehnyt monia hyviä esityksiä, ja uskon, että ne menevät läpi, ja toivon, että tällainen pelottelu, että koko maailma ensi yönä kaatuu, ei pidä paikkaansa. Asterix aikanaan pelkäsi, että taivas tippuu niskaan, mutta vieläkö se ei ole tippunut.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Salolainen, poissa; edustaja Suutari, poissa; edustaja Kymäläinen, poissa; edustaja Alanko-Kahiluoto, poissa; edustaja Mäkisalo-Ropponen paikalla — hienoa!

18.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on ollut todella tärkeää arvokeskustelua, koska arvoistahan tässä todellakin on kysymys. Haluan tässä kiittää myöskin ministeri Rehulaa ja ministeri Mäntylää paikalla olemisesta koko keskustelun ajan. Tämä on ollut todella arvokas asia, että olette halunneet kuulla näitä hyvin monimuotoisia puheenvuoroja.

Melkein kaikkiaan täällä on jo sanottu, mutta haluan vastata vielä edustaja Heikkiselle jo pitkän aikaa sitten käytettyyn puheenvuoroon, kun puhuttiin tehostetusta palveluasumisesta. Minä olen aivan samaa mieltä edustaja Heikkisen kanssa siitä, että tehostettu palveluasuminen ei todellakaan nykyisin ole aina koti. Se tarkoittaa sitä, että on todella vain kyltti vaihdettu sinne oven päälle: ennen oli vuodeosasto, ja nyt se on tehostettu palveluasuminen. Mutta kun sen pitäisi olla koti. Siihenhän me pyrimme, että me pääsemme siitä laitosmaisuudesta pois ja me saisimme rakennettua ihmisille koteja ja että ne olisivat yhteisökoteja. Sen takia minä olen täällä tänä päivänä niin voimakkaasti korostanut hallituksen vastuuta tähän tehostettuun palveluasumiseen eli yhteisökotien kehittämiseen, ettei vaan se keskustelu olisi sitä, että miten siellä omassa kodissa, vaan että myöskin se tehostettu palveluasuminen olisi se yhteisökoti. Nyt tässä on huomioitava, että kotihan ei ole vain seinä, se on myös aktiivista, omannäköistä elämää, yhdessä tekemistä ja yhdessä harrastamista, ulkoilua ja monenlaisia tämäntyyppisiä asioita. Se huoli on todella se, että jos se hoitajamitoitus heikkenee, niin kodin tuntua on kyllä kovin vaikea saada aikaan. Jos noin kymmentä ihmistä kohden on vain yksi hoitaja vuorossa, niin miten sinä pystyt järjestämään sen kodin tunnun sinne kaikkine monimuotoisine kotiin liittyvine asioineen?

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Ministeri Rehula — vai oliko ministeri Vehviläinen, en nyt muista, mutta jompikumpi teistä — sanoi, että eihän kuntien ole pakko noudattaa suosituksia. Näinhän se on, mutta kun niin usein valitettavasti on näin, että siitä minimisuosituksesta tulee maksimi eli siitä tuleekin se ohjenuora sitten tehdä näitä asioita. Sen takia minä nyt kysyn ministeri Rehulta tai ministeri Mäntylältä — kumpiko teistä vastaa: aikooko hallitus ohjeistaa kuntia (Puhemies koputtaa) nyt sitten selkeästi siihen, että hoitajamitoituksia (Puhemies koputtaa) ei todellakaan tarvitse käyttää ja että arvioitaisiin se hoitajatarve sen asiakkaan tarpeen mukaisesti?

18.47 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä puheenvuorossa kommentoin muutamia täällä käytettyjä puheenvuoroja.

Ensimmäisenä lämmin kiitos Mäkisalo-Ropposelle. Kyllä hoitaja hoitajan yleensä tunnistaa; täällä puheenvuoroissa kuitenkin välittyy se perusymmärrys siitä, että paljon on hyvää mutta aina on kehitettävää ja kaikki vuorollamme yritämme parhaamme siihen tuoda.

Usein pystyn pidättäytymään siitä, että napsauttelisin kulloinkin oppositiossa olevalle puolelle näitä kommentteja, mutta nyt poikkean tästä tavasta.

Edustaja Eloranta toi liikuttavassa puheenvuorossaan esille muun muassa nämä leipäjonot — joku muukin puhuja käytti näitä leipäjonoja — ja vielä oli edustaja Eloranta huomannut, että viime vuonna siellä on ollut paljon ihmisiä. Herää kysymys, miksi ihmeessä edellinen hallitus ei heti vuoden alussa reagoinut tähän, jos se nyt tuntuu niin isolta asialta.

Edustaja Nurminen käytti ansiokkaan puheenvuoron, ja hän on usein muulloinkin puhunut oikein hyvää asiaa muistisairaista ihmisistä ja pitkäaikaishoidossa olevista ihmisistä. Mutta haluaisin muistuttaa näin dementoiviin sairauksiin erikoistuneena sairaanhoitajana, että muistisairaus on, kuulkaa, semmoinen juttu, että se ei sitä valikoi, kenelle se tulee, niin että jos se on tullakseen — sitä on geeniperimässä, tai joku muu alttiutuu siihen on — niin se kyllä tulee niin köyhälle kuin rikkaalle, että tämä ei ole sillä tavalla meitä eriarvoistava asia.

Toisekseen edustaja Nurmiselle, joka on poistunut jo salista mutta saattaa kuulla toisaalla tätä: Myös minulle tuo Koukkuniemen sairaalan ympäristö Tampereella on kovinkin tuttu paikka. Siellä olen työurani vuosituhannen vaihteessa aloittanut ja muistan kyllä hyvin, miltä tuntui siellä koulutettuna sairaanhoitajana olla. Ulkoilemaan siellä ei todellakaan hoitajien, koulutettujen hoitajien, toimesta päässyt, ei silloin, enkä usko, että nytkään, enkä usko, että vaikka hoitajamitoitus säilytettäisiin 0,5:n tasolla, tämä onnistuisi, vaan ongelman ratkaisuna näen, niin kuin edellisessä puheenvuorossani toin esille, että hoiva-avustajien, vapaaehtoisten, omaisten, ihmisten, joilla on mahdollisuus, sydän paikallaan, pitää päästä osallistumaan tähän arvokkaaseen työhön, joka ei ole sairaanhoidollista työtä, mutta se on hoivatyötä, se on viriketyötä, niitä toimenpiteitä, jotka tekevät sen laitoksessa, pitkäaikaishoidossa taikka kotona asuvan ihmisen elämän elämisen arvoiseksi: hän pääsee osalliseksi päivän uutisista, ulkoilemaan, huolehtimaan puhtaudesta, keskustelemaan, olemaan osa tätä yhteiskuntaa. Tähän ei tarvitse mielestäni sairaanhoitajan koulutusta. Paljon vähempi riittää. Kunhan on sydän paikallaan, niin osaaminen, perusosaaminen, peruskansalaisuus, mielestäni riittää.

18.51 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Kun täällä on edustaja Hakkarainen paikalla, niin kommentoin lyhyesti teidän puhettanne, kun siinä minusta käsittämättömästi syytettiin vihervasemmistoa siitä, että olemme "helisemässä", sanatarkka lainaus. Viitta-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

sitte siinä yhteydessä näihin muuttoliikkeisiin ja osin myöskin taloudelliseen ahdinkoon. Toteaisin nyt kuitenkin, että ei vihervasemmistolla ole mitään osuutta siihen, mitä Syyriassa ja Irakissa tapahtuu, ei kyllä taida olla perussuomalaisillakaan. Ja mitä tähän taloudelliseen tilanteeseen maassamme tulee, niin siinä on monta syytä, mutta en malta olla toteamatta ammattimies Hakkaraiselle, että kun paperiteollisuus vuosien 2007—2008 jälkeen romahti, sen osuus bkt:stä oli 5 prosenttia vuosina 2007—2008 ja se on nyt 1,5 prosenttia, ja sekään ei ole vihervasemmiston vika. Toinen syy taloudellisiin ongelmiimme on elektroniikkateollisuuden romahdus noilta huippuvuosilta. Silloin sen osuus bruttokansantuotteesta oli noin 7 prosenttia, pääosin Nokian ansiota. Siitä on tultu noin 1,5 prosenttiin. Oliko se Nokian romahdus vihervasemmiston vika? Ei varmaan ollut, ja olemme lukeneet nyt viime viikkoina lehdistä sitten yhtä ja toista. Että tämä tästä.

Sitten edustaja Korhonen, joka ei ole paikalla, antoi ymmärtää selkokielellä, että kun 19. huhtikuuta oli vaalit, niin vaalien tulos on oikeuttanut erilaisiin toimiin, säästötoimiin, leikkauksiin. Asia ei ole kyllä ihan näin yksinkertainen, koska porvaripuolueet, jotka vaaleissa menestyivät hyvin, eivät kyllä kertoneet laisinkaan työllisyysmäärärahojen leikkauksista, koulutuksen ja tutkimuksen leikkauksista, eivät näistä nyt puheena olleista pientä eläkettä saaviin kohdistuneista leikkauksista, eivät pakkolaeista eivätkä muustakaan. Sen takia oppositiolla on sekä velvollisuus että oikeus tarttua niihin epäkohtiin, joista nyt nämä kaksi välikysymystä on tehty. Suuri joukko tutkijoita, tiedemiehiä, asianosaisia on puuttunut niin tähän sosiaalipoliittiseen eläkekysymykseen kuin näihin koulutuksenkin leikkauksiin.

Ja sitten, kun paikalla on vielä ministeri Mäntylä: Sain debatissa kyllä puheenvuoron, mutta en saanut vastauspuheenvuoroa, kun ministeri Mäntylä kommentoi omaa puheenvuoroani, jossa nostin esille, että tätä hallituksen eläkeläisten asumistukea koskevaa leikkausta voidaan arvioida myöskin tämmöisestä moraalisesta näkökulmasta, että onko oikein, että hallitus tällä päätöksellään tekee noin 30 000 uutta köyhää. Sanoin, että voidaan puhua tämmöisestä moraalivajeesta, jolloin ministeri Mäntylä sitten omassa puheenvuorossaan nimeni mainiten nosti tähän rinnalle valtionvelan kasvun, että edellisen hallituksen aikana ja näin olisi 15 miljardia tullut sitten lisää. Okei, minusta voi arvioida myöskin valtionvelkaa moraalisesta näkökulmasta ikäpolvien kannalta, mutta rehellisesti ja analyttisesti pitää sanoa, että ilman sitä valtionvelan kasvua tilanteessa, jossa bruttokansantuotteelle kävi niin kuin tuossa hetki sitten kerroin, me olisimme joutuneet leikkaamaan myöskin lasten ja nuorten tulevaisuudesta, neuvolasta, esiopetuksesta, koulutuksesta, vanhusten palveluista, vammaisten palveluista ja niin edelleen. Pitää nähdä, että tällä valtionvelalla on myöskin haluttu pitää hyvinvointivaltion peruspalveluista kiinni. Tässä sen sijaan, kun puhutaan eläkkeensaajien asumistuesta, tehdään lisää köyhiä, ja se minusta osoittaa moraalikatoa.

18.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa terveiset Omaishoitajat ja läheiset -liiton liittokokouksesta. Tulen juuri sieltä, ja siellä tunnelmat olivat hyvin ristiriitaisia siltä osin, että toisaalta ollaan erittäin tyytyväisiä, että hallitus panostaa omaishoittoon, mutta samanaikaisesti ihmiset ovat hyvin epävarmoja omasta tulevaisuudestaan liittyen omaishoidon rinnalla oleviin muihin toimenpiteisiin. Mutta minua kannustettiin ja eduskuntaa ja hallitusta kannustettiin sieltä, että toivotaan, että eduskunta tekee viisaita päätöksiä, jotka koskettavat myös omaishoitoperheitä ja yleensäkin ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen eläkkeensaajiin kohdistuvat leikkaukset ovat lyhytnäköisiä, heikosti perusteltuja, ja suurena ongelmana on, ettei niiden vaikutuksia ole kunnol-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

la arvioitu. On kuitenkin ilmiselvää, että eläkkeensaajien asumistuen lakkautus, lääke- ja matkakorvausten leikkaus ja palvelumaksujen korotus osuvat erityisesti pienituloisiin eläkkeensaajiin. Näillä toimillaan hallitus lisää eriarvoisuutta ja köyhyyttä Suomessa.

Olen hyvin huolissani leikkausten vaikutuksista omaishoitajiin. Hallituspuolueethan ovat puhuneet vahvasti omaishoidon puolesta, mikä sinällään on ollut hyvä asia, niin ennen vaaleja kuin niiden jälkeenkin. Moni omaishoidettava on voinut saada eläkkeensaajan asumistukea riippumatta muiden samassa kotitaloudessa asuvien tuloista. Tällä tavoin on voitu merkittävästi helpottaa esimerkiksi iäkkään omaisen hoitamista kotona. Nyt tätä etuutta ollaan leikkaamassa. Omaishoitoa hankaloittaa sekin, että kotiin tuotavat palvelut eivät kuulu asiakasmaksukattojärjestelmän piiriin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ihmiset maksavat palvelunsa itse.

Meidän tavoitteenamme on edelleen helpottaa iäkkäiden ja työkyvyttömiä kotona pärjäämistä sekä inhimillisistä syistä että siksi, että tämä tulee kunnille huomattavasti muita vaihtoehtoja halvemmaksi. Se, että hallitus pyrkii helpottamaan omaishoitajien sijaisjärjestelyä, on tässä tilanteessa hyvä asia, mutta samaan aikaan niin monella tavoin se vaikeuttaa omaishoidon arkea. On suuri vaara, että tulevaisuudessa entistä harvemmalla riittävät resurssit, voimavarat ja jaksaminen omaisen hoitamiseen omassa kodissaan. Väestön vanhetessa ja huoltosuhteen heikentyessä meillä ei yksinkertaisesti ole varaa tähän.

Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomiota myös yksin asuvien eläkeläisten tilanteeseen. Suomessa on liki 400 000 yli 65-vuotiasta, jotka asuvat yksin. Pitkäaikaissairaista ja työkyvyttömyyseläkeläisistä puolestaan kolmannes on yksin asuvia. Mehän tiedämme tutkimuksista, että yksin asuminen on usein yhteydessä alhaiseen toimeentuloon muun muassa siksi, että asumiskustannukset vievät tuloista suurimman osan. Huono terveys, masennus ja epäterveelliset elintavat ovat heillä keskimäärin muuta väestöä yleisempiä. Yksin asuvilla ei usein ole myöskään sitä omaisten ja läheisten tukiverkostoa, joka voisi auttaa erilaisten toimeentulo- ja terveysongelmien keskellä. Nämä ihmiset tarvitsevat yhteiskunnan tukea niin asumistuen, sairausvakuutuskorvausten kuin kohtuullisten palvelumaksujenkin muodossa.

Kun erilaisista leikkauksista on puhuttu, hallituspuolueiden kansanedustajien suusta on toistuvasti kuulunut, että leikkasihan viime hallituskin ja että näille leikkauksille ei ole vaihtoehtoja. Tähän voi ensinnäkin todeta, että menneillä leikkauksilla ei voi puolustella tulevia leikkauksia. Me tiedämme, että pienituloiset on jo valmiiksi ajettu hyvin ahtaalle. Suomen perusturva on jo valmiiksi alhainen, ja on kyseenalaista, riittääkö se ylipäätään ihmisarvoiseen elämään. Ei näiden ihmisten asemaa voi entisestään heikentää sillä perusteella, että onhan sitä aikaisemminkin heikennetty. Tämän luulisi olevan selvää varsinkin keskustalle ja perussuomalaisille, jotka ovat menneisyydessä ja varsinkin viime vaalikaudella oppositiossa ollessaan kantaneet syväkin huolta nimenomaan pienituloisista ja perusturvan varassa elävistä ihmisistä. Puheet vaihtoehtojen puutteesta ovat myös perättömiä. Nytkin hallitus on käyttämässä enemmän rahaa autoveron pienentämiseen kuin mitä se tulee eläkkeensaajien asumistuen lakkauttamisesta saamaan. Tämä on puhdas arvovalinta.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ministerit toistavat toistamistaan, että Suomi on vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, että velkaannumme liikaa ja jotain on tehtävä. Tällä ei kuitenkaan voi oikeuttaa mitä tahansa leikkauksia.

19.02 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Niin kuin täällä on tänään useamman kerran salityössä todettu, hallitus leikkaa eläkkeensaajien asumistukea,

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

korottaa sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksuja yli 20 prosentilla, leikkaa lääkekorvauksia ja matkakorvauksia. Näillä leikkauksilla alennetaan eläkkeensaajien ostovoimaa ja heikennetään kohtuuttomasti heidän kykyään selvitä arjen menoista.

On myös merkille pantavaa, että hallitus ei kiinnitä ohjelmassaan mitään huomiota köyhyyteen eikä tuloerojen kasvamiseen. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea huomautti helmikuussa Suomea riittämättömästä sosiaaliturvaetuuksien vähimmäistasosta. Se katsoi päätöksessään, että kansalaisten minimitoimeentulon taso on Suomessa liian matala eli ettei Suomen perusturvan taso täytä Euroopan neuvoston sosiaalisen peruskirjan vaatimuksia. Kun tähän jo olemassa olevaan tilanteeseen lyödään leikkaukset, jotka hallitus toteuttaa ilman vaikutusarvioita, ollaan tilanteessa, että eläkkeensaajia ajetaan toimeentulotukiluukuille. Monelle ikäihmiselle se on kuitenkin mahdoton ajatus. Tästä seuraa helposti kierre, jossa ongelmat pahenevat. Moni eläkkeensaaja joutuu tilanteeseen, valitako ruoka vaiko lääkkeet, kunto heikkenee, mahdolliset lisäsairaudet ovat totta. Näiden myötä esimerkiksi kotona pidempään asuminen jää hurskaaksi toiveeksi.

Arvoisa puhemies! Ikäihmisten palvelujen puolella tilanne ei ole sen valoisampi. Viime vaalikaudella saatiin säädettyä vanhuspalvelulaki, joka paransi ikäihmisten arkea monella tavalla. Tuota työtä muun muassa kotiin vietyjen palvelujen kohdalla ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentämiseksi tulee edelleen jatkaa. On myös edelleen nähtävissä ja meistä moni tuntee sen nahoissaan ja näkee monta kertaa silmissään, että meillä on liian huonokuntoisia vanhuksia kotona asumassa. Hallitus panostaa kotiin vietäviin palveluihin ja omaishoitoon, mutta nämä panostukset hukkuvat moninkertaisesti näiden leikkausten jalkoihin.

Hallitus on myös ilmoittanut laskevansa henkilöstön vähimmäismäärää tehostetussa palveluasumisessa 0,5:stä 0,4:ään. Tätä on perusteltu sillä, että mitoitus on pelkkä numero, silti hallitus keskittyy pelaamaan näillä numeroilla. Jos mitoitus on pelkkä numero, jolla ei ole mitään tekemistä todellisen tilanteen kanssa, niin miksi te alennatte sitä ja sen myötä hoitajamäärää erittäin merkittäväksi? Minä ymmärtäisin nämä perustelut, jos poistaisitte mitoituksen kokonaan. Jos ja kun olemme rehellisiä tässä talossa ja salissa, niin voimassa oleva taloustilanne on omiaan johtamaan siihen, että minimistä tulee maksimi. Vanhustenhoivan tilanne on kaikilla meillä tiedossa. Hoitavia käsipareja on jo nyt liian vähän, ja hoitajien jaksaminen on nykyiselläänkin kovalla koetuksella.

Minäkin haluan muistella hiukan menneitä, sen verran, että voi voi niitä lukemattomia puheenvuoroja keskustan ja perussuomalaisen riveistä viime vaalikaudelta, kun tehostetun palveluasumisen hoitajamitoitusta ei saatu suoraan siihen vanhuspalvelulakiin. Silloin molempien riveistä suorastaan ilkuettiin ja todettiin, ettei hyvä hoito tule toteutumaan, jos ja kun tätä ei saada vanhuspalvelulakiin toteutumaan ja sitä sinne kirjattua. No, mitäs niitä vanhoja muistelemaan. Voi olla, että täällä istuvat ministeritkin olivat näiden puheenvuorojen takana viime vaalikaudella — en lähtenyt sitä tarkastamaan, mutta jotenkin näin muistelen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen eläkeläisten toimeentuloon ja palveluihin kohdistuva leikkauspaketti on niin laaja, ettei sen yhteisvaikutuksia ihmisten arkeen voida edes tarkasti arvioida. Jotkut linjauksensa hallitus on itsekin myöntänyt epäoikeudenmukaisiksi, ja joitain päätöksiä on jo peruttu, milloin kenenkin toimesta ja vaatimuksesta. Tähän peruttujen päätösten ketjuun on ehdottomasti liitettävä seuraavaksi hallituksen eläkeläisiin kohdistuva täysin kestämaton leikkauspaketti.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

19.07 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Muistisairauksien hoidon asiantuntijana haluan vielä todeta edustaja Heikkiselle ihan lämpimästi, kollegiaalisesti, että muistisairautta sairastavien hyvän ja kuntouttavan hoidon toteuttaminen edellyttää osaa-
vaa ja ammattitaitoista henkilökuntaa. Sitä ei voi tehdä pelkästään sydämellä, vaikka to-
siaan tarvitaan sitä hyvää sydäntä.

Koulutettu henkilökunta ei tarkoita sairaanhoitajia, mutta koulutusta tarvitaan. Tutki-
muksissa on esimerkiksi todettu, että niissä hoitoyhteisöissä, joissa on koulutettu henkilö-
kunta, käytetään paljon vähemmän rauhoittavia lääkkeitä, ja esimerkiksi lääkkeettömät
hoitomuodot edellyttävät koulutusta. Niitä ei voi toteuttaa ilman koulutusta.

Myös muistisairautta sairastavien kokonaisvaltainen toimintakyvyn ylläpitäminen edel-
lyttää koulutettua henkilöstöä. Kuntoutusta on tehtävä seitsemänä päivänä viikossa, eikä
riitä, että vapaaehtoiset käyvät silloin tällöin tekemässä jotakin. Siis tämä ei tarkoita sitä,
että minä vähättelisin vapaaehtoisten roolia. Heitä tarvitaan, he tekevät arvokasta työtä,
mutta heillä ei voi korvata ammattihenkilöstöä. Mistäkö tämän tiedän? Tiedän siitä, että
olen kymmenen vuotta kouluttanut hoitoyhteisöjä näissä asioissa ja olen todella ollut hoi-
tajien kanssa rakentamassa näitä todellisia yhteisökoteja. Voin sen takia sanoa ihan oman
kokemukseni perusteella, että tiedän, mitä tarvitaan, että siitä hoitoyhteisöstä saadaan koti.

19.08 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies!
Edustaja Taimela nosti taas huolta tästä hoitajamitoituksesta, samoin edustaja Mäkisalo-
Ropponen. Arvostan myös kollegan ammattitaitoa. Itse asiassa kyllä me puhumme ihan sa-
masta asiasta, mutta tämä oppositio—hallitus-raja meidät tällä kertaa erottaa, onneksi ei
enää maakuntaraja.

Missään nimessä ei varmasti ole tarkoitus poistaa koulutetun henkilökunnan mitoitusta
niiltä osin, että jokaiseen yksikköön pitää saada koulutettua henkilökuntaa. Mutta se on
yksi tämän hallituksen tavoite, että hoivaan pystyttäisiin osallistamaan yhä enemmän niitä,
joilla ei ole niin korkeaa koulutusta, jotta niitä ammattitaitoisia henkilöitä olisi oikeassa
paikassa ja kaikkialla saataisiin parempaa hoivaa kuin tällä hetkellä.

Minä en ollut viime kaudella täällä väittelemässä hoitajamitoituksesta. Minä olin tuotta-
massa suomalaista maitoa. Sekin on arvokasta työtä ja tuo myös hyvää perspektiiviä tähän
iltalypsytyöhön täällä.

19.09 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Gustafssonille minä
vastaisin tuohon, kun hän sanoi, että elektroniikkateollisuudesta on lähtenyt 5 prosenttia ja
metsäteollisuudesta on lähtenyt suurin piirtein ei nyt kaikki mutta iso osa pois: Kyllähän
me nyt elämme kaksoisvajeessa. Meiltä on lähtenyt 20—30 miljardia vientiteollisuudesta
pois, ja samaan aikaan julkinen puoli on vain kasvanut. Se on pakko mitoitaa siihen sa-
maan suhteeseen, miten meille on nyt käynyt. Nyt on yritetty sitä 15 prosentin kilpailuky-
kyloikkaa tehdä tässä, mutta ei se tahdo millään onnistua tällä hetkellä. Mikään ei käy ja ei
onnistu. Saksassa tehtiin työreformi, muistaakseni Schröder vai kuka se oli silloin sos.de-
mien puheenjohtaja. (Jukka Gustafsson: Se se oli!) — No, korjaa sinä sitä, jos... (Jukka
Gustafsson: Se se oli!) Joo, no hyvä, että oli. — Nyt siellä oli sama tilanne kuin täällä, ja
nämä ratkaisut, mitä me teemme, ovat samansuuntaisia. Tällä hetkellä Saksassa kaikki ovat
tyytyväisiä. Talousvaliokunta oli siellä matkalla juuri, ja kuulin sieltä terveisiä, ja tilanne
on nyt jokseenkin hyvä. Miksi me emme voi ottaa samoja askelia kuin he ovat ottaneet? Me
olemme kuitenkin epäedullisessa tilanteessa saksalaisiin nähden siinä, että meidän on otet-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

tava vähintään se 15 prosentin kilpailukykyloikka, meillä on jäänmurtajakustannuksia, väylämaksuja, energiakustannuksia. Me tarvitsemme oikeastaan vähän suuremman hyppyn. No, jos mitään ei saa tehdä, niin miten se tehdään sitten? Antakaa jotain ohjeita. Minä kyllä kuuntelen mielelläni.

19.11 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta tässä edustaja Hakkaraiselle, että kyllä varmaan moni pienituloisen eläkeläinen miettii vahvasti tuota äsken kuultua todistusta siitä, kuinka Suomenkin tulisi lähteä Saksan tielle, ja varmasti pohtii sitä sitten siinä omassa todellisuudessaan, jos hallituksen esitys toteutuu, että mitä edustaja Hakkarainen siellä silloin tarkoitti.

Itselläni on paha mieli kyllä tästä tämän päivän keskustelusta ja siitä, että tätä keskustelua tarvitaan ja ylipäänsäkin hallitus tätä eläkeläisten toimeentulon leikkausta esittää. Minulla on paha mieli pienituloisten eläkeläisten puolesta — naisten, miesten, sairauseläkkeellä olevien, invalidien ja ennen kaikkea yksin elävien puolesta. Eduskunnan tietopalvelun arvion mukaan hallituksen esitys lisää köyhyysrajan alapuolella olevien määrän lähes puoleen miljoonaan. Suomen kaltaisessa maassa lähes puoli miljoonaa elää köyhyysrajan alapuolella tämän teidän esityksenne jälkeen. Täytyy ihmetellä, että tähän haluatte.

Arvoisa hallitus, sanotte, että kipeitäkin leikkauksia on tehtävä, muttei sitä voi ymmärtää, että säästöä yritetään tehdä hölmöläisten peiton jatkamisella — leikataan eläkekuluista, millä lisätään toimeentulotuen tarvitsijoita — eikä voi ymmärtää sitä, että kun leikataan, niin leikataan kaikkein pienituloisimmilta. Tunteisiin käyvää tämä keskustelu ja aihepiiri on, ja se on tänään täällä kuulunut. Täytyy sanoa, että arvostan niitä puheenvuoroja, joissa hallituksen edustajakin ovat todenneet, että leikkaus sattuu, koska leikkaus on aina leikkaus ja sitä ei kauniiksi saa, vaikka täällä on monia puheenvuoroja esitetty siitä, kuinka paljon hallitus nyt antaa kaikkea hyvää ja loppupelissä ei leikkaakaan. Mutta loppupelissä se on se yksilö, se ihminen, jolta näitä leikkauksia tehdään, joka sen pystyy muutaman vuoden päästä sanomaan, leikkasitteko vai annoitteko. Ja nyt oppositiolla on aito huoli siitä, että leikkaatte enemmän kuin annatte. Hallitus selittää leikkauksiaan sillä, että aiemminkin on leikattu. Onko se siis syy yhä leikata? Eikö leikkauksille voi olla kattoa? Eikö ole oikeutettua, että oppositio edellyttää ja vaatii kattoa leikkauksille pienituloisilta?

Arvoisa puhemies! Pienituloisilta leikkaaminen on aina arvovalinta. Vaihtoehtoja on aina. Jos esimerkkinä perussuomalaisille autovero on jo kulahtanut tai sitä ei painoarvoltaan enää pidetä minään, esitän toista vaihtoehtoa, ajankohtaista sellaista. Miksi lopetatte harmaan talouden torjuntayksikön, joka on tuottanut yli 100 miljoonaa euroa vuodessa tuottoja? Perukaa se. Voitte samalla perua tämän pieneläkeläisten asumistuen leikkauksen.

Ihmisten pelkoa ei pidä vähätellä, vaan peloista pitää puhua. Saimme kaikki Invalidiliittoa kirjeen, jossa 45-vuotias liikuntavammainen ihminen kertoo eläkkeensä olevan alle 750 euroa kuukaudessa. Asumistuen jälkeen — siis nykyisen asumistuen jälkeenkin — vuokra on vielä 187 euroa kuukaudessa. Hän kertoo, että häntä pelottaa — häntä, joka on itsestään riippumattomasta syystä elänyt koko aikuiselämänsä niukkuudessa. Hänen on pitänyt välillä tehdä valintoja leivän ja lääkkeiden välillä. Häntä pelottaa, mistä voi enää supistaa menoja ja millä elää tulevaisuudessa. Surullista. Eikö teillä, hallitus, ole paha mieli? Millainen hyvinvointivaltio meillä on?

19.16 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen uudistaessa Suomea kansainvälisestäikin vaikeassa taloustilanteessa on jouduttu puuttumaan kaikkien kansalaisryhmi-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

en, valitettavasti myös eläkkeensaajien, asemaan. Hallituksen joutuessa leikkaamaan myös pienituloisilta on samalla kuitenkin työn alla useita yhteiskuntaamme vaikuttavia laajoja uudistuksia. Tällainen on esimerkiksi kipeästi kaivattu sote-uudistus. Sote-uudistuksen tarkoitus on taata hyvä terveydenhuolto kaikille tasapuolisesti nykyistä toimintamallia kustannustehokkaampia ratkaisuja käyttäen. Tällaisten uudistusten positiiviset vaikutukset kohdistuvat juuri pienituloisiin kansalaisiin parantaen heidän asemaansa ja vähentäen kansalaisten eriarvoisuutta. Kyse ei ole siis pelkästään menojen sopeuttamisesta vaan ennemminkin yhteiskuntamme toimintatapojen tarkastelusta ja uudistamisesta hyvin laaja-alaisesti. Näiden toimien tarkoituksena on rakentaa yhteiskunta, joka pystyy toimimaan nykyistä tehokkaammin ja taloudellisemmin sekä tasa-arvoisesti kansalaistensa hyväksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen käynnistämät toimet ovat kokonaisuus. Hallituksen kaikkien toimenpiteiden tarkoitus on tehostaa yhteiskuntamme toimintaa vaikeassa tilanteessa, jossa kilpailukykyämme on selvästi huonontunut. Hyvänä esimerkkinä tästä on iäkkäimmille kansalaisille eritoten tärkeiden sote-palvelujen uudistaminen ja niiden kehittäminen kestävään suuntaan, jolloin nykyistä edullisempi ja toimiva sairaanhoito olisi kaikkien kansalaisten saatavilla tasapuolisesti.

19.18 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun ministerit ovat olleet näin ansiokkaasti täällä mukana ja myös itse olen viettänyt osan tästä ajasta omaishoitajien parissa, niin se väijäämättä jollakin tavalla tulee nyt minullekin pintaan.

Hallitus suunnittelee panostuksia omaishoitajien sijais- ja perhehoitoon. Tämä sinällään on hyvä, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että omaishoitajat ovat täysin lainsuojattomia eikä heillä ole minkäänlaista oikeusturvaa. Kunnat pystyvät itse määrittämään, kuinka paljon he laittavat rahaa omaishoittoon. Vastaavasti kukin kunta voi itse määrittää, millä perusteella ja kriteereillä he tekevät omaishoitotosopimuksia. Tämän seurauksena oikeus omaishoittoon vaihtelee eri kunnissa.

Tällä hetkellä on kuntia, jotka eivät tee enää kesän jälkeen uusia omaishoitotosopimuksia, vaikka heidän kuntansa määrittämät kriteerit näin ilmaisisivat. Perusteluna on, että määrärahat ovat lopussa. Meillä on myös kuntia, jotka irtisanovat yksipuolisesti sopimuksia, heikentävät omaishoitoperheiden tilanteita ja sitä kautta hakevat kunnalle säästöjä. Omaishoitajat jätetään herkästi yksin näissä tilanteissa, mikä ei moraalisesti ole oikein, mutta lainsäädännön näkökulmasta se on mahdollista. Näitä vastaavia esimerkkejä on kaikkialla Suomessa.

Viime kaudella käynnistettiin uuden omaishoitolain valmistelu. Tavoitteena oli saada vahvempi laki omaishoitajien tueksi. Tavoitteena oli, että Suomeen saadaan yhtenäiset kriteerit omaishoidon määrittämiseen, mikä estäisi omaishoitajien pompottelun ja sekavat tilanteet eri kunnissa.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Rehulalta, kun hän on hyvin tietoinen omaishoitajien tilanteesta ja paneutunut siihen: jatkatteko te edeltäjänne ministeri Huovisen käynnistämää omaishoitolain valmistelua, ja tuleeko hallitus vahvistamaan omaishoitoperheiden oikeusturvaa siten, etteivät kunnat jatkossa pysty yksipuolisesti heikentämään omaishoitajien elämäntilanteita?

19.20 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkaraisen puheenvuoron innoittamana haluan kertoa, että Suomessa julkinen talous ei ole kasvanut, kuten edustaja Hakkarainen väitti, vaan meidän julkinen taloutemme on pysynyt suurin piirtein samalla

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

tasolla, mutta yksityinen talous on pienentynyt, ja tästä johtuen tämä ero on nyt sellainen kuin se on.

Mitä tulee tuohon Saksan malliin, jota edustaja Hakkarainen tässä kehui: Siinä on kyllä hyvin paljon varjopuolia. Elikkä siellähän on tullut tällainen työssä käyvien köyhien luokka, tehdään minitöitä, moni ihminen käy kahdessa työssä mutta siltikään ei saa sellaista elintasoa, jolla pärjäisi. Suosittelen edustaja Hakkaraiselle, että luet tuon erittäin hyvän Suomen Pankin tekemän raportin, jossa kerrottiin tästä Saksan mallista. Tässä raportissa kerrotaan, kuinka köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riski Saksassa on kasvanut vuodesta 2005, jolloin työmarkkinauudistukset siellä saatiin päätökseen. Tuossa raportissa on hyvin kerrottu niistä riskeistä ja uhkakuvista, mitä liittyy myös siellä työttömyysturvaan tehtyihin olennaisiin muutoksiin.

19.22 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Saksassa julkinen puoli on kuitenkin 40 prosenttia bkt:sta, ja meillä se on 60 prosenttia, ja sillä mennään. Minä nyt en tarkasti Saksan mallia ole tähän hakemassa, mutta jotakin sinne suuntaan täytyy tehdä, että me pääsemme tästä kaksoisvajeesta pois. Ennen, muun muassa silloin, kun nousivat korkeammalla tahdilla nämä julkisen puolen menot, ne maksettiin kauppataseen ylijäämällä. Nyt se on alijäämäinen, ja tämä väylä pitää saada kuntoon. Mitä sillä on väliä, jos tuolla on rahaa taivaalla — minä pikkupoikana luulin, että sitä tulee tuolta taivaalta, valtion kassasta, muuta kuin ottaa vaan, mutta kyllähän sen jo nyt olen huomannut, että siinä on jotakin tehtäväkin, että sitä rahaa tulee.

Elikkä jos tämä saadaan kuntoon, niin antaa olla vaan tuon julkisen puolen korkealla ja menojen korkealla eläkkeissä, palkkaturvassa ja niin edespäin. Mutta pakko on jotakin tehdä. Ja niin kuin ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin tuossa, siihen sosialismiin hyvin vähän on sijoittajia nyt tässä globaalissa maailmassa, missä raha kiertää. (Jukka Gustafsson: Onko pakko alentaa autoveroa? Onko pakko?) — Niin, no, autovero tulee myöhemmin. — Mutta siihen sosialismiin, jossa jaetaan vain joka puolelle, se sijoittaja ei valitettavasti tule. Se menee siihen paikkaan, missä se raha tuottaa parhaan koron ja missä se alkaa poikimaan. Ei se tämmöiseen lähde mukaan, ja jos tätä tämmöistä politiikkaa harjoitetaan täällä, niin turha on luulla, että tulee talouskasvua.

19.23 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen toi hyvin perustellusti omaishoitajien huolta täällä esille. Olen samaa mieltä: omaishoidon kipupisteet ovat pahoja. Mutta ne on varmasti tiedetty jo usean hallituskauden ajan. Minä olen iloinen siitä, että tänä keväänä hallitusneuvotteluissa pystyimme tämän 75 miljoonaa euroa per vuosi sinne löytämään. Sillä varmasti saadaan jo isoja askeleita eteenpäin. On totta, että omaishoitajat ovat tavallaan lainsuojattomia kunnissa, ja heitä meidän täytyy auttaa.

Edustaja Kymäläinen käytti puheenvuorossaan ilmaisua, että näitä nykyisiä hallituksen aikomia säästöjä ei voi perustella menneillä leikkauksilla. Olen täysin samaa mieltä, mutta itse kyllä olen taipuvainen myös ajattelemaan niin, että näitä leikkauksia joudutaan tässä mittakaavassa tekemään sen takia, että edellinen hallitus ei pystynyt minkäänlaiseen linjakkaaseen toimintaan. Paljon vähemmällä varmasti olisimme säästyneet nyt, jos ylipäänsä jotakin olisi saatu aikaan.

Täällä on keskusteltu Saksan mallista, ja on totta, että eduskunta on tänä syksynä käynyt usean valiokunnan voimin hakemassa sieltä esimerkkejä. Siellä on ollut myös sosiaali- ja terveysvaliokunta, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, ympäristövaliokunta, talousvaliokun-

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

ta, ainakin nämä neljä valiokuntaa. Sieltä kannattaa oppeja ottaa ja tavallaan poimia sellaisia asioita, mitkä meille sopivat. Mutta kaikessa ei tietenkään kannata apinoida, koska Saksa on monella tapaa myös hyvin erilainen maa. Yksi tärkeä seikka on huomioitava: siellä eläkkeitä ei ole millään tavalla rahastoitu, niin kuin Suomessa on. Siellä on vain puolen-toista kuukauden puskuri, ja minusta ainakin tämä kuvio on meillä paljon parempi ja kestävämpi, sillä jos jotain isompaa turbulenssia talouteen tulee, niin kyllä me suossa olisimme, jos meillä ei olisi eläkkeitä rahastoitu.

19.26 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta tuohon edustaja Heikkisen edellä esittämään, että ei se kyllä pidä ihan paikkaansa, että viime hallituskaudella hallitus ei olisi tehnyt yhtään mitään tai saanut aikaiseksi mitään, sillä köyhyys ja eriarvoisuus väheni viime hallituskaudella ensi kertaa moneen vuosikymmeneen. Eri asia on, saatiinko aikaan riittävästi ja olisiko pitänyt tehdä enemmän. Kyllä varmasti olisi, mutta on aika huomionarvoista ja tärkeää, mitä viime hallituskaudella tapahtui tuon eriarvoisuuden ja köyhyyden kehityksen osalta.

Ja lisäisin tuohon omaan puheenvuorooni: kun puhuin köyhyysrajan alapuolella eläivistä, tarkoitin sillä eläkeläisiä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi meillä on ministerit, jotka ovat luvanneet vastata esitettyihin kysymyksiin, ja ministeri Rehula aloittaa, enintään 3 minuuttia. Sen jälkeen ministeri Mäntylä, enintään 3 minuuttia.

19.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Omaishoitoon panostamisesta, vuositasolla 75 miljoonaa euroa: Edustaja Kiljunen, viime vaalikaudella laadittu omaishoidon kehittämisohjelma on hyllyssä, mutta ei pölyttynään vaan esiin kaivettuna ja otettu sieltä hyllystä poisikin. Millä tavalla edetään, mitkä ovat niitä asioita, joihin ensisijaisesti panostetaan? Se liittyy siihen, että omaishoitajat jaksaisivat nykyistä paremmin, ja toinen asia on se, että omaishoitajuuden houkuttelevuus paranisi. Vapaapäivien lisääminen ja sitten se, että niiden aikainen omaishoitoa korvaava hoito, se sijaishoito, olisi järjestetty — nämähän ovat niitä kipukohtia siinä, voiko oikeasti omaishoitaja pitää vapaapäivänsä.

Miten kyetään lisäämään yhdenvertaisuutta nykytilanteeseen verrattuna? Tämä on yksi kysymysmerkki, jonka perään pitää löytää vastaus, ja suunnitelma- ja tavoiteaikataulu on se, että keväällä 16 tuodaan laki eduskuntaan ja viimeistään elokuun alussa mutta lähtökohtaisesti heinäkuun alusta tulee laki voimaan niin, että meillä on 50 miljoonaa ensi vuonna käytettävissä. Ja kun täällä edustamanne järjestön sateenvarjoa kädessänne piditte, niin minusta on todella tärkeää se, että järjestö on mukana, koska silloin se käytännön kokemus saadaan. Ja tämä on lupaus, ei ensimmäinen eikä viimeinen kerta, kun tämän olen luvannut. Se on yksi avainasia, että eteenpäin päästään.

Edustaja Louhelainen kysyi omaishoidon tukeen liittyen ja tähän rahaan, miten se pystytään oikein kohdentamaan. Meillä on valtionosuusjärjestelmä, jossa siis sosiaalihuoltoon, sosiaalitoimeen, terveydenhuoltoon ovat valtionosuudet, joka on könttärä, mutta yksi osa tätä valmistelua on se, että se 75 miljoonaa ihan aikuisten oikeasti tulisi omaishoitajien tilanteen parantamiseen. Se on nyt se työ, jota ministeriössä valmistellaan ja tehdään.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Sitten kolmas asia: hoitajamitoitus. Mitkä ovat tämän hoitajamitoituksen saatesanat? Nythän me olemme tilanteessa, missä hallitusohjelmaan on kirjattu tämä pitkäaikaisen laitoshoidon 0,5:n pudottaminen 0,4:ään. No, siitä on tullut kovaakin kritiikkiä, mutta olen saanut esimerkiksi kaupunkien, kuntien sosiaalihuollosta vanhustyöstä vastaavilta kiittäväkin palautetta, että tämä mahdollistaa uusien asioitten tekemisen ja vaihtoehtojen etsinnän. Mitkä saatesanat kunnat saavat siinä vaiheessa, kun asetusta muutetaan, sen näyttää sitten aika, mutta muistipaikalla on se, että on muutakin evästä kuin vain se, että 0,5 muuttuu 0,4:ksi.

Arvoisa puhemies! Ihan loppuviimeksi: eivät säästöt, eivät miinusmerkit plussiksi muutu, mutta kyllä tiedän, että ministeri Mäntylällä ja minulla itselläni, meillä, on yksi keskeinen tavoite, ja se on se, että kaiken keskellä tämän hyvinvointiyhteiskunnan peruspaalut pidetään tukevin ja lujina.

19.30 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, tekisi mieli sanoa ja sanonkin itse asiassa, että aluksi haluan kiittää tästä erinomaisen hyvältä keskustelusta kaikkia, jotka nyt täällä salissa enää ovat — valitettavasti on vähän paikalla, mutta hienoa, että kuitenkin tänne on osa jäänyt. Tämän päivän keskustelu oli erittäin arvokas. Se oli monella tapaa arvokas, ja se viesti, jonka oppositio toi, ihan varmasti tuli kuulluksi, ja kyllä se tuli kuulluksi myöskin niin, että sillä on myöskin siellä sydämessä merkitys. Itse asiassa kun edustaja Kymäläinen taisi tuossa kysyä, että tuntuuko pahalta, niin kyllä, minä sanon ihan suoraan, että kyllä minusta tuntuu. Ei minusta tunnu pahalta olla täällä, mutta ne päätökset, joita me joudumme tekemään, kyllä tuntuvat. Ne tuntuvat syvällä tuolla sisällä, sydämessä, ja tulevat öisin uniin, ja niitä asioita miettii.

Kun tässä on niitä kokonaisvaltaisia vaikutuksia tänään perätty ja haettu, niin niihin vaikutusarviointeihin, joita me olemme tehneet ja hakeneet esimerkiksi tähän asumistuen eteenpäinviemiseen, on kyllä käytetty todella paljon aikaa, että me löydämme semmoisen ratkaisun, joka olisi mahdollisimman inhimillinen olosuhteet huomioon ottaen. Tämä ei ole puolustelua, mutta minä kerron vain hiukan sitä taustaa, että jos se siltä vaikuttaa, että me sydämeltömästi tätä asiaa mietimme kollega Rehulan kanssa, niin näin se ei ole. Itse asiassa omassa puheenvuorossani päivän alussa sanoinkin, että olisi hirveän helppoa lähteä sille syyttelyn tielle ja miettiä, mitä se edellinen hallitus on tehnyt tai jättänyt tekemättä ja jos olisi, jos olisi ja jos olisi ollut näin, mutta kun se ei johda mihinkään. Sen verran sitten kuitenkin tässä vähän edustaja Gustafssonille sanoin tästä miljardivelasta, mutta tosiaan minä arvostan enemmän sitä, että yritetään kuitenkin katsoa eteenpäin. Sen takia tämä teidän palautteenne tänään on ollut erittäin arvokasta, ja olen todellakin iloinen, että olen sitä saanut. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Lepäämään hyväksytty lakiehdotus laiksi Suomen perustuslain 25 §:n muuttamisesta (HE 55/2014 vp)

Lepäämään hyväksytty lakiehdotus LJL 1/2015 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 4/2015 vp

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 22.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 22.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 22.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 22.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siemenkauppalain muuttamisesta ja kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 22.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 22.10.2015 pidettävään täysistuntoon.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 22.10.2015 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.34.

Pöytäkirja PTK 54/2015 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen